

Programmarekening

2008

**Regio Twente
(versie 11-05-2009)**

Voorwoord

Met genoegen presenteren wij u de jaarrekening 2008. In nauwe samenwerking met de gemeenten, provincie en maatschappelijke partners is er dit jaar veel tot stand gekomen en zijn de ambities zoals die zijn verwoord in de programmabegroting 2008 grotendeels gerealiseerd.

In deze programmarekening vindt u per programma een beleidsmatige verantwoording. In de jaarrekening een financiële verantwoording. De financiële paragrafen en de jaarrekening zijn op cd-rom toegevoegd aan de beleidsmatige verantwoording, net als vorig jaar. We zijn verheugd dat de accountant wederom een goedgekeurde verklaring over rechtmatigheid heeft afgegeven over het boekjaar 2008.

Het boekjaar 2008 is met een voordelig resultaat van € 2.006.320 afgesloten op reguliere bedrijfsvoering na bestemming van resultaat. Het voorstel voor bestemming van dit positieve resultaat is in de jaarrekening opgenomen.

Wij vertrouwen u met deze jaarstukken voldoende te hebben geïnformeerd.

dagelijks bestuur,
secretaris,

voorzitter,

dr. J.M.E. Traag

P.E.J. den Oudsten

1 Inleiding

Voor u ligt de programmaverantwoording 2008 van Regio Twente. De programmarekening 2008 bestaat uit de programmaverantwoording, de paragrafen en de jaarrekening. In de programmaverantwoording vindt beleidsmatige verantwoording per programma plaats en in de jaarrekening de financiële verantwoording.

Volgens de ingezette lijn wordt in de programmaverantwoording getracht de drie beleidsvragen uit de programmabegroting; “Waar staan we en wat willen we?”, “Wat doen we er voor?” en “Wat gaat het kosten?” te beantwoorden.

Per programma is verantwoording afgelegd over de in de programmabegroting aangegeven doelstellingen, geleverde prestaties en de maatschappelijke effecten. Dit is gebeurd aan de hand van de volgende beleidsvragen:

- Wat hebben we bereikt ? (maatschappelijk effect)
- Wat is de stand van zaken ? (t.a.v. de huidige / eind situatie)
- Wat heeft het gekost ? (budgettaire effecten)

Programma's worden in dit geval door een kleurenschema weergegeven en per domein aangevuld met een korte toelichting waarin het de bedoeling is alleen zaken te vermelden die echt noemenswaardig zijn. Voor het aangeven van kleuren is de volgende richtlijn gehanteerd:

- Groen: we hebben gepresteerd (of zelfs beter dan dat) wat we in de programmabegroting hebben aangegeven.
- Oranje: we hebben gedeeltelijk gepresteerd wat we in de programmabegroting hebben aangegeven.
- Rood: we hebben **niet** gepresteerd wat we in de programmabegroting hebben aangegeven.

De Agenda van Twente en het Innovatieplatform Twente vallen beleidsmatig binnen het domein leefomgeving. Vanwege de bijzondere financieringssysteem van deze ontwikkelingsprogramma's op sociaaleconomisch en ruimtelijk terrein hebben wij hier een afzonderlijk hoofdstuk aan toegekend

Ter volledigheid melden wij u dat de programmarekening uit twee gedeelten bestaat namelijk:

- het jaarverslag (bestaande uit: de programmaverantwoording en de financiële paragrafen);
- de jaarrekening (bestaande uit de programmarekening en balans plus toelichtingen hierop).

De laatstgenoemde bestaat uit een grote hoeveelheid financiële overzichten die verplicht zijn voor de jaarverslaggeving. Deze gedetailleerde informatie, tezamen met de financiële paragrafen plus bijlagen vindt u op de Cd-rom. In de inhoudsopgave staat aangegeven welke informatie u aantreft in het gedrukte gedeelte van deze programmarekening en welke informatie u op Cd-rom aantreft. De Cd-rom is achterin dit boekwerk opgenomen.

Tot slot vermelden wij u van de aansluiting tussen de eindbalans van 2007 met de begin balans van 2008 melden wij u dat er een stelselwijziging is doorgevoerd die zich heeft aangediend op basis van het BBV. De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel zijn per 1-1-2008 onder overlopende passiva verantwoord. In de eindbalans van 2007 werden deze gelden verantwoord onder de voorzieningen. Meer informatie hieromtrent vindt u in de toelichting op de balans.

Inhoudsopgave

2	SAMENVATTING	7
2.1	REALISATIE VAN DE DRIE W-VRAGEN UIT DE PROGRAMMABEGROTING	7
2.2	TOELICHTING	8
2.3	WAT HEEFT HET GEKOST EN HOE IS HET GEFINANCIERD?	9
2.4	SAMENVATTING RESULTAAT 2008	10
3	VASTSTELLING	11
3.1	HET BESTEMMINGSVOORSTEL	11
3.2	TOELICHTING OVERHEVELINGSVOORSTELLEN	13
3.3	TOELICHTING BESTEMMINGSVOORSTELLEN	14
4	PROGRAMMAVERANTWOORDING	15
4.1	SERVICE EN SAMENWERKING	15
4.1.1	AMBITIES	15
4.1.2	HIGHLIGHTS	16
4.1.3	SERVICE EN SAMENWERKING	17
4.1.4	WAT HEEFT HET GEKOST	18
4.1.5	ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	19
4.2	GEZONDHEID	21
4.2.1	AMBITIES	21
4.2.2	HIGHLIGHTS	25
4.2.3	JEUGDGEZONDHEIDSZORG	26
4.2.4	INFECTIEZIEKTEBESTRIJDING	30
4.2.5	BEVORDERINGSTAKEN	32
4.2.6	OPENBARE GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG	34
4.2.7	OVERIGE OGZ-TAKEN	35
4.2.8	WAT HEEFT HET GEKOST	37
4.3	LEEFOMGEVING	38
4.3.1	AMBITIES	38
4.3.2	HIGHLIGHTS	43
4.3.3	LANDGOED	44
4.3.4	MENSEN	47
4.3.5	MOBILITEIT	48
4.3.6	WERKEN	49
4.3.7	NETWERKSTAD	51
4.3.8	WAT HEEFT HET GEKOST	53
4.3	VEILIGHEID	54
4.3.1	AMBITIES	54
4.3.2	HIGHLIGHTS	58
4.3.3	RISICOBEBEERSING	59
4.3.4	PREPARATIE	60
4.3.5	INFORMATIE	65
4.3.6	WAT HEEFT HET GEKOST	66
4.4	AGENDA VAN TWENTE (AVT) / INNOVATIE PLATFORM TWENTE (IPT)	67
4.4.1	AGENDA VAN TWENTE / INNOVATIE PLATFORM TWENTE	67
4.4.2	WAT HEEFT HET GEKOST	68
5	FINANCIËLE PARAGRAFEN	69
5.1	INLEIDING	69
5.2	WEERSTANDSVERMOGEN	69
5.2.1	STRUCTURELE WEERSTANDSCAPACITEIT	69
5.2.2	INCIDENTELE WEERSTANDSCAPACITEIT	70
5.2.3	RISICO'S	72
5.2.4	BEOORDELING	76
5.3	ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	78

5.4	BEDRIJFSVOERING	80
5.4.1	PLANNING & CONTROL	80
5.4.2	PERSONEEL EN ORGANISATIE	81
5.4.3	INFORMATIE EN COMMUNICATIETECHNOLOGIE (ICT)	82
5.4.4	KWALITEIT	83
5.4.5	PERFORMANCE REGIO TWENTE	83
5.5	VERBONDEN PARTIJEN	84
5.6	FINANCIERING	86
5.7	RECHTMATIGHEID	89
6	JAARREKENING	91
6.1	FINANCIEEL RESUMÉ	91
6.2	BALANS PER 31-12-2008	92
6.3	PROGRAMMAREKENING OVER 2008	94
6.4	GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING	95
6.5	TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2008	97
6.6	TOELICHTING OP DE MUTATIES VAN DE RESERVES	105
6.7	TOELICHTING OP DE MUTATIES VAN DE VOORZIENINGEN	110
6.8	TOELICHTING OP DE PROGRAMMAREKENING 2008	112
6.9	ANALYSE REKENING RESULTAAT	115
6.10	ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	125
6.11	OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	126
6.12	ANALYSE BEGROTINGSRECHTMATIGHEID	128
BIJLAGEN		131
BIJLAGE 1	GEMEENTELIJKE BIJDRAGE NAAR FUNCTIONELE INDELING	132
BIJLAGE 2	GEMEENTELIJKE BIJDRAGE NAAR PROGRAMMA INDELING	135
BIJLAGE 3	RECAPITULATIESTAAT PER PROGRAMMA	136
BIJLAGE 4	AARD EN DE REDEN VAN DE RESERVES	145
BIJLAGE 5	AARD EN DE REDEN VAN DE VOORZIENINGEN	149
BIJLAGE 6	SINGLE INFORMATION SINGLE AUDIT	150
BIJLAGE 7	ACCOUNTANTSVERKLARING	151
BIJLAGE 8	LIJST MET AFKORTINGEN	152

2 Samenvatting

2.1 Realisatie van de drie W-vragen uit de programmabegroting

Programma / subprogramma	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?	Wat heeft het gekost?
Service en samenwerking			
Service en samenwerking			
Gezondheid			
Jeugdgezondheidszorg			
Infectieziektebestrijding			
Bevorderingstaken			
Openbare geestelijke gezondheidszorg			
Overige OGZ-taken			
Leefomgeving			
Landgoed			
Werken			
Mensen			
Mobiliteit			
Recreatieve voorzieningen			
Netwerkstad			
Veiligheid			
Risicobeheersing			
Preparatie			
Informatie			

2.2 Toelichting

Openbare geestelijke gezondheidszorg

Door het beëindigen van vangnet zorg projecten is de coördinatie van de bemoeizorg overgedragen aan de gemeenten. Samenwerking bij zorgwekkende zorgmijders dient als reguliere zorg als vanzelfsprekend beschouwd te worden. De OGGZ-rol van de GGD is daarmee teruggebracht van een coördinerende naar een uitvoerende taak op het gebied van vervuilde huishoudens. De ambitie om te komen tot een regionaal meldpunt is door de ontwikkelingen ingehaald en het beleidsvoorstel OGGZ is daardoor in 2008 niet gerealiseerd.

2.3 Wat heeft het gekost en hoe is het gefinancierd?

Programma's x € 1.000,-	Totaal Lasten 2008	Totaal Baten 2008	Mutaties Reserves	Resultaat 2008	Gemeentelijke bijdrage incl. mut. reserves	Bijdrage per inwoner
Service en Samenwerking	14.736	12.764	-50	-185	1.737	2,81
Veiligheid	9.928	5.259	9	251	4.929	7,96
Gezondheid	21.285	5.835	10	641	16.100	26,00
Leefomgeving	52.375	48.733	39	151	3.832	6,19
AVT / IPT	3.181	0	0	-3.181	0	
Saldo financieringsfunctie		1.593	105	1.148	-340	-0,55
Onvoorzien			-10		-10	
Totaal Regio Twente	101.505	72.590	103	-1.175	26.249	42,96

* Aantal inwoners per 1-1-2008 wordt geraamd op 619.160

2.4 Samenvatting resultaat 2008

Service & Samenwerking incl. financieringsresultaat			
Positieve ontwikkelingen		Negatieve ontwikkelingen	
Afwikkeling FUWA Ambulance Oost	200	Interim hoofd P&O	104
Financieringsresultaat	1.148	Afkoop wachtgeld Ambulance Oost	25
Diversen	38	Hogere kosten FPU voormalig personeel	25
		Controle BTW compensatiefonds	269
	<u>1.386</u>		<u>423</u>
Resultaat Service & Samenwerking			963
Gezondheid			
Positieve ontwikkelingen		Negatieve ontwikkelingen	
Vrijval ontwikkelingsbudget JGZ	94	Subsidie thuiszorgorganisaties	163
Resultaat op projecten	75	Taakstellingen JGZ beleid (niet gerealiseerd)	30
Opleidingsinrichting	188		
Resultaat op kapitaallasten	96		
Vacatureruimte	90		
Resultaat Reizigersadviesing	50		
Resultaat SOA Poli	83		
Resultaat TBC	67		
Huisvesting	25		
Beleidsadviesing, epidemiologie, gezondheidsb	35		
Diversen	30		
	<u>833</u>		<u>193</u>
Resultaat Gezondheid			640
Leefomgeving			
Positieve ontwikkelingen		Negatieve ontwikkelingen	
Vacatureruimte / doorberekeningen	227	Inhuur derden	122
Uitstel projecten stadsranden en monitoring	128	Programma Mensen en Werken	110
Diversen	28		
	<u>383</u>		<u>232</u>
Resultaat Leefomgeving			151
Veiligheid			
Positieve ontwikkelingen		Negatieve ontwikkelingen	
Exploitatie OMS (Openbaar brandmeldsysteem)	178	Detachingsinkomsten	61
Resultaat op kapitaallasten	53	Niet vergoede analoge lijnhuur	30
Resultaat Meldkamer Twente	41	Niet begrote FLO	41
Resultaat formatieve sterkte HVD / inhuur derde	51	Competentiegericht opleiden Officieren	25
Resultaat op oefenen	63	Oefening gemeentelijk actiecentrum	35
Resultaat op onderhoud voertuigen	44	Taakstelling gezamenlijk inkoop/beheer	31
Vrijval post dienstkleding	31	Diversen	11
Bluswatervoorziening	25		
	<u>486</u>		<u>234</u>
Resultaat Veiligheid			252
AvT / IPT			
Positieve ontwikkelingen		Negatieve ontwikkelingen	
	0	Uitgaven AvT / IPT	3.181
	<u>0</u>		<u>3.181</u>
Resultaat AvT / IPT			-3.181
Resultaat na bestemming			-1.175

Voor een uitgebreide analyse wordt verwezen naar paragraaf 6.9.

3 Vaststelling

3.1 Het bestemmingsvoorstel

Voorstel

1. De jaarrekening 2008 van Regio Twente vast te stellen en in te stemmen met het negatief rekeningresultaat ad. € 1.174.574 (na bestemming). Het rekeningresultaat is als volgt opgebouwd:

Resultaat voor bestemming	- € 1.071.852
Toevoegingen / onttrekkingen aan reserves	- € 102.722
Resultaat na bestemming	- € 1.174.574

Dit resultaat is te verdelen in een resultaat van de reguliere bedrijfsvoering en een resultaat op de uitgaven/inkomsten ten behoeve van de Agenda van Twente (AvT) en het Innovatieplatform Twente (IPT):

Resultaat na bestemming	- € 1.174.574
Resultaat op de uitgaven/inkomsten van AvT en IPT	- € 3.180.894
Resultaat reguliere bedrijfsvoering na bestemming	€ 2.006.320

Het negatieve resultaat op de uitgaven/inkomsten van AvT en IPT te verantwoorden in de balans onder het eigen vermogen van Regio Twente. Dit negatief eigen vermogen blijft hier op de balans staan zolang er geen inkomsten (dividend Twence) zijn ontvangen, die als dekking dienen voor deze uitgaven.

2. Over te hevelen bedragen (per saldo € 385.300) naar het dienstjaar 2009 (zie toelichting 3.2):
- € 94.000 Ontwikkelbudget JGZ;
 - € 30.504 Nieuwe brandweerkleding in Twente;
 - € 13.806 Opleidingsbudget Leefomgeving;
 - € 89.228 Monitoring;
 - € 30.000 Project stadsranden;
 - € 127.762 Visieontwikkeling recreatieparken.
3. Het restant positief rekeningsaldo (= resultaat reguliere bedrijfsvoering na bestemming minus over te hevelen bedragen) ad € 1.621.020 over het jaar 2008 als volgt te bestemmen (zie toelichting 3.3):
- € 100.000 ten behoeve van dekking formatieplaats hoofd recreatieve voorzieningen;
 - € 250.000 te reserveren voor het project "organisatie integrale JGZ 0-19";
 - € 171.284 toevoegen aan de egalisatiereserve Gezondheid;
 - € 5.088 onttrekken aan de egalisatiereserve Veiligheid;
 - € 36.343 onttrekken aan de algemene reserve;
 - € 1.141.167 uit te keren aan de gemeenten.

Samenvattend overzicht:

Resultaat reguliere bedrijfsvoering na bestemming	€ 2.006.320
Over te hevelen bedragen naar dienstjaar 2009	€ 385.300
Bestemmingsvoorstellen (a t/m e)	€ 479.853
Uit te keren aan de gemeenten	€ 1.141.167

Vaststelling

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van Regio Twente d.d. 24 juni 2009.

secretaris,

voorzitter,

dr. J.M.E. Traag

P.E.J. den Oudsten

3.2 Toelichting overhevelingsvoorstellen

In verband met een aanscherping van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) mogen een aantal bedragen in de balans niet meer als 'nog te betalen' opgenomen worden. Om bedragen als 'nog te betalen' op te nemen moet de prestatie geleverd zijn. In een aantal gevallen is door diverse oorzaken budget in 2008 niet besteed en de prestatie niet uitgevoerd. Omdat we deze prestatie nog wel willen uitvoeren willen we een aantal budgetten overhevelen naar het boekjaar 2009. Onderstaand wordt per domein een toelichting gegeven op de restantbudgetten die wij graag zouden willen overhevelen.

Domein Gezondheid

Ontwikkelbudget JGZ (€ 94.000,-)

Betreft restant van het bij de jaarrekening 2008 toegekende ontwikkelbudget JGZ ad € 100.000. Dit budget is gekoppeld aan het meerjarenbeleidsplan 2008-2011 Jeugdgezondheidszorg. In 2008 is hiervoor een kleine uitgave gedaan van € 6.000. Voorgesteld wordt het restantbudget van € 94.000 in een bestemmingsreserve te storten alwaar de onttrekkingen vervolgens kunnen plaats vinden. Wij zullen het vastgestelde format voor reserves en voorzieningen van deze in te stellen bestemmingsreserve bij de 1^e BERAP 2009 aan u ter vaststelling voorleggen. Via de tussentijdse rapportages (BERAP's) en de jaarrekening zullen wij vervolgens verantwoording afleggen over de uitgaven die ten laste van deze bestemmingsreserve zijn gebracht.

Domein Veiligheid

Nieuwe brandweerkleding in Twente (€ 30.504)

Betreft eerder gereserveerde bedragen voor de aanschaf van nieuwe brandweerkleding in Twente. Deze nieuwe brandweerkleding wordt in 2009 daadwerkelijk aangeschaft.

Domein Leefomgeving

Opleidingsbudget leefomgeving (€ 13.806)

In verband met een domeinbrede opleiding die in 2009 zal worden georganiseerd wordt voorgesteld het restantbudget 2008 over te hevelen naar 2009.

Budget monitoring 2008 (€ 89.228)

In verband met personele onderbezetting is het project monitoring verstraagd. Voorgesteld wordt het restant budget over te hevelen naar 2009.

Project stadsranden (€ 30.000)

In verband met personele onderbezetting is het project stadsranden verstraagd. Voorgesteld wordt het restant budget over te hevelen naar 2009.

Visieontwikkeling recreatieparken (€ 127.762)

Doordat vanuit de beschikbare formatie 2008 voor het programma Leefomgeving personele capaciteit is ingezet voor de Agenda van Twente is men niet toe gekomen aan de uitvoering van de visieontwikkeling van de parken. Om uitvoering te kunnen geven aan het ontwikkelingsplan Hulsbeek en de visie op de overige parken (2^e fase) is het noodzakelijk deskundigheid (taxaties e.d.) te kunnen inhuren om tot rendementsverbetering te komen.

Conform reeds genomen besluitvorming door u als raad over de financiering van de Agenda van Twente, is de personele capaciteit die in 2008 is ingezet t.b.v. de uitvoeringsorganisatie Agenda van Twente ten laste van het investeringfonds Agenda van Twente gebracht. Voorgesteld wordt de hierdoor vrijgevallen middelen bij Leefomgeving in te zetten voor de visieontwikkeling van de recreatieparken.

Daarnaast hebben wij vooruitlopend op de besluitvorming in de regioraad i.v.m. de voortgang van het traject ingestemd met het voorstel voor het opstellen van de hoofdkoers (1^e fase) van de parken. Deze uitgave wordt ten laste gebracht van de reserve stimulering R&T.

3.3 Toelichting bestemmingsvoorstellen

Onderstaand wordt per domein een nadere toelichting gegeven op de door ons voorgestane bestemmingsvoorstellen.

Domein Leefomgeving

Dekking formatieplaats hoofd recreatieve voorzieningen (€ 100.000)

Op 23 juni 2008 hebben wij besloten een hoofd recreatieve voorzieningen aan te stellen die zich gaat richten op de ontwikkeling en rendementsverbetering van de recreatieve voorzieningen. Ingestemd is om de benodigde financiële middelen van deze formatieplaats te dekken uit vacatureruimte binnen het domein Leefomgeving dan wel middels extra te genereren inkomsten bij de parken c.q.

lastenverlichting op beheer en onderhoud van de parken. Vacatureruimte bij Leefomgeving heeft geleid tot een positiever saldo van het domein.

Voorgesteld wordt om het salaris in 2009 (+/- € 100.000) ten laste van het resultaat 2008 te brengen.

Domein Gezondheid

Project “organisatie integrale JGZ 0-19” (€ 250.000)

Op 11 december 2008 heeft de bestuurscommissie OGZ besloten om de integrale uitvoering JGZ 0-19 bij één organisatie, te weten de GGD Regio Twente, onder te brengen. Daarmee komt per 1-1-2010 een einde aan de uitvoering van JGZ 0-4 door de vier thuiszorgorganisaties.

De bestuurscommissie OGZ heeft als randvoorwaarde opgenomen dat de transitie naar integrale JGZ 0-19 structureel budgettair neutraal moet verlopen.

Om een tijdige en adequate integratie JGZ 0-4 met JGZ 4-19 te kunnen realiseren, is een aparte projectorganisatie in het leven geroepen. Als dagelijks bestuur hebben wij, besluit 9 februari 2009, hiervoor een budget beschikbaar gesteld van maximaal € 250.000 ten laste van de exploitatie GGD 2009, ervan uitgaande, dat het onderbrengen van de uitvoering JGZ 0-4 per saldo (d.w.z. na enkele jaren) budgettair neutraal verloopt. Consequentie hiervan is dat een eventueel nadelig saldo van het domein Gezondheid (GGD) over 2009 in één, twee of meerdere jaren moet worden terugverdiend.

Nu de jaarrekening 2008 van de GGD een voldoende positief resultaat kent, wordt voorgesteld om de incidentele last voor de projectorganisatie JGZ 0-19 van maximaal € 250.000 ten laste te brengen van het positief saldo na bestemming. Via de tussentijdse rapportages (BERAP's) in 2009 zal verslag worden gedaan van de voortgang van het proces en de uitgaven die ten laste van deze bestemmingsreserve worden gebracht. Een eventueel resterend saldo van dit bestemmingsvoorstel zal ten gunste van de exploitatie 2009 van het domein Gezondheid (of 2010, afhankelijk van de voortgang van het proces) worden gebracht. Bij een voldoende positief exploitatiesaldo 2009 van het domein Gezondheid (GGD) en/of de jaren daaropvolgend, zal allereerst de nu te reserveren € 250.000,- aan de gemeenten worden uitgekeerd. Vervolgens zal dan pas eventuele aanvulling van de egalisereserve van de GGD plaatsvinden en niet andersom.

Op ons pad zullen we ongetwijfeld nog de nodige “hobbels” en “onvoorzienne situaties” tegen komen, waarbij we alle zeilen zullen moeten bijzetten om het door de bestuurscommissie geformuleerde uitgangspunt van budgettaire neutraliteit te kunnen realiseren.

Wij stellen dan ook voor om vanuit een oogpunt van gezond financieel beleid in te stemmen met dit bestemmingsvoorstel om € 250.000 ten laste te brengen van het positief resultaat na bestemming, waarbij wordt opgemerkt dat dit bedrag in 2009 of de daaropvolgende jaren alsnog moet terugvloeien naar de gemeenten vanuit het domein Gezondheid.

Algemeen

Toevoeging en onttrekkingen aan egalisereserves en algemene reserve (€ 171.284, - € 5.088 en - € 36.343)

De egalisereserves en de algemene reserve mogen samen maximaal € 698.000 bevatten. In de eindbalans is het totale saldo van deze reserves € 568.147, oftewel € 129.853 onder het maximum. Aan de egalisereserve Gezondheid wordt € 171.284 toegevoegd. Hierbij komt deze reserve op het voor deze reserve vastgestelde maximum van € 345.000. Verder wordt aan de egalisereserve Veiligheid € 5.088 onttrokken, omdat het saldo van de reserve hoger was dan het vastgestelde maximum. Tot slot wordt € 36.343 aan de algemene reserve onttrokken om het vastgestelde maximum van de egalisereserves en de algemene reserve niet te overschriden.

Uitkering aan de gemeenten (€ 1.141.167)

Voorgesteld wordt het restant van het resultaat uit te keren aan de gemeenten.

4 Programmaverantwoording

4.1 Service en Samenwerking

Programma	: Service en Samenwerking
Portefeuillehouders	: P.E.J. den Oudsten; drs. J.D. Westendorp
Programmamanager	: dr. J.M.E. Traag

Inleiding

Service en Samenwerking is een overkoepelend programma, dat dwars door de andere programma's heenloopt. Het raakt de overige programmalijnen waar het gaat om samenwerking met en service aan de Twentse gemeenten. Het programma bundelt concernbrede processen en activiteiten.

Samenwerken met de klant, scheppen van samenhang in de dienstverlening en resultaatgericht werken zijn de nieuwe fundamenteën van de vernieuwde organisatie die ook in dit programma terug te vinden zijn.

4.1.1 Ambities

Ambities volgens programmabegroting	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Organisatie (het rendement van Regio Twente vergroten)		
Gemeenten (gemeenten beter bedienen)		

Toelichting

Organisatie (het rendement van Regio Twente vergroten)

Het afgelopen jaar is fors geïnvesteerd in het SMART maken van de doelstellingen van Regio Twente om zodoende scherp te krijgen wat het takenpakket van Regio Twente omvat en vooral ook op welke manier RT, in opdracht van en samen met de gemeenten en andere instanties, bijdraagt aan het versterken van het maatschappelijk rendement in Twente.

Gemeenten (gemeenten beter bedienen)

De intensivering van samenwerking met de gemeenten en het gebruikmaken van elkaars kwaliteiten en capaciteiten over een weer heeft het afgelopen jaar tot meer begrip geleid en het gevoel versterkt dat Regio Twente naast verlengd ook verlangd lokaal bestuur is.

4.1.2 Highlights

Werken aan een cultuuromslag
Klantgericht, resultaatgericht en innovatief. Het zijn de drie kernwoorden waarmee Regio Twente uitspreekt hoe ze wil werken voor de Twentse gemeenten. Dat vraagt intern de nodige veranderingen, voor alle medewerkers. 'We zijn met een cultuuromslag bezig', constateert Petra Extercatte, waarnemend hoofd Personeel en Organisatie.

'Op zich is het helder', meent ze. 'We moeten onze klanten opzoeken en hun verwachtingen scherp krijgen. Vervolgens moeten we daarmee aan de slag en ervoor zorgen dat we die verwachtingen realiseren. Daarop moeten we de organisatie inrichten. Het komt niet vanzelf.'

Hier wijst de HRM-agenda de weg. Het document noemt zes thema's die Regio Twente wil realiseren. 2008 en 2009 staan in het teken van verbindend leiderschap, competentie management en de bijbehorende gesprekscyclus. 'Van leidinggevend verwachten we dat ze elkaar opzoeken en van elkaar leren. Zo vergroot je de kwaliteit van het leiderschap. Dat is ook nodig met het oog op de competenties waarop ze straks hun mensen moeten aansturen.' In 2008 is begonnen met het opstellen van functieprofielen. Per functie wordt beschreven welke competenties, opleidingseisen en resultaatgebieden daarbij horen. Leidinggevend gaan daarover jaarlijks met elke medewerker in gesprek. 'Het zijn andere gesprekken dan functioneringsgesprekken, want ze zijn meer gericht op resultaat en gedrag dan op taken.'

En wat merkt de klant? Extercatte: 'Die moet het terugzien in de contacten met onze medewerkers en de kwaliteit van onze producten en diensten. Dat gaan we peilen via een klantonderzoek. Over twee jaar kunnen we gericht toetsen waar we staan en wat we eventueel meer moeten doen.'

De olie van de organisatie
De dienstverlening aan gemeenten en derden heeft de voortdurende aandacht. Ook als die er op het eerste gezicht niet veel van merken. Zo is het Team ICT van Regio Twente druk bezig met een kwaliteitsslag. Betere interne prestaties leiden tot meer resultaat voor de buitenwereld. 'Als facilitaire afdeling ben je de olie van de organisatie', zegt Bastiaan Kroezen, systeemspecialist en 1^e medewerker Team ICT.

Een klanttevredenheidsonderzoek heeft Kroezen en zijn collega's op het spoor gezet. Het Team ICT scoorde niet op alle onderdelen even goed. Collega's tekenden aan dat het wel eens te lang duurde voordat een melding werd afgehandeld. En niet altijd was duidelijk wat ze mochten verwachten. 'We hebben daar twee dingen mee gedaan', meldt hij. 'Eerst hebben we gekeken naar punten die we snel konden verbeteren. Daarna naar de onderdelen die meer tijd kosten.'

Om een voorbeeld te noemen van de eerste categorie: collega's die zich tot de helpdesk richten, krijgen meteen antwoord wie hun melding afhandelt en wanneer. Voor de langere termijn zijn er dienstverleningsovereenkomsten (DVO's). 'Daarin leggen we over en weer verwachtingen en te leveren prestaties vast. Heel transparant. We geven meteen ook de eventuele kosten aan. Sinds november 2008 werken we met afsprakenlijsten. Dat wordt gewaardeerd.'

Het zal de dienstverlening ten goede komen, is Kroezens overtuiging. 'Gemeenten en andere klanten zien wel niet wat we doen, maar ze zullen het herkennen in de prestaties en de kwaliteit van Regio Twente. Een goed geoliede organisatie draait beter.'

4.1.3 Service en Samenwerking

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Onderzoeken nut en haalbaarheid van samenwerking		
Uitbouwen bestuurlijke en inhoudelijke relatie provincie Overijssel		
Borgen van vernieuwde afspraken stedelijk en landelijk gebied.		
Transparanter en toegankelijker maken van regionale informatie voor gemeenten/bestuurders		
Focussen op de VIP-klanten		
Implementeren organisatiebreed kwaliteitszorgsysteem		

Toelichting

Onderzoeken nut en haalbaarheid van samenwerking

Vijf colleges van B&W en het DB van Regio Twente hebben een bestuursopdracht Samenwerking bedrijfsvoering vastgesteld. Gemeentesecretarissen en portefeuillehouders Financiën worden periodiek geïnformeerd over de voortgang. De intergemeentelijke samenwerking op het gebied van ICT is afgelopen jaar verder verdiept en uitgebreid naar andere gemeenten. De ict-managers komen regelmatig bijeen. Het Gezamenlijk Belastingkantoor opent in 2009 zijn deuren. Er is een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar samenwerking van salaris- en personeelsadministraties. De opdracht voor het haalbaarheidsonderzoek voor de Regionale Uitvoeringsorganisatie ICT Twente (RUIT) is gegeven. Er zijn vier Europese aanbestedingstrajecten afgerond en twee opgestart. Er is een contractmanagementsysteem aangeschaft en gevuld met informatie over lokale en gezamenlijke contracten.

Uitbouwen bestuurlijke en inhoudelijke relatie provincie Overijssel

De samenwerking tussen provincie Overijssel en Regio Twente is inhoud en vorm gegeven aan de hand van diverse projecten van de Agenda van Twente/Innovatieroute. Voor verschillende projecten zijn bestuurlijke duoschappen gevormd van een gedeputeerde en een bestuurder van een gemeente/Regio Twente en ondersteund door ambtelijke werkgroepen. De voortgang van de projecten wordt gemonitord.

Borgen van vernieuwde afspraken stedelijk en landelijk gebied

Zowel voor het stedelijk als voor het landelijk gebied functioneren bestuurscommissies. In elke bestuurscommissie zit een vertegenwoordiger van de andere commissie, om zodoende verbintenis te houden. Beide commissies zijn in 2008 diverse malen bijeen geweest.

Transparanter en toegankelijker maken van regionale informatie voor gemeenten/bestuurders

Vanwege het ontbreken van een solide dekking is het helaas nog niet gelukt extranet op te zetten. Wel is de website grondig vernieuwd en worden de leden van de regioaad sneller via het mailverkeer bediend met stukken.

Focussen op de VIP-klanten

De contacten met de gemeenten, onze voornaamste klanten en opdrachtgevers, hebben we verder geïntensiveerd. Zowel de contacten met de gemeentebestuurders, als met de leden van de gemeenteraden en het ambtelijk management zijn strakker aangehaald. De gemeenten worden steeds meer betrokken bij de werkzaamheden van Regio Twente via ambtelijke en bestuurlijke overleggen. De regioraad is meerdere malen bijeen geweest, zowel in een meer informele, brainstormende setting als in de formele besluitvormende setting.

Implementeren organisatiebreed kwaliteitszorgsysteem

Ten behoeve van de opzet en ontwikkeling van het kwaliteitsmanagementsysteem is begin 2008 de software, waarmee het systeem wordt ondersteund, geïnstalleerd. Verder hebben er meerdere scholingen plaatsgevonden. Zo hebben de ambassadeurs trainingen op de terreinen kwaliteitsmanagement en procesmanagement gevolgd en is eind 2008 een aantal medewerkers tot interne auditor opgeleid.

Op 26 maart werd de externe audit van de HVD met succes afgesloten en daarmee is het HKZ certificaat voor de GHOR vernieuwd. De komende periode zal de HVD overgaan op het nieuwe kwaliteitsmanagementsysteem dat gebaseerd en georiënteerd is op de werkprocessen.

Dit vormt aanzet voor een regiobreed kwaliteitsmanagementsysteem. Hiervoor zijn de nodige stappen gezet.

De primaire processen van de JGZ zijn digitaal beschreven en samen met de meeste documenten in implementatie bijeenkomsten met medewerkers doorgenomen. In augustus vond een proef audit plaats en hierin kwam vast te staan dat de JGZ op de goede weg is. Certificering van JGZ vereist dat ook over het certificaat voor OGZ wordt beschikt. Ook op dit gebied zijn een aantal stappen gezet, met een proef-audit die plaats vond in september. Hieruit is geconcludeerd dat er nog steeds een aantal zaken dienen te worden geregeld. Voor 2009 staat voor maart de certificering van de JGZ en de OGZ op de kalender. De software waarmee het systeem wordt ondersteund is geïnstalleerd en er hebben cursussen plaatsgevonden.

4.1.4 Wat heeft het gekost

Service & samenwerking

(incl. Netwerkstad en Ambulance Oost)

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	12.763.621	6.938.375	4.164.873
Lasten	14.735.652	8.665.553	5.928.342
Saldo excl. mutaties reserves	1.972.031	1.727.178	1.763.469
Mutaties reserves	-50.286		
Saldo incl. mutaties reserves	1.921.746		

4.1.5 Algemene dekkingsmiddelen

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	26.248.805	26.216.948	25.317.558
Lasten			
Saldo excl. mutaties reserves	26.248.805	26.216.948	25.317.558
Onttrekking reserves			
Saldo incl. mutaties reserves	26.248.805	26.216.948	25.317.558

Financieringsresultaat

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Realisatie vorig begrotingsjaar
Baten	6.547.210	3.687.989	200.000	745.921
Lasten	4.953.752	3.347.989	0	0
Saldo excl. mutaties reserves	-1.593.459	-340.000	-200.000	-745.921
Mutaties reserves	105.426	10.000	0	100.414
Saldo incl. mutaties reserves	-1.488.032	-330.000	-200.000	-645.508

Onvoorzien

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	0	0	0
Lasten	0	35.000	45.000
Saldo excl. mutaties reserves	0	35.000	45.000
Mutaties reserves	-10.000	-45.000	-45.000
Saldo incl. mutaties reserves	-10.000	-10.000	0

Dividend Twence

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	4.948.536	0	0
Lasten	4.948.536	0	0
Saldo excl. mutaties reserves	0	0	0
Mutaties reserves			
Saldo incl. mutaties reserves	0	0	0

Het ontvangen dividend wordt na aftrek van kosten uitgekeerd aan de gemeenten.

4.2 Gezondheid

Programma	: Gezondheid
Portefeuillehouders	: drs. T.J. Schouten
Programmamanager	: drs. Th.N.J. van Rijmenam

De GGD stelt zich in het programma gezondheid actief op bij het zoeken naar en signaleren van gezondheidsproblemen en (nieuwe) bedreigingen (bewaken). Ze richt zich op het nemen van maatregelen om de gevolgen van deze bedreigingen te elimineren en gezondheidsproblemen terug te dringen (beschermen). Daarnaast zet de GGD zich in om gezondheid te bevorderen. De GGD is een gemeenschappelijke gezondheidsdienst van de Twentse gemeenten en heeft als missie geformuleerd: 'Uw GGD bewaakt, bevordert en beschermt een gezonde Twentse samenleving'.

4.2.1 Ambities

Ambities volgens programmabegroting	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Invulling regietaak (gemeenten en Wcpv/Wpg)		
Certificering volgens het model van de stichting kwaliteitsbeoordeling in de zorgsector (HKZ)		
Bestrijden overgewicht onder kinderen		
Programmalijn ouderen en gezondheid		
Integrale aanpak van Sociaal Economische gezondheidsverschillen (SEGV)		
Actief blijven richten op ontwikkelingen binnen de infectieziektebestrijding		
Intensivering en organisatorische borging van de samenwerking met de thuiszorgorganisaties (JGZ 0-19)		
Uitvoeren basistakenpakket JGZ		
Uitval van de jeugd zoveel mogelijk voorkomen		

Toelichting

Invulling regietaak (gemeenten en Wcpv/Wpg)

In 2008 is een Bestuursagenda "Openbare gezondheidszorg 2008-2011" vastgesteld waarin de rol en positie van de GGD en ambities worden benoemd.

Op basis van de vragen "wat willen we zijn" en "wat willen wij bereiken" zijn speerpunten van beleid geformuleerd die jaarlijks worden geactualiseerd.

In oktober 2008 heeft de bestuurscommissie OGZ kennis genomen van de rapportage van de werkgroep begrotingsscan GGD. Deze rapportage komt voort uit een opdracht van de bestuurscommissie om meer inzicht (transparantie) te verkrijgen in de producten van de GGD. Ingaande het begrotingsjaar 2009 is, op basis van de uitkomsten van de scan, sprake van een transparante begroting, waarbij er een directe relatie kan worden gelegd tussen de bestuursagenda (meerjarenperspectief), daaruit voortkomende speerpunten (jaarlijkse actualisering), en de vertaling daarvan naar concrete activiteiten, inspanningen en resultaten.

In mei 2008 is het uitvoeringsprogramma van de regionale nota lokaal gezondheidsbeleid "*Twente kiest voor een gezond leven en werkt aan gezondheid*" vastgesteld. Gemeenten hebben hiermee een fundament op basis waarvan ze lokaal beleid vast kunnen stellen.

Er zijn vier inhoudelijke thema's bepaald: schadelijk alcoholgebruik, overgewicht, roken en depressie. Aan elk van deze thema's is een bestuurlijk trekker gekoppeld. De afronding van deze fase van beleidsvoorbereiding is gelijktijdig de start van het vervolgproces: bewaken en monitoren voortgang van het uitvoeringsprogramma.

Certificering volgens het model van de stichting kwaliteitsbeoordeling in de zorgsector (HKZ)

In 2008 hebben HKZ-proefaudits plaatsgevonden bij de JGZ 4-19 gericht op de primaire processen (uitvoering). Aan de daarbij geconstateerde verbeterpunten wordt gewerkt met de intentie om begin 2009 het HKZ-certificaat te behalen. Te zijner tijd zullen de processen van zowel epidemiologie, gezondheidsbevordering en staf/beleid apart gecertificeerd worden in samenwerking met de stafafdeling van de GGD.

Bestrijden overgewicht onder kinderen

De JGZ werkt volgens het signaleringsprotocol en overbruggingsplan overgewicht. Door middel van het signaleringsprotocol wordt op een eenduidige manier overgewicht gesignaleerd. Wanneer dat het geval is treedt het overbruggingsplan in werking: een plan om ouders te begeleiden bij het bestrijden van dit overgewicht door middel van aandacht voor eten en bewegen. In 2008 is het signaleringsprotocol en overbruggingsplan geëvalueerd. De aanbevelingen die hieruit naar voren komen zullen in 2009 verder worden uitgewerkt. Daarnaast zijn er twee maatwerkprojecten gestart voor de gemeenten Almelo en Enschede. Binnen deze projecten zijn gespecialiseerde verpleegkundigen gezond gewicht aangenomen om het overbruggingsplan beter te begeleiden.

Programmalijn ouderen en gezondheid

In het eerste halfjaar 2008 is vooral ingezet op advisering en ondersteuning aan implementatie van consultatiebureaus voor ouderen. Dit is ook in het tweede halfjaar voortgezet, en blijft ook een belangrijk aandachtspunt voor de GGD. Daarnaast zijn in het 2^e halfjaar met diverse relevante partijen 'expertmeetings' georganiseerd om vanuit het 'vergrijzingsperspectief' te verkennen welk vraagstuk op ons afkomt, en te bezien welk type interventies daarop een antwoord kan geven, en welke rol de GGD daarbij in kan/moet nemen.

Dit moet in 2009, ingebed in het lokaal volksgezondheidsbeleid, leiden tot gerichte ondersteuning aan gemeenten op het terrein van ouderen en gezondheid.

Integrale aanpak van Sociaal Economische gezondheidsverschillen (SEGV)

Via tal van (reguliere) producten is specifiek aandacht geschonken aan het verkleinen van SEGV. (Bijvoorbeeld methodiekontwikkeling op het terrein van het bereiken van specifieke doelgroepen bij het consultatiepunt.) Primaire aandachtsgebieden zijn verkenning van de mogelijkheden om aan te sluiten bij Wmo trajecten. Daarnaast zijn bijvoorbeeld mogelijkheden verkend om preventie en 1^e lijn meer met elkaar te verbinden. Al met al is de ingezette lijn dat GGD activiteiten worden getoetst op het thema verkleinen van SEGV.

Actief blijven richten op ontwikkelingen binnen de infectieziektebestrijding

In 2008 is de nieuwe Wet Publieke Gezondheid van kracht geworden. In deze wet worden op het terrein van infectieziekten een aantal belangrijke veranderingen ten opzichte van de huidige situatie benoemd. Gemeenten zijn door de GGD uitvoerig over de veranderingen geïnformeerd.

In 2008 heeft de regionalisatie van de Tuberculose een forse impuls gekregen. De GGD-en in Gelderland en Overijssel hebben besloten dat de GGD Twente verantwoordelijk wordt voor de

BackOffice en procesverantwoordelijk wordt voor de TBC in Gelderland/Overijssel. Inmiddels is een projectleider van de GGD gestart met de implementatie van dit traject.

Een andere ontwikkeling betreft de start van SENSE, een spreekuur waar jongeren terecht kunnen met vragen over seksualiteit. Het gaat om vragen over anticonceptie, homoseksualiteit, soa, seksueel geweld, loverboys, enz. Het spreekuur is in het najaar van 2008 van start gegaan.

Het voorbereid zijn op grootschalige infectieziekten outbreak is een belangrijk item voor de komende jaren. In 2008 is hier een begin mee gemaakt. Vanuit de overheid zijn extra middelen voor deze voorbereiding beschikbaar gekomen. Afgesproken is dat de aandacht zich in 2009 vooral richt op de voorbereiding van een griepdemonie alsmede op een ramp met gevaarlijke stoffen. In beide gevallen komt de afdeling AGZ in beeld.

Intensivering en organisatorische borging van de samenwerking met de thuiszorgorganisaties (JGZ 0-19)

In het Bestuurlijk Overleg met de thuiszorgorganisaties is gekeken naar een gewenste gezamenlijke overleg- en communicatiestructuur om de integrale JGZ optimale kansen te bieden.

Dit heeft er toe geleid dat:

- het MT 0-19 is omgevormd tot het Management Overleg 0-19 o.l.v. het hoofd JGZ ten behoeve van de afstemming van meer instellingsoverstijgende strategische en tactische beleidszaken en voorbereiding t.b.v. het Bestuurlijk Overleg, met een vergaderfrequentie van maximaal 6 keer per jaar;
- met teamleiders en staf 0-19 zijn 6 bijeenkomsten georganiseerd onder de noemer van TLO 0-19. Hierin zijn thema's uit het meerjarenbeleidsplan, zoals netwerkstructuur en Centra voor Jeugd en Gezin met elkaar besproken. Gezien het feit dat steeds meer onderwerpen de gehele jeugdgezondheidszorg 0-19 betreffen, is besloten om vanaf 2009 het TLO 0-19 maandelijks te laten plaatsvinden.

In het voorjaar 2008 heeft GGD Regio Twente aan BMC Advies Management gevraagd behulpzaam te zijn bij het maken van een analyse van de mogelijke organisatievormen, en een advies aan het management van de GGD en de secretaris van Regio Twente te geven dat houvast moet bieden bij de verdere positiebepaling m.b.t. de integrale JGZ. Mede op basis van de inhoud van het rapport Toekomst integrale JGZ dat hierop door BMC is uitgebracht heeft de Bestuurscommissie OGZ op 11 december 2008 besloten te streven naar een situatie waarbij de integrale JGZ in Twente per 01-01-2010 wordt ondergebracht in één organisatie, zijnde GGD Regio Twente. Het onderbrengen van de integrale JGZ 0-19 in één organisatie biedt de mogelijkheid van een heldere en eenduidige aansturing waarbij het onderscheid tussen 0-4 en 4-19 verdwijnt. Jeugdigen en hun opvoeders mogen geen last ondervinden van het feit dat de zorg voor 0-4 (voornamelijk via de consultatiebureaus) en 4-19 jarigen (voornamelijk via de scholen) door verschillende organisaties wordt verleend.

Bij één organisatie voor integrale JGZ is geen sprake meer van overdracht tussen organisaties. Gegevens over kinderen zijn daardoor altijd beschikbaar en ondergebracht bij één organisatie. Kinderen kunnen dan ook beter gedurende een langere leeftijdsperiode worden gevolgd.

Op lokaal niveau dienen gemeenten in 2011 Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) te hebben gerealiseerd. In het basismodel voor CJG zoals die door het programmaministerie Jeugd en Gezin is vastgesteld, is de jeugdgezondheidszorg kernpartner in het CJG. Met de bovengenoemde voordelen van de integrale jeugdgezondheidszorg in één organisatie is de jeugdgezondheidszorg een sterkere partner in het CJG dan wanneer de uitvoering van de JGZ bij meer organisaties is ondergebracht. Daarmee kunnen ook taken op bijvoorbeeld het terrein van zorgcoördinatie optimaal uitgevoerd worden in samenwerking met ketenpartners.

Uitvoeren basistakenpakket JGZ

In het kader van het basistakenpakket JGZ heeft de JGZ uitvoering gegeven aan haar wettelijke taken. Met de preventieve gezondheidsonderzoeken (pgo) in groep 2 en 7 van het basisonderwijs en in klas 1-2 van het voortgezet onderwijs heeft de JGZ 96,9% van de schoolgaande jeugd in Twente bereikt. Naast de pgo-en heeft de JGZ zorg op maat geleverd in de vorm van:

- controles naar aanleiding van eerdere onderzoeken;
- onderzoeken op verzoek van de leerkracht, ouders of de jeugdige zelf;
- huisbezoeken;
- onderzoeken van jeugdigen 'nieuw in zorg'.

Voor het schooljaar 2008-2009 is ervoor gekozen een preventieve risicotaxatie in klas 2 van het voortgezet onderwijs uit te voeren. Vanuit deze risico-taxatie worden leerlingen geselecteerd voor een (aanvullend) onderzoek door de JGZ.

Met ingang van 2008 is de formatie voor inzet in zorggebonden netwerken structureel uitgebreid. Hiermee is de JGZ in staat in nagenoeg alle gemeenten binnen de reguliere formatie deel te nemen in de (ontwikkeling van) zorggebonden netwerken rondom scholen en wijken.

Uitval van de jeugd zoveel mogelijk voorkomen

De JGZ streeft naar deelname van 100% van alle jongeren in de regio Twente aan een preventief gezondheidsonderzoek. Daar waar jongeren geen gehoor geven aan een oproep voor een pgo wordt geprobeerd via herhalingsoproepen jongeren toch voor een pgo te laten verschijnen.

Extra aandacht zal besteed moeten worden aan het vaststellen van de omvang van de groep (ouders van) jongeren die uiteindelijk geen gebruik maken van de JGZ, evenals de redenen die men heeft om geen gebruik te maken van ons aanbod.

4.2.2 Highlights

Landelijke belangstelling voor Twentse pilot GGD Regio Twente en drie Twentse thuiszorginstellingen hebben in 2008 proefgedraaid met drie systemen voor het Elektronisch Kind Dossier (EKD). Dat heeft geleid tot een unanieme keuze voor één van die automatiseringsprogramma's. 'Elders in Nederland wordt daar met belangstelling naar gekeken. Het is uniek wat we hebben gedaan', weet Jan Koster, beleidsmedewerker Jeugdgezondheidszorg (JGZ).

Het EKD beoogt de digitalisering van de papieren dossiers van de JGZ. Invoering moet leiden tot betere overdracht van gegevens en vroegere signalering van risico's. Bovendien kunnen kinderen beter worden gevolgd. Dat waarborgt optimale hulpverlening en ondersteuning aan kinderen en ouders. 'We zijn daar door die pilot al heel ver mee', vertelt Koster. 'Op 1 januari 2010 wordt in heel Twente gewerkt met het EKD.'

Ook op andere onderdelen van de jeugdzorg trekt Twente in gezamenlijkheid op. Bijvoorbeeld bij het opzetten van de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG), waar ouders kunnen aankloppen voor vragen over en ondersteuning bij de opvoeding van hun kinderen. De afdeling JGZ is er volop bij betrokken. Tegelijkertijd loopt een heel andere ontwikkeling: de integratie van de Jeugdgezondheidszorg. 'In december 2008 is het besluit genomen om de zorg voor kinderen van 0-4 jaar, die nu nog bij de Thuiszorg berust, onder te brengen bij de GGD Regio Twente. Ook dat gebeurt per 1 januari 2010.'

Alles vindt dus vrijwel gelijktijdig plaats. 'Het heeft zoveel voordelen', vindt Koster. 'We kunnen straks zorg en begeleiding nog beter afstemmen. Bovendien leveren EKD, CJG en de integratie van de JGZ nieuwe inzichten op in wat nodig is. Daardoor kunnen we steeds meer doen voor de jeugd van Twente en hun ouders/opvoeders.'

Nieuwe opzet tbc-bestrijding Tuberculose (tbc) komt in Nederland steeds minder voor. In de laatste vijftien tot twintig jaar is het aantal geconstateerde gevallen gehalveerd, terwijl de tbc die voorkomt, meer kennis en ervaring vergt. Dat vraagt om een andere vorm van bestrijding en behandeling en een andere organisatie. GGD Regio Twente is hierbij de trekker in een project van zes Oost-Nederlandse GGD'en.

De afname van het aantal tbc-besmettingen noodzaakt tot een andere opzet van de bestrijding. 'De ziekte komt nog zo weinig voor dat artsen en verpleegkundigen hun ervaring niet kunnen behouden als we op de oude voet blijven werken', zegt Jan Roorda, beleidsmedewerker bij GGD Regio Twente. 'Door de vorming van grotere regio's stellen we het behoud van de expertise en de kwaliteit veilig. En houden we bovendien voldoende slagkracht om uitbraken te kunnen bestrijden.'

In de komende twee jaar zullen de samenwerkende GGD'en een aantal taken concentreren. 'Op dit gebied hebben we drie hoofdtaken: het screenen van risicogroepen, het bron- en contactonderzoek en de begeleiding van tbc-patiënten. Binnen dat kader kun je werkzaamheden en deskundigheden bundelen', legt Roorda uit. Elke GGD houdt een basisvoorziening voor tbc-bestrijding. 'Wat we samen kunnen doen, clusteren we in een backoffice.'

De zes GGD'en stappen daarom over op één automatiseringssysteem en werken aan een structuur waarmee ook röntgenfoto's kunnen worden uitgewisseld. Ze gaan bovendien over tot een uniforme werkwijze. 'Op termijn functioneren we dan als één bestrijdingsorganisatie, waardoor zorg, begeleiding, kennis en kwaliteit op peil blijven.'

4.2.3 Jeugdgezondheidszorg

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Uitvoering van het wettelijk basistakenpakket JGZ		
Uitvoering project gericht op HKZ-certificering JGZ 0-19		
Implementatie jeugdnetwerkstructuur		
Ontwikkelen beleid risicokinderen		
Versterken monitorfunctie JGZ		
Invoeren elektronisch kinddossier		
Ontwikkelen functie opvoedingsondersteuning		
Implementatie landelijke standaard kindermishandeling		
Ontwikkelen functie zorgcoördinatie		
Activiteitenplan integrale JGZ bij meerjarenbeleidsplan 2008-2011		
Betrokkenheid bij de ontwikkeling van centra voor jeugd en gezin		
Project overgewicht Twente in balans		
De gezonde school		
Procescoördinatie voortgezet onderwijs		
Project vroegsignalering		

Toelichting

Uitvoering van het wettelijk basistakenpakket JGZ

Ook in 2008 heeft de JGZ uitvoering gegeven aan haar wettelijke taken in het kader van het basistakenpakket JGZ. Met de preventieve gezondheidsonderzoeken (pgo) in groep 2 en 7 van het basisonderwijs en in klas 1-2 van het voortgezet onderwijs heeft de JGZ 96,9% van de schoolgaande

jeugd in Twente bereikt. Met de pgo-en wordt systematisch de ontwikkelingen in de gezondheidstoestand van een kind en/of groepen kinderen gevolgd.

Naast de pgo-en heeft de JGZ zorg op maat geleverd in de vorm van:

- controles naar aanleiding van eerdere onderzoeken;
- onderzoeken op verzoek van de leerkracht, ouders of de jeugdige zelf;
- huisbezoeken;
- onderzoeken van jeugdigen 'nieuw in zorg'.

Voor het schooljaar 2008-2009 is ervoor gekozen een preventieve risicotaxatie in klas 2 van het voortgezet onderwijs uit te voeren. Vanuit deze risicotaxatie worden leerlingen geselecteerd voor een (aanvullend) onderzoek door de JGZ. Leerlingen van het OPDC, Praktijkonderwijs en LWOO komen altijd in aanmerking voor een onderzoek door de jeugdarts/ -verpleegkundige.

In het voorjaar 2008 heeft er binnen de JGZ een werkdrukonderzoek plaatsgevonden. Mede op basis hiervan en het feit dat een spanning wordt ervaren tussen de uitvoering van de reguliere werkzaamheden uit het uniforme deel basistakenpakket en de toenemende aandacht voor de extra zorg voor risicokinderen en –gezinnen, is besloten een onderzoek te doen naar de huidige uitvoering van het basistakenpakket.

In het najaar van 2008 is een projectgroep Heroriëntatie Basistakenpakket gestart, waarin zowel het management, staf en uitvoerenden deelnemen. Doelstelling van het project is te onderzoeken/beschrijven op welke wijze/met welk uitvoeringsmodel het meest efficiënt en effectief uitvoering gegeven kan worden aan het basistakenpakket jeugdgezondheidszorg 4-19, met inachtneming van de volgende, in volgorde van prioriteit te stellen randvoorwaarden:

- kwalitatief vallend binnen de eisen die gesteld worden voor HKZ-certificering;
- voldoende draagvlak bij medewerkers;
- budgettair neutraal;
- gericht op een verdere integratie 0-19;
- werkwijze geïmplementeerd m.i.v. het schooljaar 2009-2010 of zoveel eerder als mogelijk, bijvoorbeeld door implementatie van deelprojecten.

Uitvoering project gericht op HKZ-certificering JGZ 4-19

In 2008 is binnen de JGZ 4-19 veel tijd besteed aan de voorbereidingen voor het verkrijgen van het HKZ-certificaat (Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling Zorgsector). In november 2008 hebben er proefaudits plaatsgevonden gericht op de primaire processen (uitvoering). Aan de daarbij geconstateerde verbeterpunten is verder gewerkt met de intentie om begin 2009 het HKZ-certificaat te behalen.

Implementatie jeugdnetwerkstructuur

Met ingang van 2008 is de formatie voor inzet in zorggebonden netwerken structureel uitgebreid. Hiermee is de JGZ in staat in nagenoeg alle gemeenten binnen de reguliere formatie deel te nemen in de (ontwikkeling van) zorggebonden netwerken rondom scholen en wijken. Deze zorggebonden netwerken zullen een verbinding moeten gaan vormen met de in gemeenten te realiseren Centra voor Jeugd en Gezin.

Ontwikkelen beleid risicokinderen

In het meerjarenbeleidsplan 2008-2011 heeft de JGZ als doelstelling geformuleerd actief mee te werken aan de totstandkoming in de 14 Twentse gemeenten van een in het bijzonder voor risicokinderen sluitende keten in de zorg voor jeugdigen. In 2008 is hier vorm aangegeven door participatie in de lokale zorggebonden netwerken en door een inhoudelijke bijdrage te leveren aan de invulling van een aantal actielijnen zoals die in het kader van de projectorganisatie CJG Twente worden uitgewerkt.

Versterken monitorfunctie JGZ

In 2008 is de werkgroep Signalering en Analyse opgericht. De werkgroep heeft een werkplan opgesteld en is in het afgelopen jaar begonnen met de uitwerking hiervan. In 2009 wordt hiermee verder gegaan.

Medewerkers van de JGZ leggen veel van informatie die zij tijdens consulten op het consultatiebureau, de huisbezoeken en de PGO-en verkrijgen, elektronisch vast. Dit gebeurt niet alleen ten behoeve van de begeleiding van het kind of het gezin, maar ook ten behoeve van epidemiologisch onderzoek. De JGZ-medewerkers kunnen ook uit hun dagelijkse praktijk, of uit gesprekken met collega's of uit de vakliteratuur een vermoeden krijgen van mogelijke ontwikkelingen

in hun vakgebied. Deze nog niet in maat en getal uitgedrukte signalen ('anekdotische informatie') worden in het algemeen niet (elektronisch) vastgelegd.

De werkgroep heeft een jaarlijkse cyclus vastgesteld waarin eerst wordt vastgelegd welke van de elektronisch verzamelde informatie relevant is om nader te onderzoeken. Daarna wordt deze informatie geanalyseerd. De analyses worden aan de medewerkers voorgelegd, zodat men deze vanuit de ervaringspraktijk kan toelichten, en kan aanvullen met de eerder genoemde anekdotische informatie.

Na deze toelichting kunnen conclusies worden getrokken, die kunnen leiden tot aanpassing van het onderzoeksprogramma (bv meer of minder aandacht voor een bepaald onderwerp).

Invoeren elektronisch kinddossier

In het voorjaar 2008 heeft de JGZ in een pilot een drietal systemen elektronisch kind dossier getest. Op basis van de ervaringen in deze pilot heeft de Bestuurscommissie OGZ op 11 december 2008 besloten over te gaan tot aanschaf van het EKD pakket miCAS van leverancier Allegro Sultum. In 2009 wordt gestart met de implementatie van het EKD.

Ontwikkelen functie opvoedingsondersteuning

Kortdurende Licht pedagogische Hulpverlening

Vanaf 17 november 2008 wordt in alle Twentse gemeenten Kortdurende Pedagogische Gezinsbegeleiding (KPG) uitgevoerd. Dit is een vorm van licht pedagogische hulpverlening onder supervisie van een gedragswetenschapper (orthopedagoog) in gezinnen met kinderen van 0 -19 jaar. De hulp kan worden ingezet om vroegtijdig opvoedingsproblemen op te lossen of om samen met ouders inzicht te krijgen in de aard van de problematiek en toeleiding naar zorg of onderzoek te realiseren. KPG ontwikkelt zich tot een regionaal backoffice voorziening voor de Centra voor Jeugd en Gezin, die professionals uit de jeugdnetwerken kunnen inschakelen wanneer de opvoedingsproblematiek in een gezin niet zwaar genoeg is om in aanmerking te komen voor geïndiceerde (jeugd)zorg. In 2008 bereikte deze hulp 276 gezinnen, dit zijn 14 gezinnen meer dan in 2007. Om continuïteit te garanderen zijn meerjarenafspraken met gemeenten nodig.

Overige ontwikkelingen opvoedingsondersteuning

In 2008 is gestart met de invoering van het evidence-based Triple P programma als basisprogramma voor de Centra voor Jeugd en Gezin en opvoedingsondersteuning. De integratie van het Triple P programma binnen de werkzaamheden van de Jeugdgezondheidszorg heeft consequenties voor diverse werkprocessen. De implementatie vindt fasegewijs, gerelateerd aan lokale ontwikkelingen plaats.

In toenemende mate werd in 2008 door gemeenten een beroep gedaan op de JGZ voor het ontwikkelen van innovatieve projecten waarbij pedagogische functies op HBO en WO niveau, breder en flexibeler ingezet worden. *Voorbeelden hiervan zijn het project "Zorgstructuur kinderopvang plus", het Loes loket (frontoffice CJG in Enschede) en het project "Integrale aanpak van overgewicht" voor Enschede en Almelo. In Hengelo werd het pilotproject "Opvoedingsondersteuning aan allochtone gezinnen" uitgevoerd.* Door de aanstelling van medewerkers van allochtone afkomst voor kortdurende pedagogische gezinsbegeleiding werden de mogelijkheden om opvoedingsondersteuning te bieden in moeilijk bereikbare allochtone gezinnen vergroot.

Uit oogpunt van kwaliteit en om flexibeler in te kunnen spelen op een steeds veranderende behoefte aan opvoedingsvoorlichting (groepsgericht) en opvoedcursussen zijn in 2008 voorbereidingen getroffen om de organisatie en uitvoering efficiënter te laten verlopen. Deze voorbereidingen moeten resulteren in een toekomstig regionaal cursusbureau.

Implementatie landelijke standaard kindermishandeling

In 2008 werd deelgenomen aan de landelijke proefimplementatie van de richtlijn Secundaire preventie kindermishandeling voor de JGZ. De subregio Almelo en de thuiszorg TNWT leverden data aan voor het onderzoek en waren betrokken bij een voor- en nameting.

De richtlijn (met bijbehorende materialen) is verspreid onder alle artsen en verpleegkundigen JGZ 0-19 en in diverse werkoverleggen besproken. Er vond een scholing van artsen en verpleegkundigen plaats, gericht op gespreksvoering. Er werden 6 artsen aangesteld die naast hun reguliere taken, de taak uitvoeren als aandachtsfunctionaris kindermishandeling. Zij vervullen een consultatieve, ondersteunende en doorgeleidende functie t.b.v. kindermishandeling.

Ontwikkelen functie zorgcoördinatie

Naar aanleiding van het rapport van de Inspectie Gezondheidszorg over Gessica het Maasmeisje, heeft de JGZ in Twente in 2008 een inventarisatie gedaan naar de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de eisen die de IGZ aan de JGZ stelt op het terrein van zorgcoördinatie. Gelijkzeitig is op Twents niveau in het kader van de ontwikkeling van de Centra voor Jeugd en Gezin de discussie gestart over vorm en inhoud van zorgcoördinatie. Inmiddels is duidelijk dat in het voorjaar 2009 vanuit het Programmaministerie Jeugd en Gezin er een handreiking Coördinatie van zorg zal verschijnen. Bij de verdere uitwerking van vorm en inhoud van zorgcoördinatie in het kader van de projectorganisatie CJG Twente zullen wij een goede afstemming met de verantwoordelijkheid die derden (zoals de IGZ) op dit terrein aan de JGZ toedicht bewaken.

Activiteitenplan integrale JGZ bij meerjarenbeleidsplan 2008-2011

Jaarlijks wordt een jaarplan JGZ 0-19 opgesteld. De basis van dit jaarplan ligt in de reguliere werkzaamheden, te weten de uitvoering van het Basistakenpakket JGZ 0-19 en daarnaast in de speerpunten zoals die voor het betreffende jaar zijn vastgelegd in het meerjarenbeleidsplan 2008-2011. Op basis hiervan worden de activiteiten voor het betreffende jaar vastgesteld.

Betrokkenheid bij de ontwikkeling van centra voor jeugd en gezin

Naast de betrokkenheid bij de invulling van de actielijnen van de regionale projectorganisatie CJG Twente (zie ook onder Ontwikkelen beleid voor risicokinderen) is de JGZ op lokaal niveau in diverse gemeenten betrokken geweest bij de ontwikkeling van Centra voor Jeugd en Gezin. Hiertoe participeert de JGZ in lokale overlegvormen en draagt inhoudelijk bij aan de totstandkoming van lokale startnotities.

Project overgewicht Twente in Balans

Twente in Balans probeert integraal gezondheidsbeleid ten aanzien van overgewicht bij de jeugd te bewerkstelligen. In 2008 zijn alle ervaringen die de pilotgemeenten Twenterand, Hellendoorn en Hof van Twente hebben opgedaan gebundeld in een praktische handreiking die in februari 2009 wordt uitgebracht. Daarnaast is ook een conferentie georganiseerd waarin Twentse bestuurders ervaringen uit konden wisselen omtrent het opstellen van beleid ten aanzien van overgewicht bij de jeugd. Verder heeft het Steunpunt Twente in Balans adviezen gegeven aan gemeenten met betrekking tot het schrijven van de nota lokaal gezondheidsbeleid. Er is een inventarisatie geweest van alle lopende projecten op het gebied van overgewicht.

De gezonde school

De Gezonde School Methode is een methode om planmatig invulling te geven aan schoolgezondheidsbeleid. Vanuit SPOT, een regionaal loket voor vraag, advies en uitvoering op het gebied van gezondheidsbevordering in en rond het onderwijs, waaraan diverse preventieorganisaties deelnemen, is in 2008 een pilot Gezonde School uitgevoerd. Daarnaast is een plan bedacht om scholen in het VO en BO vanuit SPOT te gaan ondersteunen in het opstellen van integraal schoolgezondheidsbeleid volgens de Gezonde School Methode.

Procescoördinatie voortgezet onderwijs

Ten behoeve van het Jeugdhulpteam (JHT) in Almelo heeft de GGD ook in 2008 een Procescoördinator in dienst gehad. Het JHT is een samenwerkingsverband (onder de regie van de gemeente Almelo) tussen (hulpverlenings-)instellingen, voortgezet onderwijs en de gemeente, voor jongeren die te maken hebben met problemen op meerdere leefgebieden. Het gaat om jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar voor wie hulpverlening wel gewenst of noodzakelijk is, maar (nog) niet (voldoende) gerealiseerd is.

Het JHT heeft tot taak deze jongeren die tussen de wal en het schip dreigen te vallen in beeld te krijgen en te verwijzen naar de juiste hulpverleningsinstelling.

In 2008 is ondermeer gewerkt aan het uitvoeren van de volgende speerpunten:

- gelijke en voldoende facilitering voor alle JHT-leden vanuit hun organisatie;
- meer profilering van het JHT en voortzetting geven aan netwerkontwikkeling;
- helder registratiesysteem, passend binnen de wetgeving van uitwisseling persoonsgegevens (vertaald naar implementatie VIS 2);
- werkconferentie in het najaar als voortzetting van de conferentie in 2006;
- bijdrage leveren aan het versterken van de zorgstructuur bij het ROC;
- verbetering van de aansluiting platform 12- en Kans 12+.

Project Basistraining Vroegtijdig Signaleren

In 2008 is in opdracht van de Provincie het project Basistraining Vroegtijdig Signaleren van start gegaan in de Provincie Overijssel. De projectleider is aangesteld bij de GGD. Het project loopt door tot de zomer 2009. De training is bedoeld voor medewerkers van de basisscholen, peuterspeelzalen en kinderdagverblijven. De training bestaat uit 3 dagdelen waarvan 1 dagdeel met acteurs. De reacties zijn erg positief en de provincie is voornemens het project uit te breiden naar andere doelgroepen, o.a. SBO en SO.

In de regio Twente zijn 36 trainingen georganiseerd met in totaal 625 deelnemers.

4.2.4 Infectieziektebestrijding

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Reizigersadviesing zoekt aansluiting bij landelijke samenwerkingsprojecten, onder andere om de vaccinatiegraad in Twente verder te verbeteren		
Technische hygiënezorg gaat in het kader van een aanpassing van de warenwet inspecties uitvoeren in de tattoo- en piercingbranche		
Implementatie regionalisering infectieziektebestrijding		
Infectieziektebestrijding gaat de samenwerking met ketenpartners versterken		
Rondom grootschalige infectieziekten zal vooral aandacht worden besteed aan de implementatie van rampenplannen en versterken samenwerking GGD/GHOR		
In kader van tbc-bestrijding wordt voort gegaan met de organisatie van de bovenregionale samenwerking binnen het KON		
Bedrijfsvoering RAV wordt tegen het licht gehouden, evenals het uitvoeren van activiteiten om de marktpositie te versterken.		

Toelichting

Aansluiting van Reizigersadviesing bij landelijke projecten

Er is een contract afgesloten met zorgverzekeraar UVIT (Unive, VGZ, IZA en Trias) die met ruim 4,2 miljoen zorgverzekerden, een kwart van de Nederlandse bevolking, marktleider is op het gebied van zorgverzekeringen. Tevens is er voor de GGD'en in Brabant, Zeeland en Limburg een contract afgesloten met zorgverzekeraar CZ.

Er is een landelijke afsprakenlijn voor GGD reizigersvaccinatie: 0900 2025505 gelanceerd. Via deze lijn kan men rechtstreeks een afspraak in de Regio Twente boeken. Afspraken kunnen ook via www.ggdreizen.nl worden gemaakt.

Met ingang van mei 2008 is er een gezamenlijke inkoop van vaccins met 10 GGD'en in Utrecht, Gelderland en Overijssel.

Verbetering bedrijfsvoering Reizigersadviesing

Er is een interne efficiency slag gemaakt door geautomatiseerde facturering en er is opdracht gegeven om een koppeling te maken tussen het financiële systeem AFAS en ORION. Beschrijven en verbeteren van processen, werkbeschrijvingen en protocollen ten behoeve van HKZ-kwalificering in 2009.

Hygiëne en Veiligheid: tattoo en piercing

Er zijn 17 ondernemers die huidpenetrerende handelingen (tattoo en piercing) verrichten, gecontroleerd op veilig werken. Aan 17 ondernemers is een vergunning verleend, er zijn 2 vergunningen ingetrokken. Deze zijn op een later moment, na herinspectie, weer verleend.

Regionalisering infectieziektebestrijding

De GGD Gelre IJssel is de trekker van dit project.

Stand van zaken: In 2008 is een website voor de Regio Oost ontwikkeld (zie www.IZBoost.nl).

Drie keer per jaar ontvangen de medewerkers in de regio Oost een digitale Nieuwsbrief met daarin nieuws over de regionale infectieziekte en TBC bestrijding en het Soa/ Sense centrum.

Voor 2009 ligt de nadruk op outbreakmanagement en staat het oefenen van een infectieziekte outbreak in regionaal verband op de planning.

Versterken samenwerking ketenpartners

Afgelopen jaar is er geïnvesteerd in een goede samenwerkingsrelatie met o.a. het Laboratorium voor Microbiologie Twente Achterhoek: vier keer per jaar is er een structureel overleg: daarnaast levert de GGD een bijdrage aan het Microlabblad, bestemd voor huisartsen en andere samenwerkingspartners in de Regio Twente; de samenwerkingsovereenkomst (convenant) tussen de GGD en het laboratorium wordt momenteel geactualiseerd.

Met een aantal huisartsen en specialisten(internisten) wordt nauw samengewerkt in het kader van de pilot korte keten hepatitis B.

De voorbereidingen voor een meldpunt prikaccidenten is in gang gezet i.s.m. met het Twenteborg ziekenhuis, MST en laboratorium microbiologie en zal in 2009 operationeel worden.

Alle artikel 26 instellingen zijn geïnformeerd over het melden van infectieziekten.

De burgemeesters, wethouders en ambtenaren OGZ ontvangen twee keer per jaar een overzicht van meldingsplichtige infectieziekten in de Regio Twente.

Grootschalige infectieziekten crisis, implementeren rampenplannen en versterken samenwerking GGD/GHOR

De Wet publieke gezondheid, die per 1 december 2008 in werking is getreden omschrijft de taken van GGD-en bij bestrijding van uitbraak van infectieziekten. Effectieve uitvoering van deze taken vergt een goede voorbereiding en de overheid verlangt van de GGD-en een intensivering van de voorbereiding van haar inzetbaarheid in geval van rampen en crisis.

In oktober 2008 organiseerde GGD NL een landelijke project "GGD voorbereid" . Doel van deze werkgroep is het voorbereiden van de GGD-en op bestrijding van uitbraken van infectieziekten. De producten die in 2009 ontwikkeld moeten worden zijn:

- model GGD Rampen opvangplan (GROP);
- modelplannen GGD Opleiden, Trainen en Oefenen (OTO);
- Implementatieplan en toolkit draagvlak bij besturen.

Bij de in 2008 uitgevoerde oefening "actiecentrum" is gekozen voor een infectieziektescenario met daarin de dreiging van een omvangrijke uitbraak. Het doel was om het operationeel maken van het actiecentrum en het managen van de (dreigende) uitbraak te oefenen.

De oefening werd in samenwerking met de Hulpverleningsdienst/GHOR voorbereid, uitgevoerd en geëvalueerd. Voor 2009 staan twee oefeningen gepland.

TBC

Vanwege het teruglopen van het aantal TBC patiënten in Nederland is het nodig om de tuberculosebestrijding op een grotere schaal te organiseren. In de KON-regio (provincie Gelderland en Overijssel) is de GGD Regio Twente verantwoordelijk voor het tot stand brengen van samenwerking op het gebied van TBC bestrijding met de vijf andere, binnen de regio vallende, GGD-en. Doel is dat er een goede balans worden bereikt tussen bereikbaarheid van de TBC zorg, de kwaliteit (kennis en kunde) en een afdoend veiligheidsniveau voor de gemeenschap als geheel.

In 2008 is onderlinge overeenstemming over het projectvoorstel met de zes GGD-en bereikt. Vanaf 1 januari 2009 is het project, voor de duur van twee jaar, van start gegaan.

4.2.5 Bevorderingstaken

a. Medische Milieukunde

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Het volgen van de landelijke ontwikkelingen rond het project Versterking Medische Milieukunde.		
De mogelijke formalisering van de samenwerkingsovereenkomst met de GGD Regio IJssel-Vecht		
Meer aandacht voor proactieve interventies		
Het actualiseren van het formatieplan		

Toelichting

Proactieve interventies

Het team Milieu en Gezondheid heeft een subsidie toegekend gekregen van de provincie Overijssel om het project "Frisse scholen" uit te voeren in het jaar 2008/ 2009. Doelstelling van dit project is het "optimaliseren van het binnenmilieu op basisscholen in Overijssel", 25% van alle basisscholen in Twente mogen onderzocht worden. In 2008 zijn in het kader van het project 44 basisscholen in Twente bezocht en geadviseerd over een gezond binnenmilieu.

b. Gezondheidsbevordering

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Gemeenten inhoudelijk adviseren over de aanpak van gedragsgerelateerde gezondheidsproblemen naar aanleiding van regionale- en lokale beleidsprioriteiten		
Uitvoering project 'Twente in Balans'		
Sportraad Overijssel ondersteunen in de uitvoering van het project "sportief bewegen in Overijssel"		
Implementatie van programma rondom alcoholgebruik voor de Twentse gemeenten in samenwerking met Tactus		
Opzetten van een preventienetwerk diabetes afhankelijk van de uitkomsten van het vooronderzoek		
Invulling geven aan een interventiemix gezondheidsbeleid gericht op ouderen		
Inhoudelijke vormgeven aan de Gezonde school methodiek		

Beheren, onderhouden en uitbreiden van de sociale kaart zorg en welzijn voor Twente en inbedden hiervan in de publieksinformatiefunctie van de GGD en de (digitale) lokale zorgketten		
Onderhouden en verder ontwikkelen van informatievertrekking via internet		
Intensivering van de samenwerking op het gebied van epidemiologie met andere GGD-en en maatschappelijke instanties		
Aansluiten van preventieactiviteiten (Wcpv) op de activiteiten in het kader van Wmo		
Starten van samenwerking met maatschappelijke partners op basis van maatschappelijke verantwoord ondernemen.		
Indien de projectaanvraag gehonoreerd wordt door VWS: opzetten en uitvoeren van de communitybenadering in de preventie van hart- en vaatziekten voor het algemene publiek		
Verslaglegging jongerenonderzoek (E-movo) per gemeente per school		
Ontwikkeling interventies op basis van uitkomsten jongerenonderzoek		
Uitvoering van een grootschalig onderzoek		

Toelichting

Sociale kaart zorg en welzijn Twente

Realisatie van de sociale kaart zorg en welzijn Twente is een (deel)activiteit van het project 'samenwerking Twentse zorgketten'. Onder meer vanwege stagnatie van ontwikkelingen op landelijk niveau is de doorontwikkeling van de regionale digitale sociale kaart achtergebleven op de planning voor 2008. Daarnaast hebben partijen regionaal onvoldoende geparticipeerd op een verschuivende behoefte van gemeenten. Eind 2008 en begin 2009 is sprake van een inhaalslag.

Verslaglegging jongerenonderzoek (E-movo) per gemeente per school

In 2008 zijn per schoollocatie schoolprofielen opgesteld. De resultaten zijn per scholengemeenschap gepresenteerd. Gemeenten waren ook bij deze presentatie uitgenodigd. Daarnaast is in 2008 een start gemaakt met het opstellen van gemeenteprofielen. Deze resultaten worden in 2009 nog apart aan gemeenten gepresenteerd.

Ontwikkeling interventies op basis van uitkomsten jongerenonderzoek

Naar aanleiding van de resultaten van E-MOVO is op het voortgezet onderwijs de Gezonde School Methode onder de aandacht gebracht. Dit is een methode om op scholen op planmatige wijze schoolgezondheidsbeleid op te stellen. Er hoeven dus niet zozeer nieuwe interventies ontwikkeld te worden, maar scholen moeten ondersteund worden om de goede interventies te kiezen door middel van het doorlopen van de Gezonde School Methode. De GGD gaat samen met de SPOT-partners scholen ondersteunen in het doorlopen van de Gezonde School Methode. Hiervoor is in 2008 samen met SPOT-partners een werkplan ontwikkeld dat in 2009 wordt uitgevoerd.

c. Advisering lokaal gezondheidsbeleid

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Ondersteuning van gemeenten bij de totstandkoming en uitvoering van nieuwe nota's lokaal gezondheidsbeleid		
Het verbreden en verbeteren van relatiebeheer gemeenten middels doorontwikkeling van Klantinformatiesysteem		
Samen met gemeenten uitvoering geven aan de totstandkoming van vervolgnota's gezondheidsbeleid		
Samen met gemeenten uitvoering geven aan een regionale nota lokaal gezondheidsbeleid voor de periode 2008-2011		

Toelichting

Het verbreden en verbeteren van relatiebeheer gemeenten middels doorontwikkeling van Klantinformatiesysteem

Het doorontwikkelen van het klantinformatiesysteem door middel van het opzetten van GGD Extranet is in 2008 niet gerealiseerd. De reden daarvoor is dat de bouw van deze nieuwe site door een extern softwarebedrijf is vertraagd. GGD Extra is een besloten domein, waarop bedrijfsinformatie en gegevens van de GGD Regio Twente beschikbaar is voor uitsluitend bestuurders en medewerkers van de Twentse gemeenten en de Regio Twente. GGD Extra wordt naar verwachting in de maand februari 2009 operationeel.

4.2.6 Openbare Geestelijke gezondheidszorg

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Uitvoering dienstverlening in het kader van de basistaak OGGZ		
Op geleide van gemeentelijke besluitvorming in 2007, borging van basistaak OGGZ met het oog op de overgang van de OGGZ van Wcpv naar Wmo		
Op geleide van gemeentelijke besluitvorming in 2007, voorbereiding en implementatie opzet van een of meer regionale platforms OGGZ		
De verbetering van het registratiesysteem OGGZ		
Op geleide van gemeentelijke besluitvorming in 2007, borging van dienstverlening in het kader van de Vangnet en adviesstructuur ten behoeve van de gemeenten Almelo, Enschede en Hengelo		
Op geleide van gemeentelijke besluitvorming in 2007, uitvoering medisch spreekuur voor daklozen en het realiseren van een sluitende medische bereikbaarheid		

voor ernstig zieke dak- en thuislozen		
De afstemming OGGZ volwassenen en OGGZ JGZ		
Het protocol kleinschalige incidenten bij maatschappelijk onrust		
Project Vangnet Hengelo		
Project Vangnet Zorg Almelo		

Toelichting

Vorbereiding en implementatie opzet van een of meer regionale platforms OGGZ

Dit is niet van de grond gekomen doordat de ontwikkelingen sneller gingen dan verwacht werd. Denk aan Twents Kompas, ontwikkelingen CIMOT. Gemeenten hebben gekozen voor lokale ontwikkelingen.

Borging van dienstverlening in het kader van de Vangnet en adviesstructuur ten behoeve van de gemeenten Almelo, Enschede en Hengelo

Er zijn veel inspanningen verricht om de projecten te borgen. In Enschede is dit opgenomen in de wijkzorgstructuur onder coördinatie van Mediant. In Hengelo en Almelo is dit wel gelukt maar slechts voor een projectperiode van 1 jaar (tot 2010).

De afstemming OGGZ volwassenen en OGGZ JGZ

Dit is niet gerealiseerd. Samenwerking moet nog onderzocht worden.

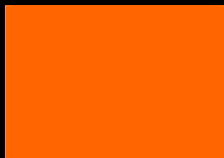
Het protocol kleinschalige incidenten bij maatschappelijke onrust

In het ambtelijk overleg volksgezondheid is aangegeven dat er meer duidelijkheid moet komen over de inhoud en noodzaak van deze taak. Aan de stuurgroep die zich bezig houdt met Psychosociale Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (PSHOR) wordt gevraagd deze taak te verduidelijken. Op basis van deze verduidelijking wordt besloten waar deze taak het beste ondergebracht kan worden.

4.2.7 Overige OGZ-taken

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Lijkschouwingen		
Onderzoek voor en rapportage over euthanasie		
Medisch-technisch onderzoek/rapportage over geweld- en zedendelicten ten behoeve van politie en justitie		
Arrestantenzorg		
Overige medische diensten ten behoeve van politie en justitie		

Samenwerking rondom zorgloketten in Twente: In het kader van het project Samenwerking rondom zorgloketten in Twente wordt gewerkt aan de optimalisering van samenwerking en stroomlijning van de zorgloketten in Twente		
--	--	--

Toelichting

Ontwikkeling forensische dienst

Er zijn structurele afspraken gemaakt met politie over samenwerking en afstemming. De pool wachtdienstartsen is qua omvang voldoende om continuïteit te garanderen. Ook met Justitie zijn nieuwe afspraken gemaakt t.a.v. de samenwerking. Zowel de samenwerking met politie als justitie verloopt goed.

Met de nieuwe Wet op de Lijkbezorging per 1 januari 2009 zijn aanvullende opleidingseisen gesteld aan de gemeentelijk lijkschouwer. Inmiddels is de GGD een traject gestart waarmee alle artsen die worden ingezet als gemeentelijk lijkschouwer, voldoen aan de gestelde eisen. Dit is een meerjarig en doorlopend traject.

Samenwerking zorgloketten Twente / samenwerking Wmo

De Twentse Samenwerking rond Zorgloketten heeft als vliegwiel gediend voor de start van periodiek ambtelijk en bestuurlijk afstemmingsoverleg Wmo. De overleggen bleken te voorzien in de behoefte aan onderlinge afstemming en bieden een platform voor (sub)regionale samenwerking op het gebied van de Wmo. Daarbij is in 2008 besloten tot voortzetting en verbreding van het project. Een aantal onderwerpen is benoemd waaraan aandacht geschonken kon worden: afstemming (sub)regionale aanbestedingen, afstemming en (sub)regionale samenwerking prestatievelden 7/8/9 Wmo, (sub)regionaal aanvragen van subsidies, bevordering participatie burgers en digitale sociale kaart en vraagverheldering zorgloketten.

Onder meer vanwege stagnatie van ontwikkelingen op landelijk niveau, en vanwege actuele ontwikkelingen op andere terreinen die de aandacht opeisten, zijn de doorontwikkeling van de regionale digitale sociale kaart en de doorontwikkeling van de vraagverheldering achtergebleven op de planning voor 2008.

Wat hebben we bereikt? = oranje: niet alle oorspronkelijke doelstellingen vanuit het project zijn gehaald, met name sociale kaart en doorontwikkeling vraagverheldering.

Wat hebben we daarvoor gedaan? = groen: voortzetting samenwerking en verbreding doelstelling naar Wmo coördinatie, meer c.q. nieuwe onderwerpen zijn aan de orde gekomen

4.2.8 Wat heeft het gekost

Gezondheid			
	Realisatie	Raming	Raming
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar
		na wijziging	voor wijziging
Baten	5.835.262	3.289.504	2.800.826
Lasten	21.285.199	19.389.968	18.406.025
Saldo excl. mutaties reserves	15.449.936	16.100.464	15.605.199
Mutaties reserves	10.000		
Saldo incl. mutaties reserves	15.459.936	16.100.464	15.605.199

4.3 Leefomgeving

Programma	: Leefomgeving
Portefeuillehouders	: drs. T.J. Schouten, drs J.H.A. Goudt, drs. K.B. Loohuis, mw. R. Broeze, drs. F.A.M. Kerhaert
Programmamanager	: drs. B.F. Gerard - Heurman

De missie van het domein is: samen werken aan een duurzame versterking van de sociaal-economische structuur van Twente en daarmee aan het welbevinden van de inwoners van Twente.

De uitwerking van deze missie gebeurt in intensieve samenwerking met de Twentse gemeenten, de provincie Overijssel, het bedrijfsleven, onderwijs- en onderzoeksinstellingen, woningcorporaties en andere relevante partijen.

De missie laat zich vertalen in diverse langere termijn ambities (visie) waar de inzet van het domein zich de komende tien jaar op richt:

- versterking van het maatschappelijk welbevinden van de mensen;
- versterking van de duurzame werkgelegenheid in Twente;
- betere benutting van de unieke landschappelijke kwaliteiten van Twente vooral ten behoeve van wonen, recreëren en toerisme;
- behouden en ontwikkeling van de bereikbaarheid van Twente.

Daarnaast is Regio Twente een Stadsregio conform de Wgr+. Dat betekent dat het domein ook te maken heeft met wettelijk voorgeschreven taken die wij ten behoeve van de inwoners van Twente uitvoeren.

Om deze redelijk abstracte missie te verbinden aan het jaarplan voor 2009 is in 2008 gestart met het maken van programmaplannen. In deze programmaplannen wordt in meer concrete termen aangegeven waar we de komende periode onze focus op richten. In de hoofdstukken per programma wordt hierop teruggekomen.

4.3.1 Ambities

Ambities volgens programmabegroting	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Het versterken van het milieubeleid waaronder klimaat en duurzaamheid		
Bijdragen aan een kwantitatief en kwalitatief meer evenwichtige woningbouw		
Versterken van de ruimtelijke economische structuur		
Vergroten van de toeristische omzet		
Programma Mensen in Twente doorontwikkelen		
Een cultureel bruisende regio		
Meer kwaliteit van leven en veiligheid		

Meer sportvoorzieningen en evenementen		
Betere voorzieningen en meer samenwerking op het gebied van onderwijs en jeugd		
Uitvoering van het regionaal mobiliteitsplan Twente 2007-2011, incl. gerichte inzet van regionale middelen (m.n. BDU)		
Handhaving en verbetering regionale bereikbaarheid		
Vergroten aandeel openbaar vervoer in de totale mobiliteit		
Realisatie van een hoogwaardig openbaar vervoerknoop Twente		
Doorontwikkeling Regiotaxi Twente		
Vergroting van het aandeel fiets in de totale mobiliteit		
Bevordering vervoer goederen voer water		
Doorontwikkeling van de spoorlijn Zutphen-Hengelo-Oldenzaal en Almelo-Mariënberg		
Vergroten verkeersveiligheid		
REOP: Kennis en innovatie Twente wil de mogelijkheden van het regionale kennisklimaat optimaal benutten en tot de twee beste kennisregio's van Nederland worden.		
REOP: Nieuw ondernemerschap Twente wil alle mogelijkheden aanwenden voor het stimuleren van nieuwe ondernemerschap		
REOP: Toerisme Twente wil haar potenties benutten om van toerisme een belangrijke economische sector te maken		
REOP: Bedrijfsomgeving Twente wil de juiste voorwaarden creëren voor ontwikkeling en vestiging van bedrijvigheid. Daarnaast gaan we inzetten op een slagvaardige en versterkte uitvoering van het bestaande beleid.		
Verbeteren van relatie tussen vraag en aanbod op de Twentse arbeidsmarkt		
Monitoren cijfers arbeidsmarkt en economische zaken		

Toelichting

Het versterken van het milieubeleid waaronder klimaat en duurzaamheid

Naast de reguliere activiteiten is met de inschakeling van een trainee een start gemaakt met de discussie over hoe het thema duurzaamheid te incorporeren in de eigen bedrijfsvoering van Regio Twente en de reguliere beleidsthema's.

Bijdragen aan een kwantitatief en kwalitatief meer evenwichtige woningbouw

Er zijn een drietal workshops gehouden voor bestuurders en ambtenaren gemeenten met externe partners. Onderwerpen: kwantitatieve prognoses, kwalitatieve aspecten, voorbereiding woningbouwafspraken 2010-2020.

Versterken van de ruimtelijke economische structuur

Er is medewerking verleend aan ruimtelijk-economische projecten zoals A1-zone via de eigen werkgroep routevisie A1-A35, ontwikkeling Twickelvisie.

Vergroten van de toeristische omzet

De ambitie is vertaald in het maken van een uitvoeringsprogramma vrije tijd met daarin opgenomen een streefbeeld voor toeristisch Twente in 2020. Met bestuurders en ondernemers zijn daartoe workshops gehouden.

Programma Mensen in Twente doorontwikkelen

Het programmaplan Mensen in Twente is in 2008 in concept opgesteld en wordt in 2009 vastgesteld.

Een cultureel bruisende regio

In het programmaplan Mensen in Twente zijn doelstellingen opgenomen voor een cultureel bruisende regio.

Meer kwaliteit van leven en veiligheid

In het programmaplan Mensen in Twente zijn doelstellingen opgenomen voor gezondheid en veiligheid.

Meer sportvoorzieningen en evenementen

In het programmaplan Mensen in Twente zijn doelstellingen opgenomen voor sportvoorzieningen en evenementen. In 2008 is de IJssbaan Twente opgeleverd.

Betere voorzieningen en meer samenwerking op het gebied van onderwijs en jeugd

In 2008 zijn subsidies verleend aan de projecten Internationaal Onderwijs en Anpakk'n (methodiek voor hulp aan jongeren met meervoudige problematiek).

Uitvoering van het regionaal mobiliteitsplan Twente 2007-2011, incl. gerichte inzet van regionale middelen (m.n. BDU)

De uitvoering van het Regionaal Mobiliteitsplan is in 2008 opgepakt door het opstellen en vaststelling van het Uitvoeringsprogramma 2009-2009. Voorts is een nieuwe beoordelingsystematiek voor de toekenning van BDU subsidies door het Dagelijks Bestuur vastgesteld. Voor diverse deelthema's zijn acties en projecten in gang gezet

Handhaving en verbetering regionale bereikbaarheid

In het kader van de handhaving van de bereikbaarheid is een breed scala aan initiatieven ontwikkeld. Het betreft hier ondermeer initiatieven gericht op het berijdbaar houden van wegen i.g.v. ongelukken en calamiteiten (project incidentmanagement OWN), diverse actie die het OV stimuleren, ontwikkeling van de regionale Fietssnelweg en diverse activiteiten rond bevordering van vervoer van goederen over water.

Vergroten aandeel openbaar vervoer in de totale mobiliteit

In 2008 is een belangrijke stap gezet in het realiseren van het Hoogwaardige Openbaar vervoernetwerk, Agglonet Twente. Belangrijkste onderdeel daarvan is de inzet, op initiatief van Regio Twente, van extra trein op het traject Deventer- Enschede waardoor tussen de steden in Twente elke 10 minuten een trein rijdt en vanaf Wierden elk station minimaal een kwartiersdienst heeft. Voorts is in samenwerking met gemeenten doorgewerkt aan uitvoering en ontwikkeling van het HOV-netwerk en

is gestart met het rijden van de zgn. Krakeling, een snelle buslijn tussen Hengelo Noord en Enschede Zuid. De proef met gratis OV voor Regiotaxipashouder, die in 2008 is gestart, is een groot succes. In 2008 is ook veel aandacht besteed aan de P+R voorzieningen op station. Dit heeft geleid tot het sluiten van een convenant met Prorail in het kader van het programma "Ruimte voor de Fiets"

Realisatie van een hoogwaardig openbaar vervoerknoep Twente

In dit kader zijn diverse activiteiten in gang gezet. De start van de realisatie van een volledig nieuwe onderdoorgang en stationshal. De extra inzet van treinen (zie hiervoor).

Doorontwikkeling Regiotaxi Twente

In 2008 is een evaluatie uitgevoerd naar het functioneren van Regiotaxi Twente. Reden voor deze evaluatie: het is een vrij duur systeem en de wijze waarop Regiotaxi is georganiseerd (één systeem met daarbinnen vele varianten en invullingen), is een van de oorzaken voor de hoge kosten. Ook de kwaliteit komt hierdoor onder druk te staan en het product Regiotaxi levert voor de gebruiker problemen op. Uniformering van het systeem zal in de loop van 2009 worden ingevoerd en worden toegepast op een aantal aanbestedingen die in 2009 zullen worden gehouden.

Vergroting van het aandeel fiets in de totale mobiliteit

In 2008 is hard gewerkt aan de totstandkoming van het Masterplan Fietssnelweg. Dit plan was eind 2008 gereed en kan begin 2009 door het dagelijks bestuur worden vastgesteld. Voor het project is veel belangstelling van overheden (gemeenten en provincie)

Bevordering vervoer goederen over water

Het Twentekanaal is voor Twente een belangrijke verkeersader voor vervoer van goederen over water. In 2008 is het gelukt dat voor het Twentekanaal een planstudie wordt uitgevoerd. Deze studie moet ertoe leiden dat over enige jaren de belangrijkste knelpunten in het Twentekanaal worden opgelost. Voorts is in 2008 de zogenaamde Regionale Binnenhavenvisie uitgebracht. Ondermeer door deze visie werd eind 2008 een bedrag van 3,9 mln. door het rijk aan de Regio toegekend voor verbeteringen aan een aantal binnenhavens.

Doorontwikkeling van de spoorlijn Zutphen-Hengelo-Oldenzaal en Almelo-Mariënberg

De doorontwikkeling van regionale spoorlijnen is een proces van lange adem. Door Prorail is een aantal onderzoeken uitgevoerd, gericht op een betere benutting van het spoor Almelo-Mariënberg. Voor het traject ZHO is het mogelijke gebruik van dit traject voor goederenvervoer een bedreiging van de regionale ambities op het regionale spoor. Voor ZHO is tevens een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden voor grensoverschrijdend vervoer naar Bad Bentheim.

Vergroten verkeersveiligheid

In 2008 zijn door alle betrokkenen stevige inspanningen gedaan in het kader van de vergroting van de verkeersveiligheid. Deze inspanningen hebben enerzijds betrekking op het veiliger maken van de infrastructuur en anderzijds wordt sterk ingezet op educatie en communicatie. Omdat de verkeersongevallencijfers over 2008 nog niet bekend zijn, kan niet worden aangegeven tot welk concrete resultaten dit in 2008 heeft geleid. (2007 was sprake van een flinke daling van het aantal verkeersdoden).

REOP: Kennis en innovatie Twente wil de mogelijkheden van het regionale kennisklimaat optimaal benutten en tot de twee beste kennisregio's van Nederland worden.

In 2008 is voorvarend gewerkt aan de uitvoering van de Twentse Innovatie Route.

REOP: Nieuw ondernemerschap Twente wil alle mogelijkheden aanwenden voor het stimuleren van nieuwe ondernemerschap

Onder andere door het verminderen van de regeldruk voor ondernemers, VIT (versterking industriepotentieel twente) bijeenkomsten en gericht beleid voor starters is het regionale kader verder uitgewerkt.

REOP: Toerisme Twente wil haar potenties benutten om van toerisme een belangrijke economische sector te maken

Aantoonbare resultaten zijn nog niet zichtbaar. De ambitie van 30% groei in deze sector binnen 10 jaar kan nog niet worden aangetoond. In de stand van zaken nota inzake het REOP zal hier in 2009 op worden ingegaan.

REOP: Bedrijfsomgeving Twente wil de juiste voorwaarden creëren voor ontwikkeling en vestiging van bedrijvigheid. Daarnaast gaan we inzetten op een slagvaardige en versterkte uitvoering van het bestaande beleid.

Binnen netwerkstad wordt gewerkt aan een beter inzicht in de beschikbare hectares.

Verbeteren van relatie tussen vraag en aanbod op de Twentse arbeidsmarkt

Door te investeren in relaties met alle arbeidsmarktpartijen is de relatie verbeterd. Men weet elkaar veel beter te vinden. Op gebied van onderwijs-arbeidsmarkt in relatie tot techniek is gewerkt aan de voorbereiding van de Twentse Taskforce aansluiting Onderwijs Arbeidsmarkt, hiermee worden concrete projecten gestart. Eind 2008 is gestart met het opstellen van het Regionale Arbeidsmarktplan Twente.

Monitoren cijfers arbeidsmarkt en economische zaken

De arbeidsmarktmonitor 2008 is uitgebracht. Daarvoor is gebruik gemaakt van diverse bronnen, en er is aansluiting gezocht bij een belangrijke manifestatie met vele bezoekers in het najaar 2008.

4.3.2 Highlights

TTOA: Twente maakt werk van technologie TTOA Twente, oftewel Taskforce Technologie Onderwijs Arbeidsmarkt, is een initiatief van overheid, onderwijs en ondernemers om meer mensen warm te maken voor techniek en technologie. 'Dat is bij uitstek iets wat je sámen moet doen', benadrukt Henny Harkema, programmasecretaris TTOA Twente en verbonden aan Regio Twente.

De cijfers vertellen het duidelijkste verhaal. In 2007 telde de Twentse beroepsbevolking ongeveer 281.000 mannen en vrouwen. Zo'n 30% daarvan was werkzaam in één van de sectoren van techniek en technologie: bouw, metalektro, voeding, transport en logistiek, energie-/installatietechniek en chemie en kunststoffen. Omgerekend ongeveer 85.000 mensen.

'Dat onderstreept het belang van wat we doen. Als er niet genoeg mannen en vrouwen kiezen voor studie en werk in deze sectoren, ontstaan er grote problemen', zegt Harkema. Overigens niet alleen in Twente. Daarom hebben de ministeries van Economische Zaken en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in vier regio's bij wijze van pilot een TTOA in het leven geroepen. Waaronder dus Twente. Maar hoe pak je zoiets aan? Harkema: 'Er lopen al de nodige projecten. Denk aan het landelijke Platform Bèta Techniek, dat hier in Twente wordt aangejaagd door het Technocentrum. Daarom hebben we meteen gezegd: we gaan geen wiel opnieuw uitvinden, we zoeken samenwerking met onderwijs en ondernemers om een vliegwiel in beweging te zetten.'

De kick-off van TTOA Twente, in september 2008, heeft laten zien dat die aanpak perspectieven biedt. Van de 400 aanwezigen waren er 100 afkomstig uit het bedrijfsleven. 'Ondernemers, onderwijs en overheid, hebben daar uitgesproken dat we een gezamenlijk probleem hebben, waaraan we samen gaan werken. Een heel goed begin', besluit Harkema. Inmiddels zijn bestaande initiatieven geïnventariseerd en worden nieuwe projectideeën ondersteund.

3000 kilometer wandelpad Een wandelnetwerk van 3000 km lengte, met 151 startpunten in de hele regio. Dát is het Wandelnetwerk Twente, dat in november 2008 officieel in gebruik is genomen. Het trekt enorm veel belangstelling: de eerste oplage van 10.000 kaarten was in een mum van tijd uitverkocht.

In de Agenda van Twente staat het zwart op wit: 30 procent meer toeristische omzet in 2017. Daar past het Wandelnetwerk uitstekend bij, weet Jan Kloots, hoofd Recreatieve Voorzieningen van Regio Twente. 'We hebben een uitstekende basis in de recreatieparken en de al bestaande fiets- en wandelroutes.' Maar: tot voor kort sloten die routes niet aan, terwijl steeds meer mensen liever langere tochten maken.

Dus is het een kwestie van verbinden. Al is dat gemakkelijker gezegd dan gedaan. 'Het is een heel traject. We hebben de Stichting Lange Afstands Wandelpaden gevraagd ons te ondersteunen, subsidies aangevraagd en gekregen, startbijeenkomsten gehouden met gemeenten, aan- en omwonenden, ondernemers, VVV's en andere instanties, want je moet wel draagvlak hebben. Daarnaast moet je kijken waar je kunt aansluiten en hoe je het geheel zo aantrekkelijk mogelijk maakt', zegt Kloots.

Het resultaat? Een hoogwaardig wandelnetwerk van afwisselende bestaande én nieuwe routes, waar iedereen de lengte van de tocht zelf bepaalt. Een stevig fundament voor het aantrekken van meer toeristen en daarmee voor inkomstenverbreding voor tal van ondernemers. 'De wandelaars zijn positief', vertelt Kloots nog. 'Tijdens een eerste peiling, begin 2008, gaven ze gemiddeld een 7,9. En neem die kaart: 10.000 exemplaren – weg in een paar weken!'

4.3.3 Landgoed

a. Landgoed

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Uitwerking thema's richting Regionale Woonvisie, o.a. <ul style="list-style-type: none"> • Woonruimteverdeling • (collectief) particulier opdrachtgeverschap • Wonen, Zorg & Welzijn 		
Het – mede naar aanleiding van de uitkomsten van het Twents woningmarktonderzoek- voeren van de discussie over woningbouw in Twente: bouwen we met z'n allen niet teveel en bouwen we wel de juiste woningen (op de juiste plek).		
Opstellen van de RSV met als uitgangspunt het bestuurlijk Manifest "Wij zijn Twente".		
Uitwerken aanpak stadsranden, op basis van verkenning maart 2006.		
Bij gebleken meerwaarde, uitwerken thema 'demographic change'.		
Twents Woningmarktonderzoek (TWO).		
Uitvoering Twentse Woningbouwafspraken.		
Regionale woonvisie (Thema's o.a. Wonen&Zorg en Woonruimteverdeling).		
Regionale Structuur Visie.		
Twentse Woonprijs.		
Twentse Stadsranden.		
Demographic Change.		

Toelichting

Regionale Structuur Visie

Het maken van een regionale structuurvisie is uiteindelijk gestaakt vanwege een nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening die uiteindelijk op 1 juli 2008 in werking is getreden. In die nieuwe wet hebben WGR-regio's geen directe taken en bevoegdheden meer op het terrein van de WRO.

Bij gebleken meerwaarde, uitwerken thema 'Demographic Change'

Het thema demographic change is omgezet in een Europees project waarvan Regio Twente leadpartner is. In 2008 heeft de startconferentie plaats gevonden in Bad Boekelo. Het project kent voor Twente een tweetal pilots: innovatieve housing en labourmarket. Het project heeft inmiddels nationale bekendheid.

b. Milieu

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Vervolg project voor gebiedsgericht geluidsbeleid (implementatiefase).		
Besluit luchtkwaliteit.		
Verdrag van Aarhus: vervolg van de quickscan.		
Implementatie omgevingsvergunning en activiteiten amvb.		
Werken met milieumodel.		
Faciliteren lokaal klimaatbeleid (o.a. BANS-traject; energiebesparings en duurzaamheidsprojecten).		
Kwaliteitsslag milieuvergunning.		
Duurzame inkoop.		

Toelichting

De landelijke discussie over omgevingsdiensten-omgevingsvergunning-WABO heeft regionaal veel tijd gevraagd. Uiteindelijk is door de minister besloten de invoering en opzet van omgevingsdiensten en omgevingsvergunning uit te stellen. Gemeenten zijn gefaciliteerd bij het voeren van een lokaal klimaatbeleid. Werkzaamheden bestonden op dit punt vooral uit informatie- en kennisoverdracht.

c. Vrije Tijd

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Monitoren van de promotie van Twente als toeristische regio.		
Uitvoeren onderzoeksprogramma monitoring recreatie en toerisme Twente.		

Optimaliseren van recreatief-toeristische infrastructuur.	Green	Green
Opstellen van een beleidsplan voor Het Rutbeek en Het Lageveld.	Red	Red
Verhoging maatschappelijk rendement van de recreatieparken*.	Red	Red
Realiseren van een digitaal medium met recreatief en toeristische voorzieningen in Twente.	Green	Green
Starten met het opstellen van de regionale visie op recreatie en toerisme.	Green	Green
Afstemming van het recreatief-toeristische beleid tussen de Twentse gemeenten.	Green	Green
Monitoring recreatie en toerisme Twente.	Red	Red
Uitvoeringsprogramma Vrije Tijd in Twente.	Green	Green
Realisatie en onderhoud wandelnetwerk Twente.	Green	Green
Onderhoud Fietsroutenetwerk.	Orange	Orange
Onderhoud recreatieve fietspaden.	Green	Green
Beheer en onderhoud recreatieparken.	Green	Green
Routenetwerk MTB.	Green	Green
Twente Paardenland.	Green	Green
Verdere ontwikkeling van recreatief-toeristische infrastructuur.	Orange	Orange
Recreatie Dichtbij.	Orange	Orange
Recreatief medegebruik waterschapseigendommen.	Green	Green
Advisering diverse landinrichtingsprojecten/gebiedsgericht werken	Green	Green

Toelichting

Recreatie Dichtbij

Het project heeft een aanzienlijke vertraging opgelopen. De oorzaak hiervan ligt vooral in het nastreven van één website van verschillende partijen met overlappende doelstellingen. Helaas is dit in de praktijk niet mogelijk gebleken. Het doel van het project Recreatie Dichtbij (het bij elkaar brengen van de vraag van de bewoners van netwerkstad Twente en het aanbod van (kleinschalige) recreatieve activiteiten in het buitengebied) betreft een andere doelstelling dan de doelstellingen van eerdergenoemde partijen. Doorgang van het project is derhalve cruciaal ten behoeve van het realiseren van deze doelstelling.

Gekozen is voor samenwerking met de ANWB. Deze levert de nodige professionaliteit en continuïteit voor de korte en lange termijn op. Aan alle benoemde resultaten kan daarmee worden voldaan. Naar verwachting levert dit een systeem op met meer mogelijkheden, dan realiseerbaar zou zijn met de in het project beschikbare middelen.

Monitoring recreatie en toerisme Twente

Het onderzoeksprogramma monitoring is door de directe koppeling aan het UVT doorgeschoven naar medio 2009. Ditzelfde geldt voor het monitoren van de promotie van Twente als toeristische regio.

Opstellen van een beleidsplan voor Het Rutbeek en Het Lageveld

Het opstellen van beleidsplannen voor Rutbeek en Lageveld is doorgeschoven naar een latere datum vanwege de noodzakelijke capaciteitsinzet voor de visieontwikkeling Hulsbeek.

Verhoging maatschappelijk rendement van de recreatieparken

Het verhogen van het maatschappelijk rendement van de recreatieparken is uitgesteld totdat duidelijk is wat de algemene visie is op de vier recreatieparken en op elk park afzonderlijk. Het realiseren van een digitaal medium (RITS) bevindt zich nu in de eindfase. Voor de toeristische afstemming tussen gemeenten is een verordening op de verblijfsrecreatie ontworpen. Deze wordt in 2009 geëvalueerd.

4.3.4 Mensen

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Internationaal Onderwijs		
Anpakk'n		

Toelichting

Internationaal Onderwijs

Vanuit de Agenda van Twente is een subsidie verleend, waardoor het mogelijk is geworden internationaal basisonderwijs aan te bieden

Anpakk'n

Aan dit project is vanuit de agenda van Twente een subsidie verleend. In dit project wordt een nieuwe methodiek uitgetoetst om jongeren met meervoudige problematiek te helpen.

4.3.5 Mobiliteit

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Opstelling en vaststelling nieuwe RMP Twente en opstellen uitvoeringsprogramma 2008-2009		
Invoering RegioTaxi in heel Twente (juni 2007).		
Opstellen Kwaliteitsnet Goederenvervoer.		
Concretisering van het project fietssnelweg (opstellen definitief ontwerp).		
Uitvoering Halteplan 2006 Regio Twente Periode 2007 – 2010).		
Uitbreiding Dienstregeling treindienst Almelo-Mariënberg en inzet nieuwe treinen (mei 2007).		
Start van de realisatie van het Centraal Station Twente (realisatie nieuwe onderdoorgang station 2007/2008 realisatie extra perron (PM).		
Concretisering projecten Agglonet Twente (uitvoering projectplan).		
Monitoringplan van de OV-concessies.		
Vaststelling van een Bestedingsplan 2008 in het kader van de Brede Doeluitkering.		
Netwerkanalyse Twente.		
Regionaal Mobiliteitsplan Twente (RMP).		
Hoogwaardig Fietsnetwerk Twente.		
Uitbouw en doorontwikkeling project Regiotaxi Twente.		
Project Twente Mobiel: het opzetten van een regionale samenwerkingsvorm tussen wegbeheerders en private partijen voor betere benutting van de bestaande infrastructuur;		
Monitoring OV-Concessies in Twente.		
Project Regionale Parkeerdatbank met website.		

Project opstellen kwaliteitsnet goederenvervoer.		
Opstellen projectplan verbetering Twentekanaal.		
Project verdiepingsslagen Netwerkaanpak.		
Regionaal Verkeers (en mogelijk milieu)Model.		
Totstandkoming nieuwe Bijdrageregeling Verkeer en Vervoer.		
Invoering nieuwe verdeelsleutel (landelijk) van de Wet Brede Doeluitkering.		

Toelichting

Project verdiepingsslagen Netwerkaanpak

Het project Netwerkanalyse is reeds in 2007 afgerond. Naar aanleiding van de uitkomsten is een verdiepingsslag uitgevoerd naar de geconstateerde toekomstige verkeersknelpunten. Deze Verdiepingsslag kon in 2008 nog niet worden afgerond (reden kleur oranje). Begin 2009 is de deze afronding gepland.

Invoering nieuwe verdeelsleutel (landelijk) van de Wet Brede Doeluitkering

De invoering van de nieuwe (landelijke) verdeelsleutel voor BDU is in 2007 afgerond. In 2008 zijn hier in dit kader geen werkzaamheden uitgevoerd.

4.3.6 Werken

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Monitoring: werkgelegenheidsstatistiek Twentse gemeenten, uitgifte Twentse bedrijventerreinen.		
Beleid: ontwikkelingsprogramma Toerisme, studie naar ecologische en hydrologische effecten Kanalenvisie Twente/Grafschaft Bentheim, Euregionaal Economisch Actieprogramma, aanleg openbaar toegankelijk breedbandnet, Twente Promotieprogramma.		
Uitvoering REOP.		
Uitvoering van de Agenda van Twente.		
Programmering Bedrijfsterreinen.		
Ondersteuning Twentse vastgoedrapportage.		

Werkgelegenheidsstatistieken.	Green	Green
Regionaal Economisch Ontwikkelingsplan.	Green	Orange
Twente promotie.	Green	Green
Bevordering Breedband.	Green	Green
Investeringsplan breedband op bedrijventerreinen.	Green	Green
Twentse Kanalenvisie.	Orange	Green
Agenda van Twente.	Green	Green

Toelichting

Studie effecten kanalenvisie

De studie inzake de Kanalenvisie is afgerond. Vooralsnog is besloten om dit geen vervolg te geven. Hierover is afstemming gepleegd met de Duitse partners.

Regionaal Economisch Ontwikkelingsplan

De evaluatie van het REOP (regionaal economisch ontwikkelingsplan) is doorgeschoven naar 2009. Wel zijn diverse REOP activiteiten zoals Regionaal Panel Reductie Regelgeving in 2008 gestart.

4.3.7 Netwerkstad

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Hart van Zuid		
Waterrijk		
Berlijnlijn		
Kennispark		
Groene Poort		
Agglonet		
Oldenzaal Centraal		
Historisch centrum Twente		
Multi problem, single approach		
Omgang kinderen van gescheiden ouders (BOR)		
Mentoring allochtone meiden		
WMO		
Één loket speciaal onderwijs		
Centrum jeugd en gezin		
Triple P (positief pedagogisch programma)		
Evenementenbeleid		
Afstemming programmering muziek, theater		

Creatieve stad	■	■
Maatschappelijke opvang en sociale verslavingszorg	■	■
Voorziening zwerfjongeren	■	■
Samenwerking met IZIT	■	■
Gezondheidspark Hengelo	■	■
Sport en gezondheid	■	■
Aanpak jeugdwerkloosheid	□	□
Problematiek oudere werknemers/werkzoekenden	□	□
Aanpak armoede- en schuldenproblematiek	■	■
Aantrekken en vasthouden hogere inkomens	□	□
Convenant leren en werken	□	□
No-risk polis	□	□
Startkans	■	■
Service-organisatie	■	■
Werkprogramma lobby en internationaal	■	■

Toelichting

Historisch Centrum Twente

Er komt geen HCT, maar er komt wel een aanbod in 2009 om samen te werken met het Historisch Centrum Overijssel.

Evenementenbeleid (sport)

Er is samenwerking tussen onder meer de Enschede Marathon, de Military Boekelo en de FBK-Games in Hengelo (op eigen initiatief van de evenementen). Bestuurlijk overleg over sport vindt alleen nog plaats op regionaal niveau.

Passend Onderwijs

In 2008 is het veldinitiatief Passend Onderwijs Twente gestart. Het project wordt gevolgd door een regionale stuurgroep.

Centrum voor Jeugd en Gezin

Het project is inmiddels verbreed naar regioniveau.

Triple P

Het project is inmiddels verbreed naar regioniveau.

Maatschappelijke opvang en sociale verslavingszorg

Is in 2008 besproken in het Bestuurlijk Overleg MO/VZ. Het overleg heeft in 2008 maar twee keer plaatsgevonden in verband met personele wisselingen. In 2009 zal dit weer opgepakt worden.

4.3.8 Wat heeft het gekost

Leefomgeving

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	48.732.889	50.742.593	40.175.941
Lasten	52.374.957	54.609.438	43.610.206
Saldo excl. mutaties reserves	3.642.069	3.866.845	3.434.265
Mutaties reserves	39.002	66.791	66.791
Saldo incl. mutaties reserves	3.681.071	3.800.054	3.367.474

Incl. Netwerkstad

4.3 Veiligheid

Programma	: Veiligheid
Portefeuillehouders	: P.E.J. den Oudsten
Programmamanager	: ing. A. Groos

Twente is een van de 25 veiligheidsregio's waarin Nederland is opgedeeld. Deze regio's vormen het kader voor de optimalisering van de samenwerking tussen de operationele diensten. Met de totstandkoming van de Hulpverleningsdienst Regio Twente waarin de activiteiten van de regionale brandweer en de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR) zijn geïntegreerd, de bestuurlijke integratie van de brandweer en de GHOR en de gecoloeerde meldkamer voor politie, brandweer en ambulancezorg zijn reeds belangrijke stappen in die richting gezet.

Met het aangaan van het Convenant Veiligheidsregio Twente tussen de minister van BZK en de bestuurscommissie Veiligheid is de afspraak gemaakt dat in de loop van 2009 een besluit wordt genomen over de regionalisering van de brandweer waarbij de gemeenteraden een beslissende rol spelen. Naar verwachting zullen de Wet op de Veiligheidsregio's en de bijbehorende AMvB's op 1 januari 2010 van kracht worden.

4.3.1 Ambities

Ambities volgens programmabegroting	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Veiligheidsregio Twente		
Natuurbrandplan		
Coördinatie autosnelwegen		
Procesplan preventieve openbare gezondheidszorg		
Bluswater		
Opleiden		
Oefenen		
Oefenen multidisciplinair		
Realistisch oefenen		
BRZO (Besluit Risico's Zware Ongevallen)		
OMS		

Toelichting

Veiligheidsregio Twente

In de begroting voor 2008 werd ervan uitgegaan dat de parlementaire besluitvorming inzake de Wet op de Veiligheidsregio's en de bijbehorende AMvB's in 2008 zou worden afgerond en dat de inwerkingtreding op 1 januari 2009 zou plaatsvinden.

In de loop van 2008 bleek dat deze planning niet gehaald zou worden en dat de inwerkingtreding van deze wet op zijn vroegst op 1 januari 2010 haalbaar is.

Door de minister van BZK zijn ten aanzien van de veiligheidsregio's twee doelstellingen benoemd, te weten:

- binnen twee jaar de rampenbestrijding en crisisbeheersing op orde brengen;
- komen tot professioneel georganiseerde veiligheidsregio's.

In het wetsvoorstel veiligheidsregio's en de bijbehorende nadere regelgeving wordt daarvoor het juridisch kader geleverd. Bij het van kracht worden van de wet zullen regio's gehouden zijn aan de eisen die in de wet en de nadere, daarop gebaseerde, regelgeving worden gesteld. Hiervoor zijn door het kabinet bijdragen beschikbaar gesteld via het gemeentefonds en het Besluit Doeluitkering bestrijding Rampen en zware ongevallen (BDUR).

Door middel van convenanten met de veiligheidsregio's wil de minister van BZK de regio's stimuleren toe te groeien naar het niveau van eisen dat in het wetsvoorstel veiligheidsregio's wordt gesteld en, waar nodig, de eisen toe te snijden op de lokale situatie. Ook wil zij de regionalisering van de brandweer stimuleren. Regionalisering van de brandweer wordt gezien als belangrijke voorwaarde voor het realiseren van een duurzaam slagvaardige en professionele organisatie van rampenbestrijding en crisisbeheersing.

De bestuurscommissie Veiligheid heeft eind oktober 2008 een convenant getekend met de minister van BZK over de ontwikkeling van de veiligheidsregio Twente. In dit convenant zijn wederzijds afspraken gemaakt om, vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Wet Veiligheidsregio's, stappen te zetten om toe te groeien naar het niveau van eisen dat in het wetsvoorstel wordt gesteld. De bestuurscommissie heeft in meerderheid besloten dat verdere regionalisering van de brandweer een goede ontwikkeling kan zijn. In het convenant is dit vertaald in het uitspreken van de intentie om te komen tot een volledig geregionaliseerde brandweer.

Naar aanleiding van het convenant heeft de bestuurscommissie veiligheid op 3 november 2008 het Projectplan Veiligheidsregio Twente vastgesteld. De concept wet laat, naast het hebben van een regionale brandweer, ruimte voor het behoud van een lokale brandweer. Daarom worden conform de bestuurlijke wens twee organisatievarianten (scenario's) uitgewerkt.

Daarbij wordt de wet als uitgangspunt genomen en wordt deze gecombineerd met de in Twente gestelde bestuurlijke randvoorwaarden. Op basis van de op te leveren producten vindt de besluitvorming plaats. Medio 2009 zal een bestuurlijke keuze uit de twee scenario's worden gemaakt waarna de verdere uitwerking en implementatie daarvan zal volgen.

Los van de keuzebepaling uit de scenario's zal in 2009 een nieuwe gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Twente worden opgesteld en zal de bestaande regeling Regio Twente daarop worden aangepast.

Natuurbrandplan

In de afgelopen periode (2007-2008) is door een interregionale werkgroep gewerkt aan een natuurbrandbestrijdingsplan Twente / IJssel-Vecht. Dit plan vervangt het huidige bosbrandbestrijdingsplan gemeenten Hellendoorn en Rijssen-Holten (Natuurpark de Sallandse Heuvelrug). De Hulpverleningsdienst heeft de projectleider van het project geleverd. Het natuurbrandbestrijdingsplan is gereed voor de besluitvorming en zal begin 2009 worden ter instemming worden aangeboden aan de bestuurscommissie Veiligheid.

Coördinatie autosnelwegen

In 2008 is gestart met de actualisatie van het verouderde rampbestrijdingsplan autosnelwegen. Besloten is om het rampbestrijdingsplan autosnelwegen om te bouwen tot een coördinatieplan voor (snel)wegen. Het coördinatieplan (snel)wegen is inmiddels gereed voor vaststelling. Het plan zal via de bestuurscommissie Veiligheid worden doorgeleid naar de Twentse gemeenten met verzoek om vaststelling. Na vaststelling zal het plan in 2009 in werking treden en zal het huidige rampbestrijdingsplan autosnelwegen worden ingetrokken.

Procesplan preventieve openbare gezondheidszorg

Het procesplan Preventieve openbare Gezondheidszorg is het derde en laatste procesplan van de GHOR die in Twente uitgewerkt dient te worden. In samenwerking met de ketenpartners van de GHOR (GGD, medisch milieukundigen en artsen infectieziekten) is het procesplan in 2008 opgesteld. Het plan is gereed en zal in 2009 ter vaststelling worden aangeboden aan de bestuurscommissie Veiligheid.

Bluswater

De inventarisatie van de hoeveelheden bluswater in de regio, afgezet tegen het risicoprofiel, is nagenoeg gereed. De alternatievennotitie die door Twente is geïnitieerd en landelijk is overgenomen, is in 2008 binnen Brandweer Nederland opgepakt. Deze notitie komt eind eerste kwartaal 2009 aan de korpsen ter beschikking. De nulmeting in combinatie met de alternatievennotitie en de uitkomsten van de onderhandelingen met het drinkwaterbedrijf Vitens over de onderhoudscontracten van de brandkranen leidt met ondersteuning van de HVD tot afgestemd bluswaterbeleid in de Twentse gemeenten per eind 2009.

Opleiden

Het opleiden en oefen van de GHOR-functies is in 2008 achtergebleven bij de verwachting omdat de vacature van oefencoördinator GHOR in september is ingevuld.

Oefenen

Alle oefeningen zijn conform de planning uitgevoerd. De regionale coördinatie van het oefenen vraagt steeds meer tijd en middelen.

Oefenen multidisciplinair

2008 heeft multidisciplinair in het teken gestaan van de TMO (Taskforce Management Overstromingen). Het heeft geresulteerd in een oefenweek waarin aandacht voor zowel de Twentse als de landelijke problematiek.

Realistisch oefenen

Kosten stijging van oefencentra in 2008 zijn opgevangen door meer externe cursisten toe te laten tot de realistische trainingen. Deze extra inkomsten hebben er voor gezorgd dat het budget als nog een positief saldo kent.

BRZO (Besluit Risico's Zware Ongevallen)

In 2008 waren in Twente 10 BRZO-plichtige inrichtingen aanwezig waarvan 4 Veiligheidsrapport(VR)-plichtig. In 2008 zijn alle bedrijven geïnspecteerd. Dit is in goede samenwerking gegaan met de Arbeidsinspectie en het Bevoegd gezag Wm. Regio Twente is de kleinste BrandweerBRZO regio van het land. De Maatlat BRZO heeft voor het behoud van kennis en kwaliteit de lat hoog gelegd. Op dit moment kan de Regio Twente aan deze eisen voldoen. Maar mocht het aantal BRZO bedrijven af nemen dan kan dit moeilijk worden. In het kader van de kwaliteit is er voor de uitvoering van de BRZO taken in 2008 een begin gemaakt met het opzetten van een kwaliteitsmanagementsysteem (KMS). De werkprocessen zijn door de HVD beschreven en landelijk overgenomen. In november 2008 is tijdens een interne audit van de Regio Twente één van de processen ge-audit. Geconcludeerd is dat de algemene indruk is dat de zaken goed voor elkaar zijn.

OMS

In het MT Brandweer van 22 september 2008 is het projectplan OMS/TOOM ingebracht en vastgesteld. Doelstelling van het projectplan OMS/TOOM is de "realisatie en implementatie van regionaal beleid en hulpmiddelen om op uniforme wijze in Twente het aantal onechte en ongewenste meldingen van brandmeldinstallaties te beperken. Uitvoering van dit project vindt in 2009 plaats. Elk

korps/cluster heeft op basis van het ingebrachte projectplan in 2009 tijd gereserveerd voor de uitvoering van TOOM en inbreng/deelname voor de deelprojecten.

Doorontwikkeling MKT

De doorontwikkeling van de Meldkamer Twente kon nog niet voortvarend worden opgepakt. Zowel op landelijk niveau als op regionaal niveau worden weliswaar de nodige concepten, plannen ontwikkeld. Het is echter de bedoeling om de vele initiatieven ook handen en voeten te geven door deze te vertalen in concrete acties. Van belang is dan ook aansluiting te zoeken bij de huidige ontwikkelingen rond de vorming van de Veiligheidsregio, de (toekomstige) beheerpositie van vtsPN, het commitment van het bestuur op de speerpunten naar de toekomst (w.o. de Multidisciplinaire Front Office, de internationaal coördinerende positie als grensregio en de mogelijkheden voor "innovatiemeldkamer" van Nederland). De meldkamer was overigens ook in 2008 nauw betrokken bij landelijke en regionale ontwikkelingen m.b.t. meldkamertechniek en - systemen.

4.3.2 Highlights

Watersnood in Twente

De naam doet vreemd aan: Taskforce Management Overstromingen. Er is namelijk een zondvloed nodig om Twente onder de zeespiegel te laten verdwijnen. Ron de Wit, afdelingshoofd Openbare Veiligheid / plaatsvervangend regionaal commandant brandweer, beaamt het. **'Maar als zich in Nederland een watersnood voordoet, krijgen we te maken met de gevolgen. Daarop moeten we ons voorbereiden.'**

Stel, ergens in Nederland breken dijken door. Tienduizenden mensen moeten worden geëvacueerd. Eén van de opvanggebieden is het relatief hooggelegen Twente. Maar dat kampt juist nu met wateroverlast. Op sommige plekken staat het 50 cm hoog. De Wit: **'Dan valt de stroom uit, werkt de riolering niet meer, dreigen er ziektes en zit je met bereikbaarheidsproblemen. En moet je ook nog duizenden evacués opvangen.'** Dat zijn de grote lijnen van de oefening die pakweg 100 vertegenwoordigers van hulpverleningsdiensten, gemeenten en waterschap Regge en Dinkel in november hebben gehouden. Op dat moment werd overal in Nederland geoefend, want Taskforce Management Overstromingen is een landelijk project ter voorbereiding op de mogelijke gevolgen van de stijging van de zeespiegel.

De Twentse oogst bestaat uit een fors aantal leermomenten. **'Na een dijkdoorbraak duurt het maanden voor het water weg is. De evacués zijn hier dus voor langere tijd. Waar laat je die? Wie is waarvoor verantwoordelijk? Met die aspecten hebben we in november te maken gekregen.'** Het maakt de oefening waardevol, meent De Wit: **'We zijn bezig om alle informatie te borgen. Die helpt ons bij het opzetten van één robuuste structuur voor diverse soorten crises. Daarmee maken we Twente veiliger.'**

Zorgen dat je elkaar kent

De Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR) kent een bijzondere opzet. Anders dan politie, brandweer of ambulancezorg is er geen staande organisatie. GHOR komt pas in actie als er écht iets gebeurt, als keten van op elkaar ingespeelde personen en instanties.

'Dan moet iedereen elkaar wel kennen', zegt oefencoördinator Heidi Plas.

GHOR is veel omvattend en betreft zowel de somatische als de psychosociale hulpverlening. Daarnaast is er de preventieve openbare gezondheidszorg, ter voorbereiding op bijvoorbeeld een griep пандemie. Bijgevolg is een groot aantal disciplines betrokken, van ambulancepersoneel tot en met psychosociale hulpverleners. Afhankelijk van het soort incident, uiteraard. **'Daar ligt de opgave'**, legt Plas uit. **'We praten over samenwerking tussen instanties en personen die nauwelijks met elkaar van doen hebben. Maar als er iets gebeurt, moeten ze ingespeeld zijn op elkaar en die keten kunnen vormen.'**

Iedereen moet weten wat hij of zij van de ander kan verwachten en hoe de rollen zijn verdeeld. Plas: **'Het blijft kennis uitbreiden en samen doen. Zo zijn we een bewustwordingstraject voor hulpdiensten begonnen rond het thema zelfredzaamheid. Hoe haal je een autist of een Alzheimerpatiënt uit een gebouw? Wat kun je doen om minder zelfredzame mensen voor te bereiden? Ook dat moet bekend zijn.'** Hier ligt de verklaring van het grote aantal oefeningen en het grote aantal deelnemers: er zijn alleen al 200 ambulancemedewerkers. **'We werken nu aan een veiligheidspaspoort, waarin staat welke opleidingen en trainingen mensen hebben gevolgd, enzovoort. Zo kunnen we bijhouden welke competenties nog getraind moeten worden. Want het opleiden, trainen en oefenen is echt nooit af.'**

4.3.3 Risicobeheersing

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
BRZO		
Vuurwerkadvisering		
Leren van incidenten		
BEVI advisering		
Operationeel houden en actualiseren van OGS-organisatie en –procedures		

Toelichting

Leren van incidenten

Het leren van incidenten wordt steeds professioneler opgepakt. Onderzoek naar brandoorzaken en brandverloop draagt bij aan het leren van (kleinere) incidenten. Ook de deelname aan (landelijke) evaluatieteams zet een goede stap op weg naar een lerende organisatie. Nieuwe inzichten en ontwikkelingen op landelijk niveau maken een herijking van het leeragentschap in Twente relevant voor 2009.

4.3.4 Preparatie

a. Operationele voorbereiding

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Verdere uitwerking en implementatie van de aanbevelingen uit Operationele Prestaties Twente voor de brandweer, GHOR en gemeentelijke organisatie		
Actualisatie van bestaande rampbestrijdingsplannen en afronden van twee coördinatieplannen (waterwegen en snelwegen)		
Opstellen van twee nieuwe rampbestrijdingsplannen (Emplacementen Almelo en Hengelo)		
Actualisatie van alarmeringsprotocollen en procedures		
Actualisatie van voorbereidingen van specialistische taken		
Actualiseren van de zorgnormering		
Verdiepingsslag informatievoorziening tijdens incidenten		
Preparatie 5 ^e kolom		
Herinrichting regionale bosbrandbestrijding (ontmantelen POSB en herinrichting van de organisatiestructuur)		
Onderzoek naar de zorgcontinuïteit van de ketenpartners GHOR		
Het verder uitwerken en inrichten van het leeragentschap in Twente (op basis van het veiligheidspaspoort)		
Het monitoren van managementinformatie inzake het taakveld repressie, hierover periodiek rapportages uit te brengen ten behoeve van het management van de brandweer		

Toelichting

Verdere uitwerking en implementatie van de aanbevelingen uit Operationele Prestaties Twente voor de brandweer, GHOR en gemeentelijke organisatie
Procesplan POG en coördinatieplan snelwegen opgesteld.

Actualisatie van bestaande rampbestrijdingsplannen en afronden van twee coördinatieplannen (waterwegen en snelwegen)
Coördinatieplan snelwegen is klaar, vaarwegen start in 2009.

Opstellen van twee nieuwe rampbestrijdingsplannen (Emplacementen Almelo en Hengelo)
 Wordt door de gemeenten in 2009 opgestart.

Actualisatie van alarmeringsprotocollen en procedures
 Protocollen en procedures worden periodiek geactualiseerd.

Actualisatie van voorbereidingen van specialistische taken
 Beheersdocumenten Schuim, OGS en natuurbrand zijn gereed. In 2009 wordt een beheersdocument duiken opgesteld.

Actualiseren van de zorgnormering
 Betreft en continu actueel houden van het dekkingsplan.

Verdiepingsslag informatievoorziening tijdens incidenten
 Plan van aanpak ten behoeve van doorontwikkeling is gereed.

Preparatie 5^e kolom
 Continu proces.

Herinrichting regionale bosbrandbestrijding (ontmantelen POSB en herinrichting van de organisatiestructuur)
 POSB is inmiddels opgeheven, interregionale werkgroep is in 2008 gestart.
 Natuurbrandbestrijdingsplan is in 2007/2008 opgesteld en wordt in 2009 vastgesteld.

Onderzoek naar de zorgcontinuïteit van de ketenpartners GHOR
 Project zorgcontinuïteit is in 2007 gestart.

Het verder uitwerken en inrichten van het leeragentschap in Twente (op basis van het veiligheidspaspoort)
 Het leeragentschap draait maar heeft een doorontwikkeling, dit zal in 2009 worden opgestart.

Het monitoren van managementinformatie inzake het taakveld repressie, hierover periodiek rapportages uit te brengen ten behoeve van het management van de brandweer
 Repressierapportages verschijnen periodiek.

b. Oefenen

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Het recapituleren van de eerder beoefende multidisciplinaire competenties		
Toepassen van competenties van ROT en COPI leden met behulp van het ontwikkelde instrument Multidisciplinair Portfolio		
Het uitvoeren van oefeningen die binnen de categorieën vallen		
Het organiseren van minimaal een slotoefening per oefencluster (er zijn zes clusters)		
Er worden minimaal twee OCR-opleidingen georganiseerd		
Er vinden veertien gemeentelijke rampenstafoefeningen plaats		

Projectmatig wordt het competentiegericht oefenen (mono en multi) verder uitgewerkt en worden opleidingen op het gebied van gemeentelijke processen, oefenleiders en waarnemers en OCR ontwikkeld of verbeterd. Versterking van de oefeningen vindt plaats op het gebied van enscenering en maquettes en door verbeterde registratie van oefenresultaten		
De herziene Leidraad Oefenen brandweer wordt in fasen ingevoerd		
Het registratiesysteem voor oefenen wordt verder ontwikkeld en ingevuld		
Er vindt een pilot plaats voor ontwikkeling van een profcheck voor Ovd's brandweer		

Toelichting

Een aantal multidisciplinaire projecten zijn niet geheel volgens verwachtingen uitgevoerd. Dit heeft enerzijds te maken met stagnerende landelijke ontwikkelingen en anderzijds met de extra inspanning die het team heeft moeten leveren om de TMO- oefenweek voor te bereiden en te begeleiden.

c. Logistiek / operationele voorbereiding

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Verdere implementeren van het logistieke plan		
Uitvoering van het regionaal materieelplan		
Beheer en operationeel houden van materieel en materiaal		
De gemeenten worden geadviseerd over de aanschaf van materieel en materiaal		
Voorstellen ontwikkelen voor vergaande samenwerking op het gebied van gezamenlijke inkoop en beheer		

Toelichting

Verdere implementeren van het logistieke plan

Plan is geïmplementeerd en zal in 2009 worden geëvalueerd.

Voorstellen ontwikkelen voor vergaande samenwerking op het gebied van gezamenlijke inkoop en beheer

Nota inkoop en beheer is in concept gereed.

d. Projecten

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Coördinatieplannen Water en Snelwegen		
Beheersdocument specialisme duiken		
Draaiboeken POG		
Herinrichting bosbrandbestrijding		
Onderzoek zorgcontinuïteit ketenpartners GHOR		
Het inrichten van het leeragentschap		
Het genereren en monitoren van managementinformatie t.b.v. het taakveld repressie		

Evaluatie kwaliteitsinstrument		
Multidisciplinaire competenties uitwerken		
Monodisciplinaire competenties uitwerken		
Ontwikkeling cursussen (oefenleider, OCR)		
Versterking slotoefeningen met evaluatiesystematiek en mobiele maquette		
Inkoop en beheer brandweer		
Uitvoering opleidingsplan gemeentelijke processen		
Ontwikkelen profcheck		
Ontwikkelen multidisciplinair portfolio		
Invoeren registratiesysteem oefenen		
Invoering herziene Leidraad oefenen		

Toelichting

Coördinatieplannen Water en Snelwegen

Coördinatieplan snelwegen is klaar, vaarwegen start in 2009.

Beheersdocument specialisme duiken

Beheersdocument wordt in 2009 opgesteld.

Het genereren en monitoren van managementinformatie t.b.v. het taakveld repressie

Coördinatieplan snelwegen is klaar, vaarwegen start in 2009.

Evaluatie kwaliteitsinstrument

Beheersdocument wordt in 2009 opgesteld.

Competenties en mono en multidisciplinair portofolio

De projecten rond de competenties zijn door stagnerende landelijke ontwikkelingen achtergebleven.

Evaluatiesystematiek en mobiele maquette.

Proces- en werkbeschrijvingen binnen het team OTO hebben in 2008 er voor gezorgd dat stappen vooruit zijn gezet. Maar het voor ogen hebbende resultaat is nog niet volledig gehaald.

Ontwikkelen prof-check en invoeren registratiesysteem

Beiden liggen op schema maar vragen nu om landelijke afstemming. Vanuit het team OTO wordt deelgenomen aan een landelijk overleg over blijvende vakbekwaamheid waarbij registratie en prof check als systeem met elkaar worden verbonden.

4.3.5 Informatie

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
In 2008 zal actief gestuurd worden op de verwerkingstijd van de meldkamer met behoud van de kwaliteit van de aanname.		
In 2008 wordt de Meldkamer Twente verder ingepast binnen de (uitgewerkte) kaders van de Veiligheidsregio Twente en de relevante landelijke ontwikkelingen.		
De aanname, de verwerking en de uitgifte van hulpvragen ten behoeve van de brandweer in Twente moet in 2008 volgens de opgestelde procedures en richtlijnen worden gehandhaafd.		
In 2008 moet er sprake zijn van een heldere regievoering en optimalisering van de begeleiding van eenheden naar een incident en van de verstrekking van relevante informatie vanuit centrale dataservers;		
In 2008 is er sprake van opschaling van brandweer- en GHOR-eenheden door middel van geautomatiseerde systemen zoals GMS, C2000 en Communicator. Dit gaat gepaard met evaluatie en, zo nodig, verbeteringen.		
Voor 2008 moet alle apparatuur voor alarmering, opschaling, spraak- en dataverbindingen voor grootschalige mono- en multidisciplinaire incidenten in stand worden gehouden. Dit betreft: Verbindingscommandovoertuigen (VC's), Commando Haakarmbak (COH)/Coördinatie Team Plaats Incident (CTPI), Regionaal Coördinatiecentrum (RCC), Actiecentrum Brandweer/GHOR, Gemeentelijk Coördinatiecentrum (GCC) en Gemeentelijke Rampenstaf.		
Voor 2008 is het onderhoud van de servers en de infrastructuur voor de informatieverstrekking aan meldkamer, voertuigen, RCC en GCC geoptimaliseerd.		
In 2008 is de Mobiele Data Terminal verder geïmplementeerd.		
In 2008 worden de contacten tussen Meldkamer Brandweer en de gemeentelijke brandweer-korpsen versterkt.		
Ontwikkeling Meldkamer Twente binnen het kader van de Veiligheidsregio Twente en binnen de landelijke ontwikkelingen (m.n. Visiedocument voor de meldkamer).		

Vernieuwing Net 3A-netwerk.		
Ontwikkeling City-GIS / Sherpa.		
Multidisciplinaire Calamiteitencoördinatie.		
Aanpassing audio- en videodistributie in meldkamerdomein t.b.v. operationele ondersteuning.		

Toelichting

Op de meeste onderwerpen is gepresteerd, maar het betreft voortdurende activiteiten ter verbetering. De rode vakken slaan met name op aspecten van de doorontwikkeling (zie onder 4.5.1.)

4.3.6 Wat heeft het gekost

Veiligheid

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	5.258.680	3.473.395	3.473.395
Lasten	9.927.951	8.402.647	8.254.811
Saldo excl. mutaties reserves	4.669.271	4.929.252	4.781.416
Onttrekking algemene reserve	8.581		
Saldo incl. mutaties reserves	4.677.852	4.929.252	4.781.416

4.4 Agenda van Twente (AvT) / Innovatie platform Twente (IPT)

In verband met het verstevigen van de economische ontwikkelingen in Twente, heeft het algemeen bestuur op 20 december 2007 besloten tot de instelling van een tweetal investeringsfondsen, te weten het "Investeringsfonds AvT" ten behoeve van de financieringsbehoefte voortvloeiend uit de Agenda van Twente met een omvang van € 30 mln. en het "Investeringsfonds IPT" ten behoeve van de financieringsbehoefte voortvloeiend uit de Twentse Innovatieroute met een omvang van € 50 mln.

Uit deze fondsen worden de volgende kosten gefinancierd:

- cofinanciering op subsidieaanvragen inzake de Agenda van Twente;
- cofinanciering op subsidieaanvragen inzake de Twentse Innovatieroute, door tussenkomst van het innovatieplatform Twente (IPT);
- kosten van administratieve ondersteuning en begeleiding van deze processen vanuit de programmabureaus AVT en IPT.

Voor de uit deze fondsen toe te kennen subsidiebijdragen worden jaarlijks door de regio raad zgn. jaarschijven vastgesteld. In 2008 waren deze vastgesteld op € 3,5 mln. voor de Agenda van Twente en op € 8,5 mln. voor de Twentse Innovatieroute. In 2008 is een voorzichtig begin gemaakt met de verstrekking van financieringsmiddelen uit deze fondsen.

4.4.1 Agenda van Twente / Innovatie platform Twente

Activiteiten / projecten	Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Uitvoering Agenda van Twente		
Innovatieplatform Twente		

Agenda van Twente

In verband met de Agenda van Twente zijn oorspronkelijk 54 projecten voor het jaar 2008 ingediend. Hiervan zijn eind 2008 een drietal externe aanvragen gehonoreerd voor een totaal bedrag van € 390.000,00, verder zijn voor een zestal projecten die door Regio Twente onder eigen regie worden uitgevoerd, beschikkingen afgegeven tot een bedrag van in totaal € 1.988.000,00. Op deze bedragen zijn in 2008 voor 80 % voorschotten uitgekeerd. Daarnaast is voor de begeleidingskosten van de Agenda van Twente in 2008 € 300.000,00 beschikbaar gesteld. Tenslotte is in 2008 ook nog een fonds voor "Majeure Twentse toeristische projecten" gevormd met een omvang van € 400.000,00.

In totaal komen de toezeggingen en bestedingen voor de Agenda van Twente in 2008 hiermee uit op € 3.078.000,-

Innovatieplatform Twente

In 2008 zijn de subsidieaanvragen voor de Twentse Innovatieroute, die via het IPT bij ons worden ingediend, nog slechts mondjesmaat en vertraagd ter besluitvorming bij ons binnengekomen. In totaal konden in 2008 een drietal aanvragen worden gehonoreerd met een totaal subsidiebedrag van € 1.023.597,00. Ook deze beschikkingen zijn vooralsnog tot 80 % bevoorschot. Verder is aan ondersteuningskosten aan het programmabureau IPT in 2008 € 325.000,00 beschikbaar gesteld, eenzelfde bedrag wordt door de provincie Overijssel bijgedragen.

Aanvullend is in 2008 aan dit programmabureau door Regio Twente personele capaciteit beschikbaar gesteld de kosten komen ten laste van het Investeringsfonds IPT. Hiermee was in 2008 € 195.000,00 gemoeid.

In totaal komen de toezeggingen en bestedingen voor de Twentse Innovatieroute in 2008 hiermee uit op € 1.543.597,00.

Samenvattend

Samengevat was voor het jaar 2008 door middel van door de regioraad vastgestelde jaarschijven € 12 mln. aan middelen beschikbaar voor subsidies en ondersteuningskosten in het beleidsveld AvT en IPT. Mede door vertraging in met name de via het IPT te ontvangen aanvragen, is hiervan in 2008 "slechts" € 4.621.597,00 concreet toegekend. Deze kosten worden zichtbaar in het rekeningresultaat van 2008. Na goedkeuring van de jaarrekening wordt dit resultaat verantwoord in de balans. Deze systematiek wordt toegepast, omdat deze bijdragen op enig moment worden gedekt uit dividend Twence. Het restantbudget uit de jaarschijven voor 2008 wordt overgeheveld naar de jaarschijven voor 2009 ten behoeve van de financiering van nog te ontvangen subsidieaanvragen. Voor zover voor AvT en IPT in 2009 nog aanvullend budget uit de investeringsfondsen nodig is, wordt dit via een afzonderlijk regioraadsvoorstel aangevraagd.

4.4.2 Wat heeft het gekost

Agenda van Twente

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	0	0	0
Lasten	3.180.894	0	0
Saldo excl. mutaties reserves	3.180.894	0	0
Saldo incl. mutaties reserves	3.180.894	0	0

5 Financiële paragrafen

5.1 Inleiding

Met betrekking tot de programmarekening 2008 heeft de regioraad een "Controleprotocol rechtmatigheid jaarrekening 2007 en volgende jaren" vastgesteld, waarin kaders zijn aangegeven om zijn controlerende taak te kunnen uitoefenen. De in de begroting opgenomen paragrafen vormen hiertoe mede het instrument, daarom zijn deze eveneens in deze programmarekening opgenomen. De paragrafen bevatten belangrijke informatie die benodigd is voor het geven van inzicht in de financiële positie van Regio Twente op korte en lange termijn. Dit inzicht is belangrijk, omdat de behandelde onderwerpen grote financiële gevolgen kunnen hebben en daardoor de realisatie van de programma's kunnen beïnvloeden.

In de paragrafen wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van beleidsvoornemens aangaande beheersmatige aspecten, zoals vastgelegd in de programmabegroting 2008. Hierbij is tevens rekening gehouden met actuele ontwikkelingen. In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de volgende paragrafen behandeld:

- Weerstandsvermogen
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Rechtmatigheid

5.2 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de organisatie om tegenvallers op te vangen zonder dat dit leidt tot een verhoging van de algemene bijdrage van de gemeenten dan wel tot noodzakelijke ombuigingen in het bestaand beleid.

Technisch gesproken geeft het weerstandsvermogen de relatie weer tussen:

- a. De middelen en mogelijkheden waarover Regio Twente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken (de weerstandscapaciteit);
- b. Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

In deze paragraaf wordt nader uiteengezet over welke middelen en mogelijkheden Regio Twente beschikt en het beleid dat hieromtrent is geformuleerd. Daarnaast wordt een opsomming gegeven van alle risico's die bij ons bekend zijn, maar waarvoor geen maatregelen zijn getroffen. De reden hiervan is dat de omvang hiervan redelijkerwijs niet goed is in te schatten, daarom is het niet mogelijk om hiervoor specifieke bedragen te reserveren.

Er wordt onderscheid gemaakt in incidentele- en structurele weerstandscapaciteit.

5.2.1 Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte capaciteit uit hoofde van tarieven, heffingen en bijdragen en de begrotingspost onvoorzien. Deze capaciteit kan worden benut om structurele tegenvallers te compenseren, als hiervoor geen andere dekkingsmiddelen bestaan.

De tarieven die Regio Twente hanteert zijn marktconform. Verhoging daarvan zal automatisch leiden tot omzetverlies. In de programmarekening 2008 zijn de in het verslagjaar gehanteerde tarieven een gegeven.

De belangrijkste bron van inkomsten ter dekking van de begroting is de algemene bijdrage die van de deelnemende gemeenten wordt ontvangen. Bij de vaststelling van de begroting is deze bepaald op

€ 25.317.559 (excl. Nieuw Beleid en incl. Ambulance Oost) en komt op rekeningbasis uit op € 26.238.805. Het bedrag in de jaarrekening is hoger dan begroot omdat o.a. het voorstel Nieuw Beleid na het vaststellen van de begroting is vastgesteld.

In theorie is deze bijdrage in relatie tot het weerstandsvermogen onbegrensd, omdat de kosten van samenwerkingsverbanden in de gemeentebegroting een verplichte uitgave vormt, ongeacht de omvang daarvan. Dit zien we uiteraard niet als vrijbrief om de met gemeenten gemaakte budgettaire afspraken niet na te komen. Daarom is ook de voor 2008 afgesproken algemene bijdrage als dekkingsmiddel een gegeven, dat in de praktijk geen extra budgetruimte oplevert. Slechts bij calamiteiten, of ingrijpende beleidswijzigingen bestaat de mogelijkheid om de algemene bijdrage te verhogen, maar alleen als de regioraad daartoe besluit. Verder worden autonome loonsomontwikkelingen in de regel separaat met de gemeenten verrekend.

Blijft over de structureel in de begroting opgenomen post voor onvoorziene uitgaven. Deze is primair bestemd voor dekking van incidentele uitgaven en is gemaximaliseerd op € 45.000. Hieruit is in 2008 een bijdrage van € 10.000 verleend aan de VNG voor een onderzoek naar de toekomst van de stadsregionale samenwerking in Nederland. Wij hebben hier op 8 december 2008 toe besloten. De regioraad wordt middels het vaststellen van de jaarrekening gevraagd hiermee in te stemmen.

5.2.2 Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit algemene reserves en bestemmingsreserves die als buffer dienen voor de opvang van onvoorziene incidentele kosten. Ook geoormerkte reserves waarover de regioraad het primaat heeft, waarvan ze de bestemming kan veranderen zonder dat hieruit een restitutieplichting voortvloeit worden hiertoe gerekend.

Voorzieningen zijn niet vrij besteedbaar en behoren dus niet tot de weerstandscapaciteit.

In 2005 is een raadsbesluit genomen rond reserves en voorzieningen. Hierin zijn deze op grond van het BBV opnieuw gerubriceerd. Ook is per reserve / voorziening een format aangelegd waarin onder meer de doelstelling, onderbouwing, maximale omvang, etc. zijn vastgelegd. Deze formats vormen de onderbouwing voor het in de jaarrekening opgenomen overzicht van reserves en voorzieningen en worden jaarlijks geëvalueerd en geactualiseerd. Deze zijn in het voorjaar van 2006 ter vaststelling aan de regioraad aangeboden. Bij de Berap's in 2007 en 2008 zijn een aantal nieuwe formats en een aantal aangepaste formats ter vaststelling aan de regioraad aangeboden. Uit interne controle blijkt dat alle reserves en voorzieningen voldoen aan de vastgestelde formats.

De Algemene Reserve is in 2005 opgesplitst in een egalisatiereserve per domein en een restant algemeen deel. Gezamenlijk bevatten deze reserves het vrij beschikbare weerstandsvermogen. Dit heeft per 31 december 2008 (jaarrekening) een totale omvang van € 568.147. Hieraan wordt via de bestemmingsvoorstellen € 41.431 onttrokken en € 171.284 toegevoegd. Het totaal bedrag aan algemene dekkingsmiddelen komt hiermee uit op € 698.000. Dit bedrag is gelijk aan het toegestane maximum saldo. Het maximum bedrag aan toegestane algemene dekkingsmiddelen is gebaseerd op het raadsbesluit van 4 juli 2001, waarbij hieraan een maximum is gesteld van € 1,13 per inwoner; dit komt neer op ca. € 698.000 bij 618.223 inwoners. Deze reserves hebben geen specifieke bestemming, zodat het saldo vrij besteedbaar is voor incidentele doeleinden.

Zoals hiervoor is beschreven zijn de Algemene reserves overeenkomstig het regiораadsbesluit van 1 maart 2006 gesplitst in een algemeen deel (15 %) en egalisereserves per domein. Daarbij zijn voor de domeinen de volgende maximale saldi afgesproken:

Omschrijving	Maximum saldo
Domein Gezondheid	€ 345.000
Domein Leefomgeving (excl. RV)	€ 50.000
Domein Veiligheid	€ 198.000
Algemene reserve	€ 105.000
Totaal	€ 698.000

Per saldo zijn op 31 december 2008 de volgende algemene dekkingsmiddelen voorhanden:

Naam	Saldo 31-12-2007	Mutaties in 2008	Saldo 31-12-2008
Egalisereserve Gezondheid	€ 136.739	€ 36.977	€ 173.716
Egalisereserve Leefomgeving	€ 45.635	€ - 2.339	€ 43.296
Egalisereserve Veiligheid	€ 195.955	€ 7.133	€ 203.088
Algemene reserve	€ 249.532	€ - 101.485	€ 148.047
Totaal algemene reservemiddelen	€ 627.861	€ - 59.714	€ 568.147

De afdeling Recreatieve Voorzieningen heeft geen aandeel verkregen uit de algemene dekkingsmiddelen, omdat dit beleidsterrein in het kader van de budgetfinancieringsstructuur een gesloten bijdrageregime met de gemeenten kent. Specifieke afspraken over uit het bedrijfsresultaat te reserveren middelen en de besteding daarvan, maken hiervan deel uit.

Afgesproken is dat domeinen jaarlijks 50 % van het door hen gerealiseerde voordelig domeinresultaat in hun egalisereserve mogen storten en dat nadelige resultaten daaraan moeten worden onttrokken. Daarbij zijn de hiergenoemde maximale saldi van toepassing. Deze worden gehanteerd met dien verstande dat in geval domein reserves het maximum niveau niet hebben bereikt, de algemene reserve als overloop wordt gehanteerd. Voor de programmarekening 2008 betekent dit dat per saldo € 129.853 kan worden toegevoegd aan de algemene reserves zonder dat het met de gemeenten afgesproken totaal aan algemene dekkingsmiddelen ad € 1,13 per inwoner wordt overschreden.

Uitvoering gevend aan deze besluitvorming, komen de in de jaarrekening toegelichte algemene dekkingsmiddelen na uitvoering van het bestemmingsvoorstel als volgt uit:

Omschrijving	Saldo per 31-12-2008	Bestemmingsvoorstel	Saldo na bestemmingsvoorstel
Egalisereserve Gezondheid	€ 173.716	+ € 171.284	€ 345.000
Egalisereserve Leefomgeving	€ 43.296		€ 43.296
Egalisereserve Veiligheid	€ 203.088	- € 5.088	€ 198.000
Algemene reserve	€ 148.047	- € 36.343	€ 111.704
Totaal algemene reservemiddelen	€ 568.147	+ € 129.853	€ 698.000

In het bestemmingsvoorstel wordt voorgesteld een gedeelte van het rekeningresultaat uit te keren aan de gemeenten om het maximum saldo van de algemene dekkingsmiddelen niet te overschrijden.

Samengevat is per 31 december 2008 de volgende vrij beschikbare incidentele weerstandscapaciteit voorhanden:

Omschrijving	Bedrag
Algemene reserves (voor bestemming)	€ 568.147
Te bestemmen resultaat 2008 (excl. uitgaven AvT / IPT)	€ 2.006.320
Bestemmingsreserves (€ 90.962.879 minus € 88.445.745 Balanswaarde aandelen Twence B.V.)	€ 2.517.134
Totaal	€ 5.091.601

Stille reserves worden gedefinieerd als het verschil tussen de waarde van activa in het economisch verkeer en de boekwaarde op de balans. Deze betreffen vooral het onroerend goed (recreatieparken) en de aandelen in Twence. De eventuele hoogte hiervan is niet bekend, omdat deze bij Regio Twente niet zijn gekwantificeerd.

5.2.3 Risico's

Ten tijde van het opstellen van de programmabegroting 2008 hebben wij een risicoanalyse samengesteld. De daarin beschreven risico's zijn in deze jaarrekening geëvalueerd. Risico's zijn alleen relevant voor het weerstandsvermogen als ze niet op een andere wijze zijn ondervangen. Daarom maken risico's die zich regelmatig voordoen en veelal vrij goed meetbaar zijn, geen deel uit van deze paragraaf omdat we ze kunnen dekken via verzekeringen of het treffen van voorzieningen. Bij de risico-inventarisatie onderscheiden we drie risicocategorieën:

- A. Risico's die de normale bedrijfsvoering te boven gaan. Dit zijn risico's die een gevolg zijn van het takenpakket, maar waarbij het risico hoger is dan vanuit de normale bedrijfsuitoefening;
- B. Risico's die niet behoren tot de normale bedrijfsvoering;
- C. Risico's die passen binnen de uitvoering van het normale takenpakket van Regio Twente.

In de programmabegroting hebben wij de volgende risico's in de bedrijfsvoering van Regio Twente onderkend, die niet zijn gedekt door voorzieningen en/of verzekeringen. Per risico wordt aangegeven of en hoe deze in het verslagjaar manifest geworden zijn.

Ad A. Risico's die de normale bedrijfsvoering te boven gaan.

Titel: C 2000 Programma: Veiligheid	Portefeuillehouder: P.E.J. Den Oudsten	Ambtelijk verantwoordelijk: ing. A. Groos
--	---	--

Omschrijving: De centrale exploitatielasten die verbonden zijn aan het onderhoud en beheer van het landelijke C-2000 netwerk worden eventueel overgedragen aan de regio's. Op welk niveau BZK deze kosten verhaalt (lokaal of regionaal) is onduidelijk.

Financieel risico: voor het jaar 2008 ev. indicatief € 370.000.

Ontwikkeling: Het is nog onduidelijk of de regio's in de toekomst moeten bijdragen aan de centrale exploitatielasten die verbonden zijn aan het onderhoud en beheer van het landelijke C-2000 netwerk.

Aanvullende toelichting: De kosten in het jaar 2008 zijn voor rekening van de gemeenten gekomen.

Titel: Veiligheidsregio Programma: Veiligheid	Portefeuillehouder: P.E.J. Den Oudsten	Ambtelijk verantwoordelijk: ing. A. Groos
--	---	--

Omschrijving: Ontwikkeling en vormgeving Veiligheidsregio

Financieel risico: P.M.

Ontwikkeling: De ontwikkeling van de veiligheidsregio zal de komende jaren een forse inspanning betekenen van zowel de hulpverleningsdienst als van de gemeentelijke brandweerkorpsen. Op dit moment kan niet overzien worden wat de kosten zowel incidenteel als structureel zullen zijn. De verwachting is dat de projectkosten en desintegratiekosten aanzienlijk zullen zijn. In ieder geval

kunnen deze niet gedekt worden uit de ontvangen incidentele rijksbijdragen van de minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties.

Aanvullende toelichting: In 2008 heeft dit risico niet tot kosten geleid.

Titel: Integratie JGZ 0 -19 jaar Programma: Gezondheid	Portefeuillehouder: drs. T.J. Schouten	Ambtelijk verantwoordelijk: drs. Th.N.J. van Rijmenam
---	---	--

Omschrijving: Op landelijk niveau zijn initiatieven genomen om een Elektronisch Kind Dossier (EKD) op te zetten, in te richten en te beheren. Door de afdeling JGZ van domein Gezondheid worden in verband hiermee voorstellen ter besluitvorming voorgelegd aan de bestuurscommissie en de regiораad in juni 2007. Dit maakt tevens deel uit van de integratie JGZ 0 – 19 jaar.

Het project wordt in 3 fasen uitgevoerd. De kosten bedragen in totaal naar schatting € 2,9 mln.

Financieel risico: € 2.660.000,-.

Aanvullende toelichting: In 2004 heeft de toenmalige staatsecretaris Ross-Van Dorp van VWS besloten dat er één landelijk kind dossier komt, dat eind 2007 zou zijn geïmplementeerd. De Stichting EKD is opgericht om deze opdracht uit te voeren. In 2006 is het software pakket Europees aanbesteed. In september 2007 is de aanbesteding, na fouten bij de beoordeling en een juridische strijd tussen de aanbiedende partijen, stop gezet. Naar aanleiding hiervan heeft Minister Rouvoet, van Jeugd en Gezin de betrokkenen op 6 november 2007 geïnformeerd dat er niet één landelijk EKD systeem gaat komen. Onder bestuurlijke regie van gemeenten moeten de JGZ-instellingen zelf een software pakket aanschaffen.

Gemeenten, samenwerkend in regio's, in ons geval Regio Twente, zijn bestuurlijk verantwoordelijk en treden op als financier. Afspraken hierover zijn vastgelegd in het bestuursakkoord "Samen aan de slag" van 4 juni 2007 tussen Rijk en Gemeenten. Op 30 oktober 2007 heeft het bestuurlijk overleg JZG, waaraan GGD Regio Twente, Carint, Livio en Thuiszorg Noord West Twente deelnemen, aangegeven samen te zullen optrekken.

In 2008 is in Wet Publieke gezondheid de digitaliseringplicht per 1 januari 2010 vastgelegd. Dit houdt in dat alle kinderen geboren op/na 1 januari 2010 een digitaal dossier moeten krijgen.

Ontwikkeling: Op 10 mei 2007 heeft de Bestuurscommissie ingestemd met de start van fase 1, het treffen van voorbereidingen om op 1 januari 2008 het landelijke EKD te kunnen invoeren. Het ging hierbij o.a. om het computervaardig maken van de uitvoerenden, de infrastructuur en het opzetten van een projectorganisatie.

Op 7 februari 2008 heeft de Bestuurscommissie ingestemd met de uitvoering en financiering van fase 2, het doen van een pilot met de drie bestaande EKD software pakketten in het voorjaar van 2008.

Naar aanleiding van de pilot is de BC op 11 december 2008 akkoord gegaan met fase 3, de aanschaf, financiering en implementatie van een EKD pakket voor alle vier de JGZ-organisaties in de regio Twente. Fase 3 wordt in 2009 en 2010 uitgevoerd. In de regiораad van maart 2009 heeft inmiddels besluitvorming plaatsgevonden over de definitieve invoering van het EKD. Via de tussentijdse rapportages en de jaarrekening zal verslag worden gedaan over de vorderingen en of de werkelijke kosten binnen de daarvoor beschikbare budgetten blijven.

Titel: BTW-compensatiefonds Programma: Service en samenwerking	Portefeuillehouder: drs. J.D. Westendorp	Ambtelijk verantwoordelijk: dr. J.M.E. Traag
---	---	---

Omschrijving: In het kader van WGR+ taken (voorheen kaderwettaken), kan Regio Twente de BTW die daarop drukt declareren bij het BTW-compensatiefonds Kaderwetgebieden. Om het BTW-compensatiefonds op landelijk niveau budgettair neutraal te houden wordt op de door de fondsbeheerder uit te betalen vergoedingen 5% ingehouden.

Financieel risico: € 13.000

Ontwikkeling: Deze maatregel is tijdelijk van aard en wordt naar verwachting na een nog lopende evaluatie op termijn ingetrokken. Zolang deze maatregel nog wordt toegepast, levert deze het gemelde risico op.

Aanvullende toelichting: Deze korting wordt vanaf 2007 niet meer toegepast.

Ad B. Risico's die niet behoren tot de normale bedrijfsvoering.

Titel: Garantstelling Programma: Leefomgeving	Portefeuillehouder: drs. T.J. Schouten	Ambtelijk verantwoordelijk: dr. J.M.E. Traag
--	---	---

Omschrijving: Aan de stichting TReNT is een garantstelling afgegeven voor de ontwikkeling en aanleg van een breedbeeldnetwerk in Twente en waarvan het algemeen maatschappelijk nut door Regio Twente wordt onderschreven.

Financieel risico: € 500.000,-

Ontwikkeling: Dit betreft een garantstelling om de voortgang en ontwikkeling te garanderen, mocht de uitvoerende partij in liquiditeitsproblemen geraken. Dan kan, onder gestelde voorwaarden, een beroep worden gedaan tot het maximum van de garantstelling.

Aanvullende toelichting: Per november 2007 heeft de stichting TReNT besloten af te zien van verdere garantiestelling door Regio Twente.

Titel: Erfpachten Programma: Leefomgeving	Portefeuillehouder: R. Broeze-van der Kolk	Ambtelijk verantwoordelijk: dr. J.M.E. Traag
--	---	---

Omschrijving: Risico particulier initiatief (Recreatie en Toerisme).

Financieel risico: € 94.000 erfpacht en € 61.000 exploitatierechten.

Ontwikkeling: Een gedeelte van de inkomsten van de parken bestaat uit aan particuliere ondernemers in erfpacht uitgegeven gronden, een ander deel uit vergoedingen voor het mogen inrichten van verkooppunten. Het risico bestaat dat de ondernemingen failliet gaan, wat incidenteel leidt tot een verlies van inkomsten tot maximaal de genoemde bedragen.

Aanvullende toelichting: In 2008 zijn door afloop van een aantal contracten minder inkomsten uit erfpacht en exploitatierechten ontvangen. Dit tekort is binnen de begroting van Recreatieve Voorzieningen opgevangen.

Titel: Twence BV Programma: Service & Samenwerking	Portefeuillehouder: P.E.J. Den Oudsten	Ambtelijk verantwoordelijk: dr. J.M.E. Traag
---	---	---

Omschrijving: Twence Afvalverwerking

Financieel risico: € 46.976.000 maximaal

Ontwikkeling: Voor het verkrijgen van leningen tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden voor de bouw van de avi door Twence bv, was het noodzakelijk dat Regio Twente zich garant stelde.

Overigens heeft Twence BV onder deze garantie voor € 163.000.000 daadwerkelijk geldleningen gesloten, waarop per 31-12-2008 nog een restantschuld rust van € 38.211.000.

Zie ook de paragraaf Verbonden Partijen en het onderdeel garantstellingen.

Aanvullende toelichting: Op deze garantstelling is in 2008 geen beroep gedaan.

Titel: Personeel en Organisatie Programma: Service & Samenwerking	Portefeuillehouder: Drs. J.D. Westendorp	Ambtelijk verantwoordelijk: dr. J.M.E. Traag
--	---	---

Omschrijving: Herkeuring WAO voormalige werknemers.

Financieel risico: P.M.

Ontwikkeling: Door verscherpte wetgeving rond het verstrekken van WAO uitkeringen wordt landelijk een herkeuring van WAO gerechtigden uitgevoerd. Het risico bestaat dat voormalige medewerkers van Regio Twente die een WAO uitkering ontvangen, als gevolg hiervan deze uitkering (gedeeltelijk) verliezen en Regio Twente voor compensatie daarvan wordt aangesproken. De omvang hiervan is afhankelijk van door de keuringsinstantie te stellen keuringseisen en van persoonlijke omstandigheden. De omvang van dit risico kan daarom niet worden ingeschat.

Acties/beheersing: geen.

Aanvullende toelichting: Dit risico heeft zich in het verslagjaar niet voorgedaan.

Ad C. Risico's die passen bij de uitvoering van het normale takenpakket.

Titel: ICT Programma: Service en Samenwerking	Portefeuillehouder: drs. J.D. Westendorp	Ambtelijk verantwoordelijk: dr. J.M.E. Traag
--	---	---

Omschrijving: Gebruik van geautomatiseerde systemen (met uitzondering van die van de Gemeenschappelijke Meldkamer Twente).

Financieel risico: P.M.

Ontwikkeling: Dit betreft het risico dat ontstaat door langdurige uitval van geautomatiseerde systemen als gevolg van een calamiteit. Voor het beheer van data hebben we afdoende veiligheidsmaatregelen getroffen, zodat het risico zich beperkt tot de periode die nodig is om voldoende vervangende apparatuur in gebruik te kunnen nemen en de in deze periode gederfde arbeidstijd en productiviteit.

Aanvullende toelichting: Dit risico heeft zich in het verslagjaar niet voorgedaan.

Titel: tarieftaken Programma: Gezondheid	Portefeuillehouder: drs. T.J. Schouten	Ambtelijk verantwoordelijk: drs. Th.N.J. van Rijmenam
---	---	--

Omschrijving: De kosten van activiteiten in het kader van reizigersvaccinaties, logopedie, forensische geneeskunde en hygiënebegeleiding kindercentra worden gedekt uit tarieven. Met uitzondering van reizigersadvisering bieden we deze activiteiten op contractbasis aan. Het risico bestaat dat contracten op enig moment niet meer worden verlengd. Reizigersadvisering en logopedie bieden we aan op een vrije markt met concurrentie. Hier lopen we een exploitatierisico ten aanzien van het ingeschatte te behalen financiële resultaat.

Financieel risico:

- Logopedie, omzet € 223.000 (2 contracten);
- Forensische geneeskunde, 1 contract met regiopolitie ad € 365.000;
- Kindercentra omzet € 180.000;
- Reizigersadvisering, omzet € 856.000.

Aanvullende toelichting: Dit betreft in de begroting geraamde inkomsten waarop een risico van realisatie rust. In dit verslagjaar is aan al deze contacten uitvoering gegeven en zijn er geen contracten beëindigd. Voor de tarieftaak Forensische Geneeskunde is in 2007 een contract afgesloten met regiopolitie voor 2007 t/m 2009. In 2008 is deze tarieftaak mede door de beschikbaarheidsbijdrage kostendekkend uitgevoerd.

De tarieftaak inspecties kinderopvang heeft een grotere omzet (€ 333.000) en is evenals de tarieftaak logopedie kostendekkend uitgevoerd. De tarieftaak reizigersadvisering heeft een grotere omzet gehad (€ 1.062.000) en heeft tevens een positief resultaat ad € 26.000 behaald in 2008.

Titel: Parkeergelden Programma: Leefomgeving	Portefeuillehouder: R. Broeze-van der Kolk	Ambtelijk verantwoordelijk: dr. J.M.E. Traag
---	---	---

Omschrijving: De exploitatiekosten van de recreatieparken worden gedeeltelijk gedekt uit inkomsten van parkeergelden. De omvang hiervan is sterk afhankelijk van de weersomstandigheden. Voor dit risico is weliswaar een egaliseriereserve gevormd, maar deze vertoont vanwege tegenvallende inkomsten in 2006 een negatief saldo. Dit risico wordt budgettair geschat op basis van het resultaat in 2006.

Financieel risico: € 10.000,-

Ontwikkeling: Afhankelijk van te realiseren exploitatieresultaten in relatie tot weersomstandigheden.

Aanvullende toelichting: Eind 2007 is de reserve op peil gebracht. In 2008 wordt opnieuw onttrokken vanwege tegenvallende inkomsten. Vanuit het positieve saldo van Recreatieve Voorzieningen wordt de reserve wederom op peil gebracht.

Titel: Afwikkeling projecten Programma: Vrije Tijd	Portefeuillehouder: R. Broeze-van der Kolk	Ambtelijk verantwoordelijk: dr. J.M.E. Traag
---	---	---

Omschrijving: De projecten Nieuw Toeristisch Concept Twente en Fietsknooppunten Twente zijn door het Europoloket nog niet vastgesteld. Het risico bestaat dat een korting op de subsidie wordt toegepast.

Financieel risico: P.M. (begrote subsidie Nieuw Toeristisch Concept Twente € 643.813, Fietsknooppunten Twente € 622.552).

Ontwikkeling: Het project Nieuw Toeristisch Concept Twente is door Regio Twente afgerond en de eindrapportage met bijbehorende accountantsverklaring is ingediend. De accountantsverklaring bevatte een oordeel met beperking. Het Europoloket heeft van dit project de subsidie nog niet definitief vastgesteld. Het risico bestaat dat het Europoloket een korting gaat toepassen, omdat geen goedkeurende verklaring afgegeven kon worden. Het project Fietsknooppunten Twente is door Regio Twente in 2008 afgerekend. Hiervoor is door de accountant wel een goedkeurende verklaring afgegeven.

5.2.4 Beoordeling

Volgens het BBV beoordeelt de regioraad in de jaarrekening de omvang van de risico's (paragraaf 5.2.3.) in relatie tot de omvang van het weerstandsvermogen (paragraaf 5.2.2). In deze paragraaf wordt deze analyse uitgevoerd.

Omvang van de weerstandscapaciteit

In het geval van Regio Twente is de structurele weerstandscapaciteit becijferd op € 0. Reden hiervoor is dat de gehanteerde tarieven marktconform zijn vastgesteld, wat bij verhoging tot omzetverlies zal leiden, heffingen komen bij ons niet voor en de post onvoorzien ad € 45.000 is als algemeen dekkingsmiddel in de begroting opgenomen en komt t.l.v. de algemene reserve.

De incidentele weerstandscapaciteit is in de programmarekening 2008, zoals eerder aangegeven becijferd op totaal € 5.091.601.

Van het rekeningresultaat na bestemming (excl. uitgaven AvT / IPT) over 2008 ad € 2.006.320 wordt de regioraad voorgesteld om € 385.300 over te hevelen naar het volgende boekjaar en per saldo € 166.196 toe te voegen aan de egalisatiereserves. Daarnaast wordt voorgesteld om € 100.000 te reserveren ter dekking van de formatieplaats hoofd recreatieve voorzieningen en € 250.000 te reserveren voor het project 'organisatie integrale JGZ 0-19'. Van het restant ad € 1.104.824 wordt € 36.343 onttrokken aan de Algemene reserve en € 1.141.167 uitgekeerd aan de gemeenten. Hiermee rekening houdende, omvat de actuele incidentele weerstandscapaciteit van Regio Twente:

Algemene reserves (568.147 + 171.284 - 5.088 - 36.343)	€ 698.000
Bestemmingsreserves (2.517.134 + 385.300 + 100.000 + 250.000)	€ 3.252.434
Totaal	€ 3.950.434

Tenslotte kan nog sprake zijn van stille reserves. Hierbij moet worden gedacht aan activa die ten opzichte van hun boekwaarde een hogere waarde hebben in het economisch verkeer. In onze bedrijfsvoering kan hierbij worden gedacht aan overwaarde op de recreatieparken (totale balanswaarde per 31-12-2008 is € 640.804) en het in Twente belegde aandelenkapitaal (balanswaarde € 88.445.745). Deze waarden zijn niet in kaart gebracht, de omvang van eventuele overwaarde hierop is dan ook niet bekend.

Risicoparaaf

In de programmarekening worden in paragraaf 5.2.3. een aantal risico's genoemd en becijferd, waar Regio Twente mogelijk mee geconfronteerd kan worden. Samengevat gaat het om de volgende risico's:

Nr.	Programma	Omschrijving	Budgettair risico (volgens begroting)	Financiële consequentie in 2008
1	Veiligheid	Centrale exploitatielasten C2000	€ 370.000	€ 0
2	Veiligheid	Ontwikkeling Veiligheidsregio	P.M.	€ 0
3	Gezondheid	Integratie JGZ 0 – 19 jaar	€ 2.660.000	€ 0
4	Service & Samenwerking	BTW compensatiefonds	€ 13.000	€ 0
5	Leefomgeving	Garantstelling aan stichting Trent	€ 500.000	€ 0
6	Leefomgeving	Derving erfpacht-/exploitatie rechten	€ 155.000	€ 47.600
7	Service & Samenwerking	Garantstelling aan Twence BV	€ 46.976.000	€ 0
8	Service & Samenwerking	Herkeuring WAO VM medewerkers	P.M.	€ 0
9	Service & Samenwerking	Gebruik geautomatiseerde systemen	P.M.	€ 0
10	Gezondheid	Exploitatierisico tarieftaak Logopedie	€ 223.000	€ 0
11	Gezondheid	Exploitatierisico tarieftaak Forensische Geneeskunde	€ 365.000	€ 0
12	Gezondheid	Exploitatierisico tarieftaak Kindercentra	€ 180.000	€ 0
13	Gezondheid	Exploitatierisico tarieftaak Reizigersadviesing	€ 856.000	€ 0
14	Leefomgeving	Parkeergelden	€ 10.000	€ 11.100
15	Leefomgeving	Afwikkeling projecten	P.M.	€ 0
Totaal				€ 58.700

Beleidsmatige afweging

Opgemerkt moet worden dat van een aantal gedefinieerde risico's de kans zeer klein is dat het risico (en de omvang daarvan) zich voordoet. De bedrijfsresultaten van Twence BV laten de laatste jaren een gestaag groeiende rendementsverbetering zien. De komende jaren zal het rendement als gevolg van het in gebruik nemen van de derde verbrandingslijn en de BEC (Biomassa Electriciteits Centrale) naar verwachting verder groeien. Voor de afdekking van het risico op de aan Twence BV verleende garantie geeft op grond hiervan geen aanleiding om de zekerheidsstelling voor dit risico te verhogen. De stichting TReNT heeft per november 2007 besloten af te zien van verdere garantiestelling door Regio Twente.

De samenvattende conclusie die uit de analyse getrokken kan worden is, dat er van de gedefinieerde risico's heel weinig tot financiële consequenties hebben geleid. Van de risico's die wel tot financiële consequenties geleid hebben, zijn de kosten binnen de reguliere begroting opgevangen. Het weerstandsvermogen is hiervoor dus niet aangesproken.

5.3 Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf beschrijven we het beleidskader en de uitvoering daarvan in 2008 voor het onderhoud van kapitaalgoederen.

Kapitaalgoederen worden onderscheiden in vaste en vlottende activa, die als bezittingen op de balans staan en waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. In het kader van deze paragraaf gaat het om de vaste activa, zoals bedrijfsgebouwen, recreatieparken en fietspaden. Ze onderscheiden zich doordat ze voor hun instandhouding en verbetering in de exploitatiebegroting structureel een substantieel beslag op middelen leggen. Dit geldt niet voor de financiële activa en de bedrijfsmiddelen (vlottende activa) omdat die regelmatig worden vervangen.

De kapitaalgoederen waarover we hier spreken, betreffen de programma's Veiligheid en Leefomgeving. De beoogde kwaliteit en het onderhoud daarvan bepalen het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten.

Bedrijfsgebouwen

De bedrijfsgebouwen in eigendom bij Regio Twente beperken zich tot een gedeeltelijk eigendom in het pand aan de Demmersweg in Hengelo waarin een stallingsruimte is ondergebracht en de gemeenschappelijke meldkamer is gehuisvest. Het pand is mede eigendom van Ambulance Oost en het onderhoud berust bij een Vereniging van Eigenaren waarin we participeren (zie ook de paragraaf Verbonden Partijen). Daarnaast hebben we nog een aantal woningen in eigendom, die worden verhuurd aan de beheerders van de parken en een kantoorpand. Het (groot) onderhoud aan deze panden is mede opgenomen in de onderhoudsprogramma's van de parken. Gegeven deze omstandigheden is er geen beleidskader voor groot onderhoud van bedrijfspanden vastgesteld.

Gemeenschappelijke Meldkamer

In januari 2004 is de Gemeenschappelijke Meldkamer Twente, gevestigd aan het pand Demmersweg, operationeel geworden. De projecten die gezamenlijk hebben geleid tot de oplevering van de gecoloekte Meldkamer zijn inmiddels afgerond.

In totaal is voor ca. € 4.600.000 geïnvesteerd in de nieuwe meldkamer. De uitgaven omvatten hoofdzakelijk de verbouwing van het bestaande pand en meldkamertechniek. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten komen mede voor rekening van 3 betrokken partijen, t.w. Regio Twente, Politie Twente en Ambulance Oost. Ten aanzien van de investeringen in de huisvesting, dat ca. 80 % van de totale investering omvat, gelden voor de betrokken partijen de volgende kostenverhoudingen: Politie 50%, Regio Twente (Veiligheid) 35% en Ambulance Oost 15%. Voor de verdeling van de kosten van de technische infrastructuur (ca. 20% van de totale investering) wordt de volgende verdeelsleutel gehanteerd: Politie 50%, Regio Twente (Veiligheid) 25% en Ambulance Oost 25%. Het investeringsgedeelte dat voor rekening van Regio Twente komt, is op basis van deze verdeelsleutels opgenomen in de staat van activa. Voor het beheer, instandhouding en onderhoud van de gemeenschappelijke meldkamer is op 1 januari 2005 een beheersstichting in het leven geroepen. Zowel de kapitaallasten als de exploitatielasten (o.a. het groot onderhoud) zijn in 2008 binnen de daarvoor tussen partijen afgesproken richtinggevende kostenramingen gebleven.

Recreatieparken

De afdeling Recreatieve Voorzieningen beheert namens de Twentse gemeenten de recreatieparken Het Hulsbeek (Oldenzaal), Het Rutbeek (Enschede), Het Lageveld (Wierden) en Het Arboretum Poort-Bulten (De Lutte, gemeente Losser). Het beleidskader en de uitvoering hiervan in 2008 staat aangegeven in het programma Landgoed in deze programmarekening.

In deze parken is per 31 december 2008 het volgende geïnvesteerd:

Kapitaalgoed	Investering 31-12-2008	Boekwaarde 31-12-2008
Hulsbeek	€ 985.734,29	€ 440.533,92
Rutbeek	€ 771.586,43	€ 189.387,21
Lageveld	€ 470.634,60	€ 6.479,85
Arboretum	€ 177.412,71	€ 7.267,47

In dit overzicht staan alleen de investeringen waar nog een boekwaarde op zit. Dit overzicht leert dat de oorspronkelijke investeringen grotendeels zijn afgeschreven. De boekwaarden vertegenwoordigen de balanswaarde van deze kapitaalgoederen. In hoeverre hier sprake is van stille reserves valt moeilijk aan te geven. Indien serieus sprake is van verkoop van de recreatieparken wordt hier onderzoek naar verricht middels taxaties. De verwachting hierbij is dat de waarde in het economisch verkeer hoger ligt dan de boekwaarden van deze kapitaalgoederen.

Voor en instandhouding zijn in de begroting 2008 kapitaallasten opgenomen. Ten behoeve van het groot onderhoud zijn stelposten (dotaties aan voorzieningen) opgenomen. In het jaar 2008 zijn de volgende bedragen aan deze voorzieningen toegevoegd en ten laste daarvan bekostigd. Tevens zijn de saldi van deze voorzieningen per 31 december 2008 aangegeven.

Park	Saldo 31-12-2007	Dotatie	Onttrekking	Saldo 31-12-2008
Hulsbeek	€ 389.141,38	€ 84.550,00	€ 79.413,79	€ 394.277,59
Rutbeek	€ 291.807,07	€ 77.065,00	€ 88.122,01	€ 280.750,06
Lageveld	€ 128.134,06	€ 30.400,00	€ 26.932,08	€ 131.601,98
Arboretum	€ 52.426,74	€ 11.060,00	€ 8.599,23	€ 54.887,51

Tot slot is er voor het regulier onderhoud van deze kapitaalgoederen nog een reserve voor vervangings- en vernieuwingsinvesteringen ingesteld. Deze reserve wordt jaarlijks gevoed met of aangewend voor de afdekking van het exploitatieresultaat van de afdeling Recreatieve Voorzieningen. Dit betekent dat de omvang van het jaarlijks uit te voeren groot onderhoud mede afhangt van het exploitatieresultaat van het voorafgaande jaar. De bestuurscommissie stelt jaarlijks de noodzakelijk geachte vervangings- en vernieuwingsinvesteringen vast. Geaccordeerde investeringen worden gedekt met een bijdrage uit deze reserve.

In 2008 is in dit verband via resultaatbestemming € 47.433 wegens onderhoudswerken onttrokken. Naast deze onttrekking is een toevoeging van € 92.711 gedaan t.l.v. de provinciale reserve. Diverse onttrekkingen uit 2006 en 2007 mochten voor 50% uit de provinciale reserve betaald worden, vandaar dat deze correctie is uitgevoerd. Van het resultaat 2008 van de afdeling Recreatieve Voorzieningen is € 104.544 gedoteerd in de reserve. De reserve vervanging/vernieuwing komt hiermee uit op een saldo van € 455.868 per 31 december 2008.

Fietspaden

Ook voor het kapitaalgoed fietspaden is in 2008 een dotatie aan de voorziening groot onderhoud gedaan van € 61.680. Verder is in 2008 voor een bedrag van € 16.594 aan groot onderhoud uit deze voorziening besteed. Deze heeft hiermee per 31 december 2008 een omvang van € 291.171. Net als bij de recreatieparken het geval is, stelt het management ook hier de in uitvoering te nemen groot onderhoudsprojecten vast. Financiering vindt plaats vanuit de voorziening.

5.4 Bedrijfsvoering

In deze paragraaf komen onze beleidsvoornemens voor de invulling en de verbetering van de bedrijfsvoering aan de orde. De bedrijfsvoering bestaat uit alle beherende, verantwoordende en controlerende activiteiten die de organisatie in staat stellen om de voorgenomen programma's en prestaties zo effectief en efficiënt mogelijk te realiseren. Achtereenvolgens komen aan de orde:

- planning & control,
- personeel & organisatie,
- ICT.

Deze activiteiten worden in hoofdzaak door het Bestuurs- en Bedrijfsbureau uitgevoerd.

Bedrijfsvoering bestaat uit een breed scala aan samenhangende onderwerpen zoals procedures, protocollen, budgetafspraken, werkafspraken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden, planningen, het vastleggen van doelstellingen, prestaties en kwaliteitsniveaus, realisatie, analyse en controle daarvan en rapportage en advisering daarover op verschillende bestuurlijke- en managementniveaus.

Relevante criteria hierbij zijn rechtmatigheid, doelmatigheid, doeltreffendheid, transparantie, betrouwbaarheid en de mate van respons. Binnen Regio Twente zijn hierbij de volgende partijen betrokken: algemeen directeur, sectordirecteuren, budgethouders, projectleiders, afdelingshoofden, teamleiders, beleidsmedewerkers en uitvoerende medewerkers. Ieder van hen heeft eigen onderscheiden bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

Ook het bestuurlijke proces behoort tot de bedrijfsvoering. Het betreft hier de beleidsvoorbereiding en besluitvorming in de verschillende gremia zoals dagelijks bestuur, bestuurscommissies, portefeuillehoudersoverleggen en de regioraad. We beschouwen dit als een gegeven dat we hier verder buiten beschouwing laten.

De kwaliteit en de intensiteit van de ondersteunende dienstverlening worden in overleg met de programmamanagers bepaald. De programma- en productmanager (de procesverantwoordelijke) draagt verantwoordelijkheid voor de bedrijfsvoering.

Hieronder gaan we nader in op de belangrijkste ontwikkelingen in 2008, die te maken hebben met de (verbetering van) de bedrijfsvoering en het (uit)voeren van het beleid ter zake.

5.4.1 Planning & Control

Management Informatie Systeem (MIS)

Zowel de programmabegroting 2009 en de programmarekening 2007 (beide in 2008 gepresenteerd) zijn in een nieuw jasje gestoken.

Het management informatiesysteem Corvu is in 2008 verder ontwikkeld. Er zijn binnen de MT's van de domeinen presentaties gehouden over de mogelijkheden van dit systeem. Vervolgens zijn en worden er nadere afspraken gemaakt met de managers binnen de domeinen om tot zogenaamde persoonlijke "dashboards" te komen. De door de managers gewenste sturingsinformatie zal in deze "dashboards" op maat worden gepresenteerd. Ervaringen in de praktijk en voortschrijdend inzicht zal tot verdere ontwikkeling van dit "dashboard" leiden. De eerste reacties van de managers zijn positief. Betrouwbaarheid van de gegevens is een belangrijke voorwaarde om het management in staat te stellen tijdig te kunnen (bij)sturen.

Middels Corvu heeft vooral de control- en informatiekant van de planning & control cyclus een belangrijke vernieuwingsimpuls in 2008 gekregen.

Rechtmatigheidscontrole

Vanaf 1 januari 2004 is vereist dat de accountant zijn oordeel over rechtmatigheid expliciet opneemt in de tekst van de accountantsverklaring. Dit is voorgeschreven in het Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten (BAPG). De Regio Twente heeft de inventarisatie van het normen- en toetsingskader afgerond.

Via de jaarrekeningen van 2005 t/m 2007 bent u geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot het oordeel van de accountant over rechtmatigheid. In 2008 zijn we op de ingeslagen

weg voortgegaan en hebben op verzoek van de accountant ook de rechtmatigheid van diverse inkomsten getoetst en de bevindingen daarvan vastgelegd.

Een aanvullende toelichting op rechtmatigheid en de perikelen op dat gebied is gegeven in par. 6 van dit hoofdstuk.

Invoering bedrijfsvoeringsgesprekken

Omdat de organisatieaanpassing inmiddels is afgerond en de bevoegdheden opnieuw aan managers zijn toegekend zijn de bedrijfsvoeringsgesprekken in 2008 voor het eerst ingevoerd. Deze gesprekken worden gevoerd tussen de algemeen directeur/secretaris, de domeindirecteuren en de controller. De eerste ervaringen zijn positief. Binnen de domeinen zullen deze bedrijfsvoeringsgesprekken voor het eerst in 2009 een vervolg krijgen tussen de domeindirecteuren, de afdelingshoofden en programmamanagers. Al naar gelang de behoefte en de ervaringen in de praktijk zullen deze gesprekken met eventuele ondersteuning van de personele, juridische of financiële consulent plaatsvinden. Doel hiervan is dat het management meer inzicht krijgt in de bedrijfsvoering om van daaruit, indien noodzakelijk, doelgericht verbeteringen aan te kunnen brengen. Het is hierbij vooral de bedoeling dat de functies en doelstellingen van de planning- en controlinstrumenten helderder worden en meer gaan leven. Ook zal in het bijzonder stil worden gestaan bij de uitvoering van de in de programmabegroting, productenraming en bedrijfsplannen aangekondigde en geformuleerde beleidsrealisaties. Tevens zal stil worden gestaan bij de stand van zaken betreffende beschikbare budgetten, beschikbare formatie, (ziekte)verzuim, prestaties (output en outcome), kwaliteit, resultaten, effectiviteit en efficiency.

De gesprekken zijn in het najaar 2008 gestart en zullen met ingang van 2009 (minimaal) drie keer per jaar worden gehouden. Twee keer voorafgaand aan de presentatie van de management-, bestuurs- en bedrijfsvoeringsrapportages en een keer voorafgaand aan de presentatie van de programma- en productenrekening.

Output- en outcome gericht denken

Zoals eerder gemeld heeft de organisatie een lange weg te gaan voordat zij output en outcome gericht denkt en werkt. Het veranderingsproces dat hiertoe moet leiden is full swing bezig, desondanks is dit een ingrijpend en langdurig proces, dat goed moet worden gemanaged. Het invoeren van output- en outcomegericht werken is een kwestie van werkende weg ontwikkelen, het invoeren, onderhouden en hier lering uit trekken. *Maken en leren* zijn de twee woorden die een belangrijke rol gaan spelen in dit hele veranderingsproces.

In antwoord op de vraag hoe de output- en outcome gedachte in de organisatie vorm zal moeten krijgen om een goede bedrijfsvoering mogelijk te maken (welke "spelers" kennen we bij het ontwikkelen en toepassen van de output- en outcome gedachte en hoe raken de "spelers" vertrouwd met de output- en outcome gedachte) is in 2008 bij het stafbureau van het domein GGD zeer serieus, in overleg met de klant (lees: gemeente), opgepakt. De productenraming 2009 van de GGD is compleet in een nieuw jasje gestoken. Op productniveau is de output en outcome benoemd. Via monitoring bij de tussentijdse rapportages (m.i.v. 2009) zal verslag worden gedaan van de ontwikkeling van de aangekondigde output en outcome. Binnen de andere domeinen zal dit in 2009 en volgende jaren ook zijn vervolg gaan krijgen. Met betrekking tot het domein Veiligheid worden de landelijke ontwikkelingen afgewacht betreffende prestatiemeting bij de Veiligheidsregio's.

5.4.2 Personeel en Organisatie

De strategische HRM-agenda 2008 - 2010 geeft weer op welke onderwerpen het HRM-beleid zich de komende jaren concentreert. Het vinden, binden, boeien en laten vertrekken van medewerkers dient dusdanig vorm te krijgen, dat de visie, kernwaarden en -competenties van Regio Twente gerealiseerd worden. De uitvoering vindt plaats door integrale managers die gebruik kunnen maken van deugdelijke HRM-kaders en -instrumenten. Om leidinggevend en ondersteunend te zijn heeft er in 2008 een herstructurering van de afdeling P&O plaatsgevonden. De afdeling is hierbij verdeeld in drie onderdelen: salarisadministratie, personeelsadministratie (Frontoffice P&O) en advies.

Uitgangspunt is dat leidinggevend en medewerkers meer leidend moeten worden in de manier waarop P&O werkprocessen inricht. De klant staat centraal, waarbij P&O vraaggericht werkt binnen vastgestelde kaders en richtlijnen. Een ander uitgangspunt is daarbij dat de klant geen last heeft van interne structuur van P&O. De klant moet zijn of haar opdracht op eenduidige wijze kwijt kunnen en er op kunnen vertrouwen dat er zorgvuldig en adequaat mee omgegaan wordt. Regio Twente heeft in

haar veranderingstraject gekozen voor integraal management. De integraal manager staat ook centraal in de strategische HRM-agenda. Hierbij is het de taak van P&O om alles te doen om de integraal manager zijn of haar positie en rol te laten verwerven. Hierbij past een coachende en adviserende rol opvatting van de P&O-adviseur en een sterk initiërende en netwerk-rol van de beleidsfunctie. De personeelsadministratie zal hierbij dienstverlenend moeten zijn en zal foutloos werk moeten leveren.

In 2008 is met leidinggevendenden een traject gestart gericht op de verdere versterking van de kwaliteit van het management. Dit onder de noemer 'Verbindend Leiderschap Regio Twente'. Dit traject bestaat uit een aantal bijeenkomsten met leidinggevendenden van Regio Twente. Doel is het versterken van het leiderschap en de samenwerking tussen leidinggeven. Zo is in 2008 o.a. intervisie voor leidinggevendenden opgestart.

Competentiemanagement

In 2008 is begonnen invoeren van competentie management. Dit sluit aan bij het voornemen van Regio Twente meer *resultaatgericht* te gaan werken. De activiteiten zijn verdeeld in twee onderdelen:

- het opstellen van rolprofielen in samenwerking met leidinggevendenden. Rolprofielen zijn een hulpmiddel voor resultaatgericht werken en het werken met competenties. Om deze profielen vorm te geven is eind 2008 een werkgroep opgericht, in de eerste helft van 2009 worden de rolprofielen afgerond.
- het werken met competenties, praten over gedrag. Door middel van workshops is er in de organisatie een start gemaakt met het werken met competenties. De P&O-adviseurs hebben deze workshops afgestemd met de leidinggevende en zijn als maatwerk ingezet, gericht op wat er binnen afdelingen of teams nodig is.

Gesprekscyclus

Voor het managen van competenties, het laten behalen van resultaten en het stimuleren en motiveren van de medewerkers is het contact tussen leidinggevende en medewerker essentieel. Naast deze dagelijkse gang van zaken is er ook behoefte aan een meer formeel stollingsmoment waarin de leidinggevende en de medewerker afspraken vastleggen over de te behalen doelen en resultaten, de wijze waarop de medewerker de resultaten gaat behalen en wat hij/zij er voor nodig heeft. Ook is er een vastgesteld moment nodig om de voortgang te bespreken en om elkaar feedback te kunnen geven. Ten slotte is er behoefte aan een formeel moment om de balans op te maken en dit te vertalen in nieuwe afspraken. Op deze wijze ontstaat een gesprekscyclus die aanvullend is op, maar niet in de plaats komt van de dagelijkse praktijk.

Eind 2008 is er een werkgroep (P&O, leidinggevendenden en OR) gestart om een nieuwe gesprekscyclus te ontwikkelen.

5.4.3 Informatie en communicatietechnologie (ICT)

In 2008 is een start gemaakt met betrekking tot de totstandkoming van het Regionaal Uitvoeringsorgaan ICT Twente (RUIT). Er is een opdrachtformulering voor een haalbaarheidsonderzoek samengesteld en deze is inmiddels in december 2008 vastgesteld door de stuurgroep ICT.

Het team ICT is in 2008 begonnen met "projectmatig" werken. De leden van het team hebben hiervoor een training gevolgd. Het projectmatig werken maakt onderdeel uit van een professionaliseringsslag die het team ICT aan het maken is. In 2008 is reeds een aanvang gemaakt met het volgen van diverse coachingsgesprekken, trainingen en opleidingen door de medewerkers van het team ICT. Eind 2008 is het opleidingsplan 2009, als uitvloeisel van o.a. de gehouden functioneringsgesprekken, in overleg met alle medewerkers opgesteld en besproken. De uitvoering hiervan is reeds in 2009 ter hand genomen. Het in 2008 gehouden klanttevredenheidsonderzoek betreffende de dienstverlening van het Bestuurs- en bedrijfsbureau, waartoe ook ICT wordt gerekend, zal in een concreet actieplan worden vertaald. Het vertrouwen wordt uitgesproken dat de uitvoering cq implementatie van dit actieplan tot de gewenste kwaliteitsverbetering van de ICT-functie zal leiden in de loop van 2009.

In 2008 is tevens de zogenaamde "achtervangfunctie" van de helpdesk georganiseerd, hetgeen voor betere bereikbaarheid en betere dienstverlening voor de (interne) klant heeft geleid. Het registratiesysteem van alle aanwezige hard- en software is geoptimaliseerd en de producten-dienstencatalogus (PDC) is voor de jaren 2009 en 2010 opgesteld. Deze is inmiddels door het

Concern Management Team (CMT) in april 2009 vastgesteld. De PDC zal met terugwerkende kracht per 1 januari 2009 worden geoperationaliseerd, hetgeen decentralisatie van het beschikbare ICT budget tot gevolg zal hebben.

Met het aanpassen van de websites van het oude systeem naar het nieuwe open-source systeem is in 2008 begonnen. Ook in 2009 zal hierop verder gebouwd worden.

5.4.4 Kwaliteit

In vervolg op de in 2007 beschreven werkprocessen is het kwaliteitsmanagementsysteem in 2008 verder uitgewerkt. Zo zijn in 2008 de processen van de JGZ in kaart gebracht en digitaal vastgelegd. Vlak voor de zomervakantie is het digitale handboek aan de medewerkers van JGZ gepresenteerd en beschikbaar gesteld. Ook alle andere medewerkers hebben op dat moment een introductieboekje ontvangen waarmee het handboek en het kwaliteitsmanagementsysteem zijn geïntroduceerd. De GHOR werd in maart voorgedragen voor hercertificering, waarmee opnieuw voor drie jaar het HKZ certificaat wordt verkregen. Ook bij de GGD is de HKZ certificering gestart. In de tweede helft van 2008 hebben er twee proef audits bij JGZ en GGD plaatsgevonden welke duidelijk hebben gemaakt waar nog werk dient te worden verricht. De certificering van JGZ staat voor de eerste helft van 2009 op de planning.

Verder zijn er diverse medewerkers geschoold voor de functie van (kwaliteits)ambassadeur en ook zijn er een tiental medewerkers opgeleid tot interne auditor. Op deze wijze is er een basis gelegd om te komen tot systematische verbetering, een kernelement van kwaliteitsmanagement. Belangrijk hierin is de parallel met de doelstellingen van de gerevitaliseerde organisatie. Vooral het beter en juist kunnen vertalen van de eisen en wensen van de vele opdrachtgevers en klanten van Regio Twente vormt input voor een systematische kwaliteitsbeheersing. De grote uitdaging is het kwaliteitssysteem zo toegankelijk te maken dat de medewerkers er in de dagelijkse werkzaamheden ondersteuning van ondervinden. Alleen op die wijze kan een hoog niveau van kwaliteit worden bereikt en gehandhaafd.

5.4.5 Performance Regio Twente

Eén van de kernwaarden van Regio Twente is klantgerichtheid. Het CMT heeft dit in zijn strategische visie opgenomen. Om te werken aan klantgerichtheid is het belangrijk te weten hoe de performance van de regio-organisatie is. In 2008 hebben we een aantal factoren, zoals de telefonische bereikbaarheid, in kaart gebracht. Er heeft een telefonisch bereikbaarheidsonderzoek plaatsgevonden, een 0-meting die in 2009 herhaald wordt. Uit de 0-meting is gebleken dat een beller altijd te woord wordt gestaan, maar niet altijd door de persoon die de vraag kan beantwoorden. In de tijd tot de herhaling van het onderzoek worden verschillende acties uitgezet om te bereiken dat meer bellers direct geholpen worden.

5.5 Verbonden Partijen

Deze paragraaf betreft derde rechtspersonen waarmee Regio Twente een bestuurlijke en financiële band heeft, door een participatie in een vennootschap of deelnemingen in stichtingen. We beperken ons hier tot die partijen waarin Regio Twente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Met een bestuurlijk belang bedoelen we een zetel in het bestuur van een deelneming of stemrecht. Een financieel belang houdt in dat Regio Twente middelen ter beschikking heeft gesteld en die zal verliezen bij faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij op haar verhaald kunnen worden. Van een financieel belang is ook sprake als Regio Twente bij liquidatie van een derde rechtspersoon middelen uitgekeerd kan krijgen.

Het bovenstaande impliceert dat er relaties met derde partijen bestaan die niet onder de Verbonden Partijen vallen en slechts een financieel of een bestuurlijk belang inhouden. We noemen als voorbeeld Taxi Twente. Regio Twente loopt een financieel risico voor het hier gedetacheerde personeel. Overigens kunnen de eventuele kosten hiervan verhaald worden op de voormalige Gemeentekring Almelo (GKA). Regio Twente (lees: de voormalige GKA gemeenten) heeft bij Taxi Twente wel een financieel, maar geen bestuurlijk belang.

Ook doet zich voor dat Regio Twente een instelling of stichting jaarlijks subsidie verstrekt en op één of andere wijze deelneemt aan het bestuur daarvan maar bij een faillissement juridisch niet aansprakelijk is. Een dergelijke rechtspersoon is geen verbonden partij omdat geen sprake is van een financieel belang. Een voorbeeld hiervan is de Personeelsvereniging Regio Twente.

In het overzicht op de volgende pagina wordt een opsomming gegeven van de relevante verbonden partijen:

Naam en vestigingsplaats	Doelstelling	Bestuurlijk en financieel belang	Mate van beïnvloedbaarheid in bedrijfsvoering
<p>Twence Beheer B.V., statutair gevestigd te Enschede. Deze B.V. is grootaandeelhouder van Twence B.V., kantoorhoudende te Hengelo.</p>	<p>Twence Beheer B.V.: het deelnemen in, het voeren van beheer over, het verlenen van diensten aan en het financieren van andere ondernemingen en vennootschappen, alsmede al hetgeen met een en ander verband houdt of daarvoor bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin.</p> <p>Twence B.V.: het beheren en exploiteren van milieuvorzieningen en het verlenen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen en het bewerken en verwerken van huishoudelijk afval en bedrijfsafval in het bijzonder.</p>	<p>De raad van commissarissen van Twence Beheer B.V. wordt benoemd door de aandeelhouder (Regio Twente). Deze raad benoemt de bestuurder(s) van de besloten vennootschap. De aandelen van Twence Beheer B.V. (850.000 aandelen á € 1,-) zijn voor 100 procent in handen van Regio Twente. De raad van commissarissen stelt de jaarrekening vast en deze dient goedgekeurd te worden door de aandeelhoudersvergadering.</p> <p>Twence Beheer B.V. is grootaandeelhouder (heeft 81,9 procent van het aandelenkapitaal á € 2.203.710) van Twence B.V. Regio Twente heeft Twence B.V. een garantstelling verleend voor ruim 170 miljoen euro. Hiervan resteert per 31-12-2008 nog circa 38,2 miljoen aan geldleningen. Daarnaast heeft Regio Twente zich contractueel aan Twence B.V. verbonden om jaarlijks 230.000 ton afvalstoffen te leveren.</p>	<p>Een grote mate van beïnvloeding bij Twence B.V. is mogelijk via het aandeelhouderschap. Bij Twence Beheer B.V. worden alle drie commissarissen door Regio Twente benoemd. Bij Twence B.V. worden de commissarissen benoemd door de algemene vergadering van aandeelhouders.</p>

Naam en vestigingsplaats	Doelstelling	Bestuurlijk en financieel belang	Mate van beïnvloedbaarheid in bedrijfsvoering
Stichting Ambulance Oost, gevestigd te Hengelo.	Als zorginstelling het verlenen van verantwoorde ambulancezorg aan zieken of slachtoffers in de veiligheidsregio Twente. De zorg is gericht op het behalen van individuele gezondheidswinst op basis van de zorgbehoefte van de patiënt. De stichting streeft hierbij naar uniforme kwaliteitskenmerken en een optimale afstemming met andere ketenpartners in de zorg. Op een gelijke manier wil de stichting samenwerken met de ketenpartners openbare orde en veiligheid.	Regio Twente heeft, sinds er géén exploitatiegarantie meer wordt verstrekt, het recht om nog één (niet bindende) voordracht te doen voor benoeming van een lid van de raad van toezicht. Het ambulancevervoer en de centrale post ambulancealarmering zijn uitbesteed aan Ambulance Oost, echter het blijft wel een wettelijke taak en een bestuurlijke verantwoordelijkheid van Regio Twente. Daarnaast verstrekte Regio Twente aan de stichting een wachtgeldbetaling van een voormalig personeelslid. Deze wachtgeldbetaling is in 2008 afgekocht.	Zeer beperkte mate van beïnvloedbaarheid op de bedrijfsvoering via een niet bindende voordracht van één van de vijf leden van de raad van toezicht. De raad van toezicht benoemt, schorst en ontslaat de directeur(en). Door deze constructie is de controle op de bedrijfsvoering beperkt, omdat ook de consequenties m.b.t. het regionale ambulancevervoer en de centrale post ambulancealarmering als gevolg van financiële en bestuurlijke problemen, beperkt zijn.
Stichting Breedband Twente gevestigd te Enschede.	Het bevorderen van de totstandkoming van een openbaar toegankelijke ICT-breedband infrastructuur voor bedrijven en instellingen binnen het gebied van Regio Twente.	Bestuurders worden benoemd en ontslagen door Regio Twente. De begroting dient goedgekeurd te worden door het dagelijks bestuur van Regio Twente. Ontbinding van de stichting en het geven van bestemming aan het liquidatiesaldo kan slechts met goedkeuring van het dagelijks bestuur van Regio Twente. In dit verband is aan de stichting TReNT in 2005 een garantiestelling afgeven van maximaal € 700.000. Per november 2007 heeft de stichting TReNT besloten af te zien van verdere garantiestelling door Regio Twente.	Ruime beïnvloeding in de bedrijfsvoering door benoeming en ontslag van bestuurders en door noodzakelijke goedkeuring van de begroting.
Vereniging van Eigenaren genaamd Hulpverleningsdiensten en gevestigd aan de Demmersweg 55 (Westermaat) te Hengelo.	De vereniging opereert conform het vastgestelde reglement als bedoeld in artikel 111d, Boek 5 van het B.W., welk reglement bestaat uit een Modelreglement bij Splitsing Appartement. Daarnaast is opgenomen dat het bepaalde in annex 1 uitdrukkelijk niet van toepassing is en zijn aanvullingen en wijzigingen op het modelreglement in de splitsingsakte vermeld.	De eigenaars in de gemeenschap zijn stemgerechtigd voor de volgende delen: <ul style="list-style-type: none"> • Regio Twente 52 stemmen • Stichting Ambulance Oost 48 stemmen Het bestuur van de vereniging bestaat uit twee bestuurders van Regio Twente namelijk de portefeuillehouder middelen en de directeur Veiligheid en één bestuurder (directeur) van de Stichting Ambulance Oost. De Regio Twente bezit 52 procent eigendomsrecht van het onroerend goed.	Ruime invloed op bedrijfsvoering is mogelijk via de benoemde bestuurders en de meerderheid van stemmen.

Naam en vestigingsplaats	Doelstelling	Bestuurlijk en financieel belang	Mate van beïnvloedbaarheid in bedrijfsvoering
		Regio Twente kan voor 52/100 deel aansprakelijk gesteld worden bij een faillissement of bij een financieel probleem.	
Stichting Meldkamer Twente	Het bevorderen van multidisciplinaire samenwerking van de meldkamers van de Politie Twente, Ambulance Oost en Hulpverleningsdienst Twente, door het faciliteren van ondersteunende processen. Zij tracht haar doelstelling te bereiken door het verwerven en exploiteren van infrastructuur en andere voorzieningen.	De stichting wordt financieel gevoed door de achterliggende organisaties. (Politie, Ambulance Oost en Hulpverleningsdienst). Het stichtingsbestuur wordt gevormd door de directeuren van de verschillende hulpverleningsdiensten.	De beïnvloedbaarheid in de bedrijfsvoering is redelijk groot gelet op het lidmaatschap van Regio Twente in het stichtingsbestuur.
Stichting BOGO Brandweeropleidingen gevestigd te Zwolle.	Het bevorderen van de opleiding, oefening en training ten behoeve van de brandweer en de hulpverlening in de ruimste zin, zulks overeenkomstig – voor zover van toepassing – de richtlijnen te dezer zake van overheidswege, met dien verstande dat hieronder niet zijn begrepen commerciële en marktgerichte activiteiten	Het algemeen bestuur van de stichting bestaat uit 8 leden. Het stichtingsbestuur benoemt de bestuursleden. Regio Twente heeft een lid in het algemeen bestuur. Dit lid is de regionaal commandant binnen Regio Twente. Na liquidatie van de stichting komt het aanwezig batig saldo ter beschikking van de deelnemende Samenwerkingsverbanden.	De beïnvloedbaarheid in de bedrijfsvoering is redelijk groot gelet op het lidmaatschap van Regio Twente in het stichtingsbestuur.
Stichting Bevolkingsonderzoek Baarmoederhalskanker Twente gevestigd te Enschede	Het bevorderen, verrichten en instandhouden van bevolkingsonderzoek naar baarmoederhalskanker conform de richtlijnen van het RIVM.	Op bindende voordracht van Regio Twente wordt één van de vijf bestuurders benoemd. Een afgevaardigde vanuit de GGD is namens Regio Twente bestuurder. Het financieel belang beperkt zich tot het geven van de bestemming van het liquidatiesaldo door het bestuur.	Beperkte invloed op de bedrijfsvoering door Regio Twente is mogelijk via één van de vijf bestuurders.

5.6 Financiering

De uitvoering van de programma's wordt ondersteund door de financieringsfunctie. Deze omvat de financiering van het beleid en het uitzetten van geld dat niet direct nodig is. Regio Twente heeft het beleid inzake de financieringsfunctie vastgelegd in een treasurystatuut dat per 1 januari 2007 is geactualiseerd. Dit statuut vormt het kader voor de invulling van de treasuryfunctie. Voor de inhoud daarvan wordt verwezen naar het desbetreffende document.

Het belangrijkste uitgangspunt hiervan is dat gelden uitsluitend worden uitgezet bij instellingen voor wiens waardepapieren een solvabiliteitsratio van 0% geldt en bij instellingen met ten minste een A-rating (zeer kredietwaardig). Hiermee hebben wij gekozen voor een laag risicoprofiel. Eind 2008 hebben wij als dagelijks bestuur besloten om alle deposito's die nog in het buitenland stonden na de vervaldatum terug te halen en voorlopig de overtollige liquide middelen alleen in Nederland te

beleggen bij partijen met een AA-rating. In afwachting van de ontwikkelingen met betrekking tot de kredietcrisis en de te verwachten aanscherping van de toezichthouders zullen wij ons treasurystatuut aanpassen.

Analyse renteontwikkelingen

De rente op de geldmarkt (korte rente) liep tot aan het laatste kwartaal van 2008 verder op vanwege een tweetal economische ontwikkelingen:

- 1) vanwege het inflatiegevaar heeft de ECB de zogenaamde "refi-rente" op 3 juli 2008 met 25 basispunten verhoogd naar 4,25%.
- 2) door de voortwoekerende kredietcrisis (en zeker de berichtgeving van omvallende zakenbanken en verzekeraars) is het vertrouwen in het mondiale financiële systeem aanmerkelijk gedaald. Het interbancaire zat op slot, terwijl de behoefte van banken aan liquide middelen enorm was gestegen. Hierdoor werd de rente flink opgestuwd.

Vanaf het laatste kwartaal 2008 is vanwege de recessie een scherpe daling van de korte rente ingezet. Teneinde de economie te stimuleren heeft ECB de refirente per 1-1-2009 dan ook verlaagd naar 2,5%. De gemiddelde korte rente is in 2008 uitgekomen op 3,64% (tegen 3,90 % in 2007).

De liquiditeitspositie van Regio Twente was in 2008, zoals verwacht, bijzonder goed. In het verslagjaar hebben we een gemiddeld liquiditeitsoverschot van 92,3 miljoen euro gerealiseerd. Dit overschot is hoofdzakelijk gerealiseerd doordat subsidiegelden in het kader van de Brede Doeluitkering (BDU) en het Regionaal Mobiliteitsfonds (RMF) vooruit worden ontvangen. De doorbetaling hiervan aan de begunstigen is afhankelijk van het tempo waarin de desbetreffende projecten worden aanbesteed en uitgevoerd.

Op de voorfinanciering van BDU-gelden rust een verplichting om daaraan rente toe te voegen van een percentage dat gelijk is aan de herfinancieringsrente zoals die door de Europese Centrale Bank is vastgesteld. Per 1 januari 2008 was dit percentage 4,00%. De op dit percentage gebaseerde rente is aan het BDU-saldo per 1 januari 2008 toegevoegd. Het verloop van de BDU-gelden is te vinden in bijlage 6. Ook hebben wij de in het kader van het Regionaal Mobiliteitsfonds (RMF), volgens regelgeving, volledig aan de uit te keren financieringsmiddelen toegevoegd. Dit fonds had per 1 januari 2008 een saldo van ca. € 20,5 mln.

Voor het overige komen de renteopbrengsten, zoals in de begroting is aangegeven, ten gunste van de exploitatie. De renteopbrengsten zijn hoofdzakelijk verkregen door uitzetting van gelden op korte termijndeposito (< 1 jaar).

Financieringsresultaat

Het financieringsresultaat van de organisatie wordt sterk beïnvloed door de renteontwikkelingen op de geldmarkt. De oplopende geldmarktrente in 2008 in combinatie met een haperende kredietmarkt heeft geleid tot een aanzienlijk rentevoordeel. De scherpe daling van de geldmarktrente in het laatste kwartaal van 2008 heeft weinig effect gehad op het renteresultaat, omdat het gros van de financieringsmiddelen voor een relatief lange periode van c.a. 6 mnd was uitgezet.

Het rentevoordeel stijgt dit jaar ver uit boven de taakstellende rentebaten van € 340.000, zoals opgenomen in de begroting. De belangrijkste componenten van het totale voordeel zijn hieronder vermeld:

- Op de halfjaarlijks vooruitontvangen gemeentelijke bijdrage wordt rente verkregen. Het voordelig resultaat op dit onderdeel is sinds 2006 versterkt door de inning van RSU-gelden;
- Op BDU-gelden is in 2008 een forse overrente (= werkelijke verkregen rente -/- de herfinancieringsrente van het ECB op 1 januari 2008) behaald (c.a. 1,05%);
- In 2008 is een positief "rekening courant"-rente op de BDU-gelden behaald (= de rente die volgt uit het verschil tussen BDU-ontvangsten en BDU-uitgaven gedurende het boekjaar);
- De gemiddelde rentevoet op het geïnvesteerde vermogen ligt onder de gehanteerde renteomslag van 5,5%. (Het voornemen bestaat overigens om met ingang van het begrotingsjaar 2009 de renteomslag te herzien.);
- Voorschriften BBV: aan voorzieningen wordt in de regel geen rente toegevoegd, terwijl uit deze middelen wel rente-inkomsten worden gegenereerd;
- Renderende treasury-inspanningen.

Het financieringsresultaat komt in 2008 uit op € 1.488.032. Rekening houdend met de taakstellende opbrengst in de begroting ad € 340.000 levert dit een netto voordelig financieringsresultaat op van € 1.148.032. Dit saldo maakt deel uit van het positieve rekeningresultaat van 2008.

Liquiditeitspositie

Evenals in voorgaande jaren is in het verslagjaar 2008 wederom sprake geweest van een structurele overliquiditeit. Daardoor is Regio Twente weer ruim binnen de toegestane kasgeldlimiet van € 5,9 mln gebleven. De kasgeldlimiet omvat leningen tot maximaal 1 jaar en bepaalt de voor Regio Twente maximale toegestane omvang van de kortlopende schulden. In geval de limiet wordt overschreden, moeten de kortlopende schulden wettelijk worden omgezet in langlopende schulden. Vanwege de gesignaleerde overliquiditeit zijn in het jaar 2008 zowel voor de korte als de lange termijn geen externe financieringsmiddelen aangetrokken. Voor de korte termijn financiering zijn uitsluitend de beschikbare interne financieringsmiddelen gebruikt.

Verloop liquiditeitspositie 2008

De omvang van de liquiditeitspositie over de periode 1^e kwartaal 2008 tot en met 4^e kwartaal 2008 is grotendeels veroorzaakt door vooruit ontvangen subsidies inzake BDU gelden, die op aanvraag aan de Twentse gemeenten worden uitgekeerd.

Ontwikkeling treasuryfunctie (beleidsrealisatie)

In de begroting voor 2008 hebben wij de volgende voornemens voor de ontwikkeling van de financieringsfunctie aangegeven:

- De kwaliteit van de liquiditeitsplanning wordt verbeterd. Onder andere wordt in overleg met de domeinen een liquiditeitsbegroting opgesteld;
- Ook zal in 2008 voortdurend gezocht worden naar nieuwe beleggingsproducten die interessant zijn, voor zover deze passen binnen het door Regio Twente vastgestelde nieuwe treasurystatuut.

Ten aanzien hiervan zijn in 2008 de volgende ontwikkelingen te melden, c.q. resultaten geboekt.

- Met het programma Leefomgeving zijn afspraken gemaakt over betaaldaten van te verstrekken subsidies, zodat de liquiditeitsplanning kan worden verbeterd;
- In 2008 is regelmatig contact geweest met aanbieders om informatie te vergaren over nieuwe beleggingsproducten.

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft het kader aan voor de spreiding van looptijden in de leningenportefeuille. Het doel is om overmatige renterisico's op de vaste schuld te vermijden. Uit onderstaande tabel blijkt dat in 2008 is voldaan aan het wettelijk voorgeschreven percentage voor de renterisiconorm.

Omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	begroting 2008	jaarrekening 2008
Basisgegevens renterisiconorm		
1a. Rentehervorming op vaste schuld o/g	0	0
1b. Rentehervorming op vaste schuld u/g	0	0
2. Netto rentehervorming op vaste schuld (1a – 1b)	0	0
3a. Nieuw aangetrokken vaste schuld	0	0
3b. Nieuw uitgezette lange leningen	0	0
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a – 3b)	0	0
5. Betaalde aflossingen	79	79
6. Geherfinancierde schuld (als 4>5: 4 – 5 anders = 0)	0	0
Renterisico		
7. Stand van de vaste schuld op 1 januari 2008	2.891	2.891
8. Vastgesteld percentage	20 %	20 %
9. Renterisiconorm (7 x 8)	578	578
Toets renterisiconorm		
10. Ruimte (+) c.q. overschrijding (-) (9 – 6 – 2)	578	578

Limieten 2008

In 2008 zijn de limieten, zoals vastgesteld in de programmabegroting, niet overschreden. Dit is ook gemeld met de kwartaalrapportages die bij de provincie Overijssel zijn ingediend.

Netto-vlottende schuld (x € 1.000,-)

Omschrijving	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4e kwartaal
Toegestane limiet	5.924	5.924	5.924	5.924
Gemiddeld opgenomen	0	0	0	0
Gemiddeld overschot vlottende middelen	100.470	109.568	122.602	118.612
Overschrijding limiet: ja / nee	Nee	Nee	Nee	Nee

5.7 Rechtmatigheid

Inleiding

Vanaf 2004 is de accountant verplicht om naast een oordeel over de getrouwheid ook een verklaring af te geven over de (financiële) rechtmatigheid. De controle op rechtmatigheid kent een ruimere interpretatie dan de getrouwheid. Bij de rechtmatigheidscontrole wordt een grote mate van inbreng en activiteit door de organisatie zelf ingebracht en uitgevoerd.

Deze controle richt zich zowel op wet- en regelgeving, de toepassing daarvan, controle daarop en vastlegging van de bevindingen. Deze controles worden periodiek in de loop van het jaar uitgevoerd en de resultaten daarvan worden hier kort toegelicht.

De regioaad heeft ten behoeve van de rechtmatigheidstoets door de accountant voor 2007 en volgende jaren een controleprotocol vastgesteld. Daarin is de norm voor rechtmatig handelen wederom vastgesteld op de wettelijk voorgeschreven tolerantiegrens van 1% van de omvang van de begroting. Dit komt in 2008 neer op ca. € 722.000. Deze marge moet worden opgevat als een maximaal cumulatief toegestaan afwijkingpercentage. Daarnaast geldt een rapportageplicht van afwijkingen groter dan € 100.000.

Uit het voorgaande vloeien een aantal uitvoeringsmaatregelen voort, ten aanzien waarvan de accountant moet vaststellen of de in het boekjaar 2008 uitgevoerde interne controlemaatregelen afdoende is toegepast en vastgelegd.

Kort samengevat zijn over het dienstjaar 2008 de volgende rechtmatigheidscontroles uitgevoerd:

Geldstroom	Omvang begr.	Omvang werkelijk	aantal controles	interval in €
Inkoop van goederen en diensten en overige posten;	ca. € 9,5 mln.	ca. € 15,9 mln.	9 per maand (112 per jaar)	€ 141.000
Personeelskosten (salarissen);	ca. € 14,4 mln.	ca. € 16,8 mln.	15 medewerkers per maand (ca. 180 per jaar)	Om de 20 personeelsnummers
Subsidies;	ca. € 49,5 mln.	ca. € 47,3 mln.	5 posten per maand (ca. 60 per jaar)	€ 825.000
Treasury;	omvat alle mutaties	omvat alle mutaties	2 posten per jaar	n.v.t.
Investeringen.	ca. € 0,9 mln.	ca. € 0,77 mln.	8 posten per jaar	€ 100.000
Inkomsten (OMS, parkeergelden)	OMS - € 860.000 Parkeergeld – € 132.000	OMS - € 865.112 Parkeergeld – € 112.589	OMS – 5 Parkeergeld – 1	OMS - € 170.000

De accountant heeft in de interim controle 2008 geconstateerd dat het grootste gedeelte van de adviezen van voorgaande jaren zijn opgevolgd. Een aantal adviezen zijn niet of gedeeltelijk nog niet nagekomen:

- De accountant heeft Regio Twente geadviseerd om de controle op volledigheid van verschillende inkomstenstromen nader te verfijnen. Het betreft hier het Openbaar Meldsysteem, Reizigersadvisering, parkeergelden parken en de Forensische Dienst. In 2008 is inmiddels een begin gemaakt met deze interne controles en de vastlegging van de uitkomsten. Voor de reizigersadvisering wordt via het daarvoor aangeschafte boekhoudpakket een afzonderlijke voorraadadministratie bijgehouden.
- Verder heeft de accountant geadviseerd om de steekproefomvang te bepalen op basis van de werkelijke interval. In 2008 is daarom deze werkelijke interval bepaald met behulp van het van Deloitte verkregen Smash model.
- De geconstateerde achterstand in de uitvoering van interne controles ten tijde van de interim controle, zijn inmiddels ingelopen.
- De accountant heeft tevens geadviseerd om tussentijds te rapporteren over de uitkomsten van de uitgevoerde interne controles, daarom wordt vanaf 2008 in de 2^e Berap hierover een passage over de bevindingen opgenomen.
- Ook adviseert de accountant ons om de controle op naleving van aan gesubsidieerde instellingen opgelegde voorwaarden (BDU) te verscherpen. Hiermee is in 2008 inmiddels een begin gemaakt. Inmiddels maken ook verstrekte subsidies in het kader van de Agenda van Twente en de Twentse Innovatieroute hiervan deel uit.
- In aanvulling hierop vraagt de accountant ons ook aandacht voor de naleving van voorwaarden die zijn verbonden aan door ons ontvangen subsidies. Dit onderwerp zullen wij in 2009 nog nader uitwerken.
- Met betrekking tot de naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen hebben wij inmiddels een beleidsnota "Inkoop- en aanbestedingsbeleid" vastgesteld. Een integraal controlesysteem op de toepassing van deze voorschriften wordt in de loop van 2009 nader uitgewerkt en geïmplementeerd.

Bevindingen

De interne controles die in 2008 zijn uitgevoerd, hebben niet geleid tot opvallende afwijkingen. Nieuw was hierbij de controle op investeringen, die in 2008 voor het eerst en in het vervolg eveneens periodiek wordt uitgevoerd.

De interne controle op treasury activiteiten, die altijd achteraf plaatsvond, wordt vanaf 2008 als uitloeijsel van de kredietcrisis in de loop van het jaar uitgevoerd, telkens wanneer gelden extern worden belegd. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de nader door ons aan externe belegging van gelden gestelde voorwaarden.

In een enkel geval is geconstateerd dat een fiat voor een financiële boeking is afgegeven door een formeel niet bevoegde functionaris. Hierin is voorzien door alsnog een handtekening te laten plaatsen door een wél bevoegde functionaris.

In het kader van de rechtmatigheidscontrole kan worden geconcludeerd dat de voorschriften daaromtrent goed in acht worden genomen en dat er naar aanleiding van de in 2008 uitgevoerde controles geen aanleiding bestaat om de regelgeving daaromtrent aan te passen, dan wel de controles op onderdelen te intensiveren.

6 Jaarrekening

6.1 Financieel resumé

De jaarrekening 2008 is wederom volgens de richtlijnen van het BBV opgesteld. Zo wordt in het jaarverslag gedeelte een beleidsverantwoording afgelegd over de in 2008 geleverde prestaties en de maatschappelijke effecten daarvan per programma.

Verder bestaan onze jaarstukken uit een jaarrekening met toelichting en een balans met toelichting. Ook deze stukken zijn volgens de in het BBV gegeven voorschriften ingericht. Daarnaast is overeenkomstig de controle verordening (artikel 213 van de Gemeentewet) voor het jaar 2008 en volgende jaren een controleprotocol vastgesteld. Hierin zijn de uitgangspunten voor de uitvoering van de accountantscontrole nader uitgewerkt.

In overeenstemming met het BBV is zowel het resultaat voor bestemming, de mutaties op de reserves, als het resultaat na bestemming aangegeven.

Het resultaat voor bestemming over 2008 komt uit op € 1.071.852 nadelig. In het boekjaar 2008 is voor € 102.722 aan bestemmingsvoorstellen verwerkt, hiermee komt het rekeningresultaat over 2008 na bestemming uit op € 1.174.574 nadelig. In dit resultaat zitten ook de uitgaven, totaal € 3.180.894, die in het kader van Agenda van Twente en het Innovatieplatform Twente gemaakt zijn. Zonder deze uitgaven komt het resultaat na bestemming uit op € 2.006.320 voordelig.

Voorgesteld wordt om dit positief rekeningsaldo over het jaar 2008 als volgt te bestemmen:

4. Over te hevelen bedragen (per saldo € 385.300) naar het dienstjaar 2009:
 - a. € 94.000 ontwikkelbudget JGZ;
 - b. € 30.504 nieuwe brandweerkleding in Twente;
 - c. € 13.806 opleidingsbudget Leefomgeving;
 - d. € 89.228 monitoring;
 - e. € 30.000 project stadsranden;
 - f. € 127.762 visieontwikkeling recreatieparken.

5. Het restant positief rekeningsaldo (= resultaat reguliere bedrijfsvoering na bestemming minus over te hevelen bedragen) ad € 1.621.020 over het jaar 2008 als volgt te bestemmen:
 - a. € 100.000 ten behoeve van dekking formatieplaats hoofd recreatieve voorzieningen;
 - b. € 250.000 te reserveren voor het project "organisatie integrale JGZ 0-19";
 - c. € 171.284 toevoegen aan de egalisatiereserve Gezondheid;
 - d. € 5.088 onttrekken aan de egalisatiereserve Veiligheid;
 - e. € 36.343 onttrekken aan de algemene reserve;
 - f. € 1.141.167 uit te keren aan de gemeenten.

6.2 Balans per 31-12-2008

Voor resultaatbestemming en na verwerking van mutaties in de reserves.

ACTIVA	31-12-2008	01-01-2008
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>	0	0
<i>Materiële vaste activa</i>	5.929.291	6.179.929
Investerings met een economisch nut	5.929.291	6.179.929
<i>Financiële vaste activa</i>	88.812.473	88.924.065
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	88.445.745	88.445.745
Overige langlopende leningen u/g	366.728	478.320
Totaal vaste activa	94.741.765	95.103.993
Vlottende activa		
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	77.281.513	84.734.237
Vorderingen op openbare lichamen	831.852	1.393.260
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	301.859	302.456
Overige vorderingen	3.647.802	2.652.283
Overige uitzettingen	72.500.000	80.386.238
<i>Liquide middelen</i>	31.706.995	6.600.656
Kassaldi	10.623	3.621
Bank- en giroaldi	31.696.372	6.597.036
<i>Overlopende activa</i>	4.797.771	4.463.297
Vooruitbetaalde bedragen	1.351.787	1.951.546
Nog te ontvangen bedragen	3.445.984	2.511.752
Totaal vlottende activa	113.786.280	95.798.190
TOTAAL GENERAAL	208.528.045	190.902.184

PASSIVA

31-12-2008

01-01-2008

Vaste passiva***Eigen vermogen***

Algemene reserve

Bestemmingsreserve

Nog te bestemmen resultaat

Vorzieningen

Vorzieningen voor verplichtingen verliezen en risico's

Onderhoudsegalisatievoorzieningen

Door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Geldleningen

90.356.452

568.147

90.962.880

-1.174.574

1.430.233

264.851

1.152.688

12.694

2.812.004

2.812.004

91.673.332

627.861

90.729.800

315.671

1.407.733

103.689

1.107.594

196.450

2.890.966

2.890.966

Totaal vaste passiva**94.598.689****95.972.031****Vlottende passiva*****Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd******korter dan één jaar***

Bank- en giroaldi

Overige schulden

6.703.339**5.449.102**

0

0

6.703.339

5.449.102

Overlopende passiva**107.226.016****89.481.051****Totaal vlottende passiva****113.929.355****94.930.153****TOTAAL GENERAAL****208.528.045****190.902.184****Borgstellingen**

38.211.000

42.633.000

6.3 Programmarekening over 2008

Bedragen x1.000	Begroting 2008 voor wijziging			Begroting 2008 na wijziging			Rekening 2008		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma's									
Service en samenwerking	4.165	5.928	-1.763	6.938	8.666	-1.727	7.815	9.787	-1.972
Veiligheid	3.473	8.255	-4.781	3.473	8.403	-4.929	5.259	9.928	-4.669
Gezondheid	2.801	18.406	-15.605	3.290	19.390	-16.100	5.835	21.285	-15.450
Leefomgeving	40.176	43.610	-3.434	50.743	54.609	-3.867	48.733	52.375	-3.642
AVT / IPT	0	0	0	0	0	0	0	3.181	-3.181
Subtotaal programma's	50.615	76.199	-25.584	64.444	91.068	-26.624	67.642	96.556	-28.914
Algemene dekkingsmiddelen									
Gemeentelijke bijdrage	25.318		25.318	26.217		26.217	26.249		26.249
Saldo financieringsfunctie	200		200	340		340	1.593		1.593
Winstuitkering Twence BV							4.949	4.949	
Onvoorzien		45	-45		35	-35		0	0
Resultaat voor bestemming			-112			-102			-1.072
Toevoeging/onttrekking aan reserves									
Service en samenwerking							253	203	50
Veiligheid								9	-9
Gezondheid								10	-10
Leefomgeving	67		67	67		67	118	157	-39
Saldo financieringsfunctie								105	-105
Onvoorzien	45		45	45		45	10		10
Totaal bestemmingen	112	0	112	112	0	112	381	484	-103
Resultaat na bestemming	76.244	76.244		91.113	91.103	10	100.814	101.989	-1.175

6.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeente daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven.

De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven in de looptijd van de betrokken geldlening. Ultimo 2008 zijn geen immateriële vaste activa in de balans opgenomen.

Materiële vaste activa met economisch nut

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden.

Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	30 - 40
Bedrijfsgebouwen	30 - 40
Vervoermiddelen	4 - 6
Machines, apparaten en installaties	3 - 10
Overige materiële vaste activa	div.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt zelfs ruim boven de verkrijgingsprijs.

Vlottende activa

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid kan een voorziening in mindering worden gebracht.

Liquide middelen en overlopende posten.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de kapitaalgoederen. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid nader uiteengezet.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Stelselwijziging overlopende passiva

De overlopende passiva omvatten na een wijziging van het BBV op 10 juli 2007 de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren. Deze stelselwijziging is per 1-1-2008 in de administratie verwerkt, waardoor de eindbalans van 2007 niet aansluit bij de beginbalans van 2008. De aansluiting wordt bij de toelichting op de balans uitgewerkt.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door ons gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

6.5 Toelichting op de balans per 31 december 2008

Aansluiting eindbalans 2007 en beginbalans 2008

Door een stelselwijziging worden de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel per 1-1-2008 onder overlopende passiva verantwoord. In de eindbalans van 2007 werden deze gelden verantwoord onder de voorzieningen.

In het onderstaande overzicht is deze stelselwijziging weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2007	Stelselwijziging	Boekwaarde 01-01-2008
Voorzieningen			
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	89.431.129	-89.234.678	196.451
Overlopende passiva	246.373	89.234.678	89.481.051
	89.677.502	-	89.677.502

Het bedrag van de stelselwijziging is hieronder gespecificeerd:

	Boekwaarde 31-12-2007		Boekwaarde 01-01-2008
HMD Voorziening BDUR Stafafdeling	-475.030	Vooruitontvangen HVD Staf	475.030
HMD Voorziening BDUR Risicobeheersing	-270.761	Vooruitontvangen HVD Risicobeheersing	270.761
HMD Voorziening BDUR Operationele Voorbereiding	-100.492	Vooruitontvangen HVD Operationele Voorbereiding	100.492
HMD Voorziening BDUR Opleiden Trainen Oefenen	-73.306	Vooruitontvangen HVD Opleiden Trainen Oefenen	73.306
HMD Voorziening BDUR Logistiek en Techniek	-149.774	Vooruitontvangen HVD Logistiek & Techniek	149.774
HMD Voorziening BDUR Overig	-399.438	Vooruitontvangen HVD Overig	468.140
HMD Voorziening Rampenbestrijding	-68.702	Vooruitontvangen Regionale infrastructuur	27.676.362
WWM Voorziening Regionale infrastructuur	-27.676.362	Vooruitontvangen onderzoek Regionale Mobiliteit	229.127
WWM Voorziening onderzoek Regionale Mobiliteit	-229.127	Vooruitontvangen Duurzaam Veilig	7.431.702
WWM Voorziening Duurzaam Veilig	-7.431.702	Vooruitontvangen regionale mobiliteit in Twente (RMF)	20.532.340
WWM Voorziening Regionale mobiliteit in Twente RMF	-20.532.340	Vooruitontvangen toegankelijkheid OV	312.737
WWM Voorziening toegankelijkheid OV	-312.737	Vooruitontvangen sociale veiligheid OV	849.443
WWM Voorziening sociale veiligheid OV	-849.443	Vooruitontvangen BDU Concessie Twente	1.787.092
WWM Voorziening Regiotaxi	-2.249.792	Vooruitontvangen BDU Concessie ZHO	354.372
WWM Voorziening bedrijfsvervoer	-240.837	Vooruitontvangen BDU Treintaxi	296.053
WWM Voorziening Exploitatie OV-streek	-2.669.343	Vooruitontvangen BDU Regiotaxi	2.229.060
WWM Voorziening bonus/malusfonds Syntus	-651.358	Vooruitontvangen BDU Buurtbussen	46.835
WWM Voorziening OV Almelo	-14.642	Vooruitontvangen BDU ROCOV	2.083
WWM Voorziening OV Enschede	-250.049	Vooruitontvangen BDU Mobiliteitsmanagement	240.837
WWM Voorziening OV Hengelo	-1.399	Vooruitontvangen BDU Exploitatie OV streek	2.669.343
WWM Voorziening infra OV Almelo	-9.021	Vooruitontvangen OV Almelo	14.642
WWM Voorziening infra OV Hengelo	-11.917	Vooruitontvangen OV Enschede	250.049
WWM Voorziening Integraal OV	-3.310.021	Vooruitontvangen OV Hengelo	1.399
WWM Voorziening Bonus/Malusfonds Connexion	-1.126.215	Vooruitontvangen infra OV Almelo	9.021
WWM Voorziening Regionale treindienst ALMA	-1.189.309	Vooruitontvangen infra OV Hengelo	11.917
WWM Voorziening Doelgroepen vervoer	-220.353	Vooruitontvangen BDU Regionale Treindienst ALMA	1.188.703
WWM Voorziening Regionaal Mobiliteits Plan (RMP)	-3.412.260	Vooruitontvangen BDU Doelgroepenvervoer	220.353
WWM Voorziening Twente Mobiel (Beheerskosten)	-265.949	Vooruitontvangen BDU Regionaal Mobiliteits Plan	3.293.279
WWM Voorziening N18	-1.383.387	Vooruitontvangen BDU Twente mobiel (beheerskosten)	265.949
WWM Voorziening Invoering Chipkaart	-4.213.737	Vooruitontvangen BDU N18	1.383.387
WWM Voorziening CVV Haaksbergen	-1.090	Vooruitontvangen BDU Goedkoop OV	14.584
WWM Voorziening BLS	-6.580.107	Vooruitontvangen BDU halteplan	3.304
BDU (Vrij besteedbaar)	-2.750.540	Vooruitontvangen BDU Invoering OV chipkaart	4.213.737
R&T Voorziening Hulsbeek natuurbeheer 4072106	-64.469	Vooruitontvangen Besluit Lokatiegebonden subsidies	6.580.107
R&T Voorziening Rutbeek natuurbeheer 4072093	-14.349	Vooruitontvangen Regiotaxi	1.090
R&T Voorziening Lageveld natuurbeheer 4072118	-7.714	Vooruitontvangen BDU Algemeen	5.474.131
R&T Voorziening Arboretum natuurbeheer 4072147	-27.610	Vooruitontvangen RV Natuurbeheer HB (4072106)	64.469
TOTAAL:	-89.234.678	Vooruitontvangen RV Natuurbeheer RB (4072093)	14.349
		Vooruitontvangen RV Natuurbeheer LV (4072118)	7.714
		Vooruitontvangen RV Natuurbeheer Arboretum	27.610
		TOTAAL:	89.234.678

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

In de balans zijn gedurende 2008 geen immateriële vaste activa opgenomen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde 31-12-2008	Boekwaarde 31-12-2007
Overige investeringen met een economisch nut	5.929.291	6.179.929
Totaal materiële vaste activa	5.929.291	6.179.929

De **overige investeringen met economisch nut** kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Boekwaarde 31-12-2008	Boekwaarde 31-12-2007
Gronden en terreinen	282.358	282.358
Woonruimten	14.974	52.138
Bedrijfsgebouwen	2.202.830	2.209.302
Grond-, weg- en waterbouwk. werken	57.286	75.032
Vervoermiddelen	184.773	218.787
Machines, apparaten en installaties	2.039.903	2.165.519
Overige materiele vaste activa	1.147.167	1.176.793
Totaal investeringen economisch nut	5.929.291	6.179.929

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de **overige investeringen met economisch nut** weer:

De kolom 'bijdragen van derden' is achterwege gelaten, omdat in deze kolom geen wijzigingen plaatsvinden.

	Boekwaarde 01-01-2008	Investering	Des- investering	Afschrijving	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2008
Gronden en terreinen	282.358	-	-	-	-	282.358
Woonruimten	52.138	-	28.542	8.622	-	14.974
Bedrijfsgebouwen	2.209.302	39.112	-	45.583	-	2.202.830
Grond-, weg- en waterbouwk. werken	75.032	-	-	17.746	-	57.286
Vervoermiddelen	218.787	77.135	3.583	106.489	1.079	184.773
Machines, apparaten en installaties	2.165.519	558.941	-	684.557	-	2.039.903
Overige materiele vaste activa	1.176.793	130.078	-	159.704	-	1.147.167
Totaal invest. econ. nut	6.179.929	805.265	32.125	1.022.700	1.079	5.929.291

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld:

	Beschikbaar gesteld krediet	Cum. besteed t/m 2007	Besteding 2008	Cum. besteed t/m 2008
- ICT nieuw netwerk	286.000	176.400	141.280	317.680
- Meubilair vergadercentrum	45.000	-	41.390	41.390
Totaal investeringen	331.000	176.400	182.670	359.070

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2008 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekwaarde 01-01-2008	Investing	Des- investering	Afloss. / Afschr.	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2008
Kapitaalverstrekkingen aan:						
Deelneming in Twence Beheer BV	88.445.745	-	-	-	-	88.445.745
Overige langlopende leningen:						
Hypothecaire leningen personeel	369.241	-	-	9.322	-	359.919
Arbo-unie Almelo	-	-	-	-	-	-
Outdoor Challenge Park	9.079	-	-	2.269	-	6.810
Lening Innovatie Platform Twente	100.000	-	-	100.000	-	-
Totaal financiële vaste activa	88.924.065	-	-	211.591	-	88.712.473

Per 31 december 2008 wordt van niet overwogen om vaste activa af te stoten.

VLOTTENDE ACTIVA

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Boekwaarde 31-12-2008	Voorziening oninbaarheid	Gecorr. saldo 31-12-2008	Boekwaarde 31-12-2007
Vorderingen op openbare lichamen	831.852	-	831.852	1.393.260
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen				
overige rekening-courant tegoeden	301.859	-	301.859	302.456
Overige vorderingen				
Debiteuren	1.127.304	-	1.127.304	680.676
Voorschotten projecten	46.698	-	46.698	52.830
Overige vorderingen	2.473.800	-	2.473.800	1.918.777
Overige uitzettingen				
Deposito's	72.500.000	-	45.000.000	80.386.238
Totaal uitzettingen korter dan één jaar	77.281.513	-	49.781.513	84.734.237

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	Boekwaarde 31-12-2008	Boekwaarde 31-12-2007
Kasgelden	10.623	3.621
Rekening-courant tegoeden banken	31.696.372	6.597.036
Totaal liquide middelen	31.706.995	6.600.656

Overlopende activa:

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

	Boekwaarde 31-12-2008	Boekwaarde 31-12-2007
Vooruitbetaalde bedragen	1.351.787	1.951.546
Nog te ontvangen bedragen	3.445.984	2.511.752
Totaal overlopende activa	4.797.771	4.463.297

PASSIVA

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	Boekwaarde 31-12-2008	Boekwaarde 31-12-2007
Algemene Reserve	568.147	627.861
Bestemmingsreserves:		
voor egalitatie van tarieven	45.585	16.492
overige bestemmingsreserves	90.917.294	90.713.308
Resultaat na bestemming	1.174.574-	315.671
Totaal eigen vermogen	90.356.452	91.673.332

Het verloop in 2008 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

	Boekwaarde 01-01-2008	Toevoeging	Onttrekking	Bestemmings- resultaat vorig boekjaar	Onttrekkingen i.v.m. afschr. activa	Boekwaarde 31-12-2008
<u>Algemene reserve</u>						
Algemene reserve	249.532	9.083	152.562	41.994	-	148.047
<u>Sectorale egalitatie-reserves</u>						
Egalitatie-reserve LO (excl. RV)	45.635	1.661	-	4.000-	-	43.296
Egalitatie-reserve Gezondheid	136.739	4.977	-	32.000	-	173.716
Egalitatie-reserve Veiligheid	195.955	7.133	-	-	-	203.088
						-
	627.861	22.854	152.562	69.994	-	568.147
<u>Bestemmingsreserves egalitatie tarieven</u>						
Domein Leefomgeving	907	30.221	11.128	-	-	20.000
Domein Gezondheid	15.585	10.000	-	-	-	25.585
	16.492	40.221	11.128	-	-	45.585
<u>Overige bestemmingsreserves</u>						
Afdeling B&B	161.336	209.028	110.879	650	-	260.135
Domein Leefomgeving	1.345.946	174.940	63.168	-	-	1.457.717
Domein Veiligheid	252.200	17.761	-	-	-	269.961
Domein Gezondheid	220.252	8.017	-	-	-	228.270
Netwerkstad	287.828	10.477	42.838	-	-	255.467
Milieu	88.445.745	-	-	-	-	88.445.745
	90.713.308	420.223	216.886	650	-	90.917.295
Totaal	91.357.661	483.298	380.576	70.644	-	91.531.027

Het batig rekeningssaldo dat ter nadere bestemming in de balans is opgenomen:

	31-12-2008	31-12-2007
Nog te bestemmen resultaat	1.174.574-	315.671

Onder "Bestemming resultaat vorig boekjaar" staan de toevoegingen of onttrekkingen vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaand boekjaar. Onder de afschrijvingen staan de verminderingen vermeld in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd.

Voor de aard en de reden van iedere reserve wordt verwezen naar bijlage 4 'Aard en reden van de reserve'. Voor de mutaties van de reserves wordt verwezen naar paragraaf 6.6 'Toelichting op de mutaties van de reserves'.

Voorzieningen

De in de balans opgenomen voorzieningen bestaan uit de volgende posten:

	31-12-2008	31-12-2007
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	264.851	103.689
Onderhoudsregalisatievoorzieningen	1.152.688	1.107.594
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	12.694	196.450
Totaal voorzieningen	1.430.233	1.407.733

Het verloop van de voorzieningen in 2008 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

De mutaties gedurende het verslagjaar blijken uit onderstaand overzicht:

	Boekwaarde 01-01-2008	toevoegingen (+)	Aanwendungen (-)	Wijziging rubriek (+ / -)	Boekwaarde 31-12-2008
Domein Veiligheid		-	22.594	183.756	161.162
Domein Gezondheid	103.689	-	-	-	103.689
Totaal	103.689	-	-	-	264.851

Onderhoudsregalisatievoorzieningen

De mutaties gedurende het verslagjaar blijken uit onderstaand overzicht:

	Boekwaarde 01-01-2008	toevoegingen (+)	Aanwendungen (-)	Wijziging rubriek (+ / -)	Boekwaarde 31-12-2008
Domein Leefomgeving	1.107.594	264.755	219.661	-	1.152.688
Totaal	1.107.594	264.755	219.661	-	1.152.688

Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting

De mutaties gedurende het verslagjaar blijken uit onderstaand overzicht:

	Boekwaarde 01-01-2008	toevoegingen (+)	Aanwendungen (-)	Wijziging rubriek (+ / -)	Boekwaarde 31-12-2008
Domein Leefomgeving	12.694	-	-	-	12.694
Domein Veiligheid	183.756	-	-	183.756-	-
Totaal	196.450	-	-	183.756-	12.694

In de kolom "Wijziging rubriek" zijn de bedragen opgenomen die van rubriek gewijzigd zijn. In dit geval zijn een aantal voorzieningen bij 'voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's' opgenomen i.p.v. bij 'door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting'. Alle aanwendungen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Voor de aard en de reden van iedere voorziening wordt verwezen naar bijlage 4 'Aard en reden van de voorziening'. Voor de mutaties van de voorzieningen wordt verwezen naar paragraaf 6.7

'Toelichting op de mutaties van de voorzieningen'.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2008	Boekwaarde 31-12-2007
Onderhandse leningen van:		
Binnenlandse barken en overige financiële instellingen	2.812.004	2.890.966
Totaal vaste schulden van één jaar of langer	2.812.004	2.890.966

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2008.

	Boekwaarde 01-01-2008	Vermeer- deringen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2008
Obligatieleningen	-	-	-	-
Onderhandse leningen van:				
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen:				
- langlopende geldlening BNG	2.890.966	-	78.962	2.812.004
Door derden belegde gelden	-	-	-	-
Totaal schulden langer dan één jaar	2.890.966	-	78.962	2.812.004

De totale rentelast voor het jaar 2008 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 150.908.

VLOTTENDE PASSIVA

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	Boekwaarde 31-12-2008	Boekwaarde 31-12-2007
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	6.307.189	5.449.102
Overlopende passiva	107.157.315	89.412.349
Totaal vlottende passiva	113.464.504	94.861.452

Kortlopende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Boekwaarde 31-12-2008	Boekwaarde 01-01-2008
Kasgeldleningen	-	-
Bank- en giroaldi	-	-
Overige schulden		
Crediteuren:	2.305.443	1.398.831
Afrekening projecten:	-	4.976
Rekening courant verhoudingen:		
rekeningcourant project Meldkamer Twente	139.798	114.880
rekeningcourant OSATO	-	146.669
rekeningcourant VVE RMD gebouw	18	18
rekeningcourant VWR	20.096	93.176
Diverse overige schulden:		
nog te betalen Gezondheid	915.801	1.053.034
nog te betalen B&B, Leefomgeving, Veiligheid	2.916.668	2.558.814
nog te betalen Agenda van Twente	349.000	-
kruisposten	56.515	78.705
belegde reserve VVE gebouw RMD	-	-
Totaal netto vlottende schulden	6.703.339	5.449.102

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2008	Boekwaarde 31-12-2007
Waarborgsommen:	1.681	1.681
Vooruit ontvangen bedragen:		
Projecten Gezondheid	1.140.117	244.692
B&B	-	-
Domein Veiligheid	2.689.776	1.537.502
Domein Leefomgeving	103.394.443	87.697.176
Totaal overlopende passiva	107.226.016	89.481.051

Het verloop van de vooruitontvangen bedragen in 2008 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

	Boekwaarde 01-01-2008	Vermeer- deringen	Vermindering	Boekwaarde 31-12-2008
Vooruitontvangen Algemeen	244.692	1.955.449	1.178.339	1.021.802
Vooruitontvangen HVD Staf	475.030	711.054	38.205	1.147.878
Vooruitontvangen HVD Risicobeheersing	270.761	111.086	43.692	338.155
Vooruitontvangen HVD Operationele Voorbereiding	100.492	68.589	137.345	31.736
Vooruitontvangen HVD Opleiden Trainen Oefenen	73.306	212.434	66.393	219.346
Vooruitontvangen HVD Logistiek & Techniek	149.774	112.000		261.774
Vooruitontvangen HVD Overig	468.140	210.471	28.304	650.307
Vooruitontvangen HVD MD-Belëid	-	50.000	9.421	40.579
Vooruitontvangen GGD	-	118.315		118.315
Vooruitontvangen BDU personeelslasten Algemeen	-	560.000	563.118	3.118-
Vooruitontvangen BDU Regionaal verkeersmodel	-	140.000	16.505	123.495
Vooruitontvangen BDU MIRT Gebiedsagenda	-		65.512	65.512-
Vooruitontvangen Regionale infrastructuur	27.676.362	6.800.000	6.132.411	28.343.951
Vooruitontvangen onderzoek Regionale Mobiliteit	229.127	532.000	53.967	707.160
Vooruitontvangen Duurzaam Veilig	7.431.702	4.660.000	2.380.393	9.711.308
Vooruitontvangen regionale mobiliteit in Twente (RMF)	20.532.340	7.521.795	281.034	27.773.101
Vooruitontvangen toegankelijkheid OV	312.737	-	-	312.737
Vooruitontvangen sociale veiligheid OV	849.443	170.000	89.400	930.043
Vooruitontvangen BDU Sabimos	-	200.000	113.339	86.661
Vooruitontvangen BDU Agglo-net	-	450.000	35.557	414.444
Vooruitontvangen BDU Concessie Twente	1.787.092	11.759.750	11.671.145	1.875.697
Vooruitontvangen BDU Concessie ZHO	354.372	6.645.000	6.456.491	542.881
Vooruitontvangen BDU Treintaxi	296.053	100.000	79.654	316.400
Vooruitontvangen BDU Regiotaxi	2.229.060	2.000.000	1.779.149	2.449.911
Vooruitontvangen BDU Buurtbussen	46.835	33.000	32.841	46.994
Vooruitontvangen BDU ROCOV	2.083	5.000	4.518	2.566
Vooruitontvangen BDU Mobiliteitsmanagement	240.837	30.000	33.737	237.099
Vooruitontvagnen BDU Exploitatie OV streek	2.669.343		254.056	2.415.288
Vooruitontvangen OV Almelo	14.642	-	-	14.642
Vooruitontvangen OV Enschede	250.049	-	250.049	-
Vooruitontvangen OV Hengelo	1.399	-	-	1.399
Vooruitontvangen infra OV Almelo	9.021	-	-	9.021
Vooruitontvangen infra OV Hengelo	11.917	-	-	11.917
Vooruitontvangen BDU Regionale Treindienst ALMA	1.188.703	450.000	260.670	1.378.034
Vooruitontvangen BDU Doelgroepenvervoer	220.353	30.000	213.144	37.209
Vooruitontvangen BDU Regionaal Mobiliteits Plan	3.293.279	-	-	3.293.279
Vooruitontvangen BDU Twente mobiel (beheerskosten)	265.949	250.000	72.339	443.610
Vooruitontvangen BDU Fietsnetwerk	-	1.000.000	92.916	907.085
Vooruitontvangen BDU N18	1.383.387		66.968	1.316.419
Vooruitontvangen BDU Goedkoop OV	14.584	100.000	258.872	144.289-
Vooruitontvangen BDU Goederenvervoer	-	200.000	179.316	20.684
Vooruitontvangen BDU halteplan	3.304		1.169	2.135
Vooruitontvangen BDU TRUS Hybride bus	-	50.000	13.650	36.350
Vooruitontvagnen BDU Invoering OV chipkaart	4.213.737	3.500.000	3.645.752	4.067.985
Vooruitontvangen Besluit Lokatiegebonden subsidies	6.580.107	5.952.328	6.122.743	6.409.692
Vooruitontvangen Regiotaxi	1.090			1.090
Vooruitontvangen BDU Algemeen	5.474.131	3.760.478		9.234.609
Vooruitontvangen RV Natuurbeheer HB (4072106)	64.469	9.975		74.444
Vooruitontvangen RV Natuurbeheer RB (4072093)	14.349	3.451		17.799
Vooruitontvangen RV Natuurbeheer LV (4072118)	7.714	1.016		8.729
Vooruitontvangen RV Natuurbeheer Arboretum	27.610	3.887		31.497
TOTAAL:	89.479.370	60.467.076	42.722.111	107.224.335

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Geldnemer	Aard / Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage Borgstelling	Restart	Restart
				01-01-2008	31-12-2008
Twence BV (1)	Bankgarantie	129.000.000	100%	18.151.000	14.936.000
Twence BV (2)	Bankgarantie	34.000.000	100%	24.482.000	23.275.000

In 2008 is voor een bedrag van € 0,- betaald wegens de verleende borgstellingen.

Langlopende financiële verplichtingen

Regio Twente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

- a. opgebouwde rechten vakantiegeld;
- b. opgebouwde rechten wachtgelden;
- c. huur van het pand aan de Nijverheidstraat te Enschede;
- d. huur van een gedeelte van het RMD gebouw in Almelo en een gedeelte van het gebouw Lansingsveste in Hengelo.

Voor 2009 en verdere jaren zijn hiervoor in de begroting de jaarlijkse bedragen als raming opgenomen.

6.6 Toelichting op de mutaties van de Reserves

In deze paragraaf worden de mutaties van de reserves toegelicht, de aard en reden van de onderstaande reserves zijn te vinden in bijlage 4.

<u>Toelichting op de mutaties van de reserves</u>		
1 . Algemene reserve		
	Saldo per 1-1-2008	249.532,32
Bij:	Resultaatbestemming 2007	41.993,60
	Bespaarde rente	<u>9.082,98</u>
		51.076,58
Af:	Diverse kosten vorm en beweging	10.258,10
	Diverse kosten bezoek tweede kamer	9.414,33
	Onttrekking onvoorzien	10.000,00
	Tijdelijke dekking reserve revitalisering	<u>122.889,41</u>
		152.561,84
	Saldo per 31-12-2008	<u>148.047,06</u>
2 . Egalisatiereserve WWM		
	Saldo per 1-1-2008	45.634,99
Bij:	Bespaarde rente	<u>1.661,11</u>
		1.661,11
Af	Resultaatbestemming 2007	<u>4.000,00</u>
		4.000,00
	Saldo per 31-12-2008	<u>43.296,10</u>
3 . Egalisatiereserve GGD		
	Saldo per 1-1-2008	136.738,67
Bij:	Resultaatbestemming 2007	32.000,00
	Bespaarde rente	<u>4.977,29</u>
		36.977,29
	Saldo per 31-12-2008	<u>173.715,96</u>
4 . Egalisatiereserve HVD		
	Saldo per 1-1-2008	195.955,05
Bij:	Bespaarde rente	<u>7.132,76</u>
		7.132,76
	Saldo per 31-12-2008	<u>203.087,81</u>
5 . Egalisatiereserve parkeergelden		
	Saldo per 1-1-2008	907,05
Bij:	Bespaarde rente	33,02
	Toevoeging vanuit resultaat RV 2008	<u>30.187,92</u>
		30.220,94
Af:	Onttrekking tgv expl.parkeergeld	<u>11.127,99</u>
		11.127,99
	Saldo per 31-12-2008	<u>20.000,00</u>
6 . Egalisatiereserve SOA poli		
	Saldo per 1-1-2008	15.585,00
Bij:	Toevoeging	<u>10.000,00</u>
		10.000,00
	Saldo per 31-12-2008	<u>25.585,00</u>
7 . Reserve reiskosten personeel		
	Saldo per 1-1-2008	75.520,42
Bij:	Bespaarde rente	<u>2.748,94</u>
		2.748,94
Af:	Frictiekosten	<u>15.629,67</u>
		15.629,67
	Saldo per 31-12-2008	<u>62.639,69</u>

8 . Reserve ICT		
Saldo per 1-1-2008		19.116,25
Bij: Bespaarde rente	695,83	695,83
Saldo per 31-12-2008		19.812,08
9 . Reserve revitalisering organisatie		
Saldo per 1-1-2008		0,68
Bij: Storting reserve revitalisering organisatie	80.266,00	
Bespaarde rente	0,02	
Tijdelijke dekking vanuit algemene reserve	122.889,41	
		203.155,43
Af: Diverse revitaliseringskosten 2008	46.056,11	
Resultaatbestemming	157.100,00	
		203.156,11
Saldo per 31-12-2008		-
10 . Reserve Kwaliteitszorg		
Saldo per 1-1-2008		66.698,95
Bij: Bestemmingsresultaat 2007	57.750,00	
Bespaarde rente	2.427,84	
		60.177,84
Af: Diverse kosten kwaliteitszorg	47.300,36	
		47.300,36
Saldo per 31-12-2008		79.576,43
11 . Reserve Innovatieve bedrijfsvoering		
Saldo per 1-1-2008		-
Bij: Resultaatbestemming 2007	100.000,00	
		100.000,00
Af: Bijdrage quick scan P&O	1.893,00	
		1.893,00
Saldo per 31-12-2008		98.107,00
12 . Reserve vervangings- en vernieuwingsinvesteringen		
Saldo per 1-1-2008		284.512,15
Bij: Bespaarde rente	10.356,24	
Restant budget stimulering naar reserve	11.177,02	
Resultaat RV 2008	74.356,39	
		95.889,65
Af: Kwaliteitscorekaart recreatieparken	9.175,00	
RB 1e termijn aanlegbeheerspad	20.000,00	
RB invalide toegang	3.595,00	
HB renovatie gebouwen leges	6.373,29	
Arboretum loopbrug	4.500,00	
Digitale plattengronden HB, RB, LV, Arboretum	3.790,00	
Div onttrekkingen 2006/2007 t.l.v. Prov. Reserve	-92.711,14	
		45.277,85-
Saldo per 31-12-2008		425.679,65
13 . Reserve automatisering parkeer gelden		
Saldo per 1-1-2008		122.532,82
Bij: Bespaarde rente	4.460,19	
		4.460,19
Saldo per 31-12-2008		126.993,01

14 .	<u>Reserve gebouwen en terreinen Hulsbeek</u>		233.708,14
	Saldo per 1-1-2008		
Bij:	Bespaarde rente	8.506,98	8.506,98
	Saldo per 31-12-2008		242.215,12
15 .	<u>Reserve ontwikkeling recreatieparken</u>		12.942,13
	Saldo per 1-1-2008		
Bij:	Bespaarde rente	471,09	471,09
	Saldo per 31-12-2008		13.413,22
16 .	<u>Reserve Stimulering R&T</u>		79.409,41
	Saldo per 1-1-2008		
Bij:	Bespaarde rente	2.890,50	
	Saldo van reserve stimulering (reserve opgeheven)	3.405,31	6.295,81
	Saldo per 31-12-2008		85.705,22
17 .	<u>Reserve stimulering</u>		3.285,71
	Saldo per 1-1-2008		
Bij:	Bespaarde rente	119,60	119,60
Af:	Saldo naar reserve stimulering R&T (reserve opheffen)	3.405,31	3.405,31
	Saldo per 31-12-2008		-
18 .	<u>Provinciale reserve recreatieve voorzieningen</u>		429.002,29
	Saldo per 1-1-2008		
Bij:	Bespaarde rente	15.615,68	
	Resultaat RV 2008	37.008,53	52.624,21
Af:	Arb - renovatie opslagruimte	23.118,33	
	Arb - renovatie plantenvakken (gefaseerd)	509,97	
	HB - renovatie duikplateau	7.312,50	
	HB - vervanging loopbruggen	4.177,18	
	HB - vervanging speeltoestellen	4.820,00	
	HB - vervanging net draadcircus	12.600,00	
	Bijdr. renovatie keukens, badkamers dienstwoningen	2.887,50	
	LV - renovatie toiletgebouw westzijde	6.792,63	
	RB - renovatie parkeerterrein zuidzijde	9.384,00	
	RB - aanleg trimbaan met fitnessstoestellen	7.851,00	
	HB - fietsbrug	2.250,00	
	HB - hekwerk	1.072,50	
	HB - schoonmaak vijver Erve Hulsbeek + afwerking slijpdepot	2.796,53	
	HB - renovatie glijbaanplateau	3.837,50	
	HB - schoomaak zwembijvers	904,00	
	HB - reconstructie fiets-/voetpad en houtwal	2.397,50	
	Kwaliteitsscorekaart recreatieparken 2009 25%	2.300,00	95.011,14
	Saldo per 31-12-2008		386.615,36
19 .	<u>Reserve onderhoudskosten Meldkamer</u>		26.693,03
	Saldo per 1-1-2008		
Bij:	Bespaarde rente	971,63	971,63
	Saldo per 31-12-2008		27.664,66

20 .	Reserve veiligheidsnet						
	Saldo per 1-1-2008						4.776,67
	Bij: Bespaarde rente				173,87		173,87
	Saldo per 31-12-2008						4.950,54
21 .	Reserve taakstelling OMS						
	Saldo per 1-1-2008						341,85
	Bij: Bespaarde rente				12,44		12,44
	Saldo per 31-12-2008						354,29
22 .	Reserve Presteren met processen						
	Saldo per 1-1-2008						24.899,28
	Bij: Bespaarde rente				906,33		906,33
	Saldo per 31-12-2008						25.805,61
23 .	Reserve aanpassing RCC						
	Saldo per 1-1-2008						10.683,00
	Bij: Bespaarde rente				388,86		388,86
	Saldo per 31-12-2008						11.071,86
24 .	Reserve budget brandweermaterieelplan						
	Saldo per 1-1-2008						184.806,08
	Bij: Bespaarde rente				6.726,94		
	Restant materieelplan				8.581,00		
	Saldo per 31-12-2008						15.307,94
							200.114,02
25 .	Reserve herplaatsing pers. WWM						
	Saldo per 1-1-2008						91.930,00
	Bij: Bespaarde rente				3.346,25		3.346,25
	Saldo per 31-12-2008						95.276,25
26 .	Reserve ISP projecten						
	Saldo per 1-1-2008						88.622,97
	Bij: Bespaarde rente				3.225,88		3.225,88
	Af: Resultaat ISP 2008				10.029,81		10.029,81
	Saldo per 31-12-2008						81.819,04
27 .	Reserve relatiebeheerssysteem GGD						
	Saldo per 1-1-2008						22.154,70
	Bij: Bespaarde rente				806,43		806,43
	Saldo per 31-12-2008						22.961,13

28 .	Reserve inrichting planbureau JGZ t.b.v. EKD					
		Saldo per 1-1-2008				43.266,14
	Bij:	Bespaarde rente			1.574,89	1.574,89
		Saldo per 31-12-2008				44.841,03
29 .	Reserve ondersteuning O&O i.v.m. ziekteverzuim					
		Saldo per 1-1-2008				1.611,49
	Bij:	Bespaarde rente			58,66	58,66
		Saldo per 31-12-2008				1.670,15
30 .	Reserve gezonde steden					
		Saldo per 1-1-2008				3.220,09
	Bij:	Bespaarde rente			117,21	117,21
		Saldo per 31-12-2008				3.337,30
31 .	Reserve Forensische Zorg					
		Saldo per 1-1-2008				150.000,00
	Bij:	Bespaarde rente			5.460,00	5.460,00
		Saldo per 31-12-2008				155.460,00
32 .	Reserve Netwerkstad					
		Saldo per 1-1-2008				287.828,26
	Bij:	Bespaarde rente			10.476,95	10.476,95
	Af:	Resultaat NWS 2008			42.838,17	42.838,17
		Saldo per 31-12-2008				255.467,04
33 .	Reserve sector Milieu					
		Saldo per 1-1-2008				88.445.745,00
		Saldo per 31-12-2008				88.445.745,00

6.7 Toelichting op de mutaties van de Voorzieningen

1 . Voorziening gezondheidsbevordering wachtgeld		
	Saldo per 1-1-2008	11.761,46
	Saldo per 31-12-2008	11.761,46
2 . Voorziening wachtgeld gezondheidsmonitoring		
	Saldo per 1-1-2008	87.779,34
	Saldo per 31-12-2008	87.779,34
3 . Voorziening onderhoud RMD-gebouw		
	Saldo per 1-1-2008	4.147,99
	Saldo per 31-12-2008	4.147,99
4 . Voorziening groot onderhoud Arboretum		
	Saldo per 1-1-2008	52.426,74
Bij:	Dotatie 2008	11.060,00
		11.060,00
Af:	buitenschilderwerk, Arboretum, 12-12	2.550,73
	3 presentatiezuilen	1.374,00
	Gebruik container incl. ledigen	355,60
	Diverse werkzaamheden	1.501,90
	Plaatsen en instandhouden v. opleidingsroute	830,00
	Loopbrug Arboretum	1.987,00
		8.599,23
	Saldo per 31-12-2008	54.887,51
5 . Voorziening groot onderhoud Hulsbeek		
	Saldo per 1-1-2008	389.141,38
Bij:	Dotatie 2008	84.550,00
		84.550,00
Af:	Pompgemaal, leveren en plaatsen onderwaterpompen	6.992,80
	Verlichting ijsbaan	2.028,00
	Aanleg barbequeplekken	2.890,00
	Onderhoud parkeerplaatsen	1.973,27
	Diversen electriciteit	1.383,46
	Onderhoud paden en wegen	15.332,50
	Aanleg quadbaan	7.450,00
	Onderhoud beheerderswoning	7.896,77
	Divers materieel	1.376,94
	Rasten pand Huiskes	1.216,55
	Vervanging beschoeiing strand 3	4.985,00
	2 x brug, oevers	3.865,00
	Verkeersborden e.d.	1.853,10
	Riolering	9.370,40
	Houtkachel	10.800,00
		79.413,79
	Saldo per 31-12-2008	394.277,59

6 . Voorziening groot onderhoud Rutbeek		
	Saldo per 1-1-2008	291.807,07
Bij:	Dotatie	77.065,00
		<u>77.065,00</u>
Af:	Leveren en plaatsen belijningspalen	13.430,00
	Aanpassing elektrische installatie 2008	18.002,56
	Lichtkoepel Paviljoen/garagedeur 184	1.298,15
	Diversen materieel	2.746,50
	Staakabel/ Drijversbelijning	3.565,24
	Renoveren zonneweiden	16.625,00
	Beduikering pad Natuuristenstrand	8.575,00
	Negam. werkzaamh. kunstschi-heuvel	14.195,00
	Veiligheidsroosters	1.081,88
	Verharding waterskibaan	6.821,87
	Vervanging slagboom	1.780,81
		<u>88.122,01</u>
	Saldo per 31-12-2008	<u>280.750,06</u>
7 . Voorziening groot onderhoud Lageveld		
	Saldo per 1-1-2008	128.134,06
Bij:	Dotatie	30.400,00
		<u>30.400,00</u>
Af:	LV, schilderwerk kantoor/informatiecentrum-kantine	12.426,45
	Elektra aanpassing i.v.m. keuring	322,34
	Renovatie gemalen	7.880,00
	Fietsmolen	3.833,29
	Beschoeiing pompput	2.470,00
		<u>26.932,08</u>
	Saldo per 31-12-2008	<u>131.601,98</u>
8 . Voorziening groot onderhoud Fietspaden		
	Saldo per 1-1-2008	246.084,33
Bij:	Dotatie	61.680,00
		<u>61.680,00</u>
Af:	Levering Grauwacke	4.373,76
Af:	Herstel fietspad Lutterzand	2.898,75
	Groot onderhoud recr. Fietspad Oosterveldsweg-Tutenbergweg	2.976,00
	Groot onderhoud recr. Fietsp. Kathuizerweg-Nieuwe Twentseweg	4.000,00
	Vervanging materieel Fietspaden	2.345,25
		<u>16.593,76</u>
	Saldo per 31-12-2008	<u>291.170,57</u>
9 . Voorziening voorfin. repressieve GHOR		
	Saldo per 1-1-2008	82.217,76
Af:	GHOR incidenteel	21.646,00
	Kosten drijvende seinlijn	948,00
		<u>22.594,00</u>
	Saldo per 31-12-2008	<u>59.623,76</u>
10 . Voorziening centrale expl. Lasten C2000		
	Saldo per 1-1-2008	101.538,54
	Saldo per 31-12-2008	<u>101.538,54</u>
11 . Voorziening geluidsisolatie		
	Saldo per 1-1-2008	12.694,15
	Saldo per 31-12-2008	<u>12.694,15</u>

6.8 Toelichting op de programmarekening 2008

In de 2^e bestuursrapportage (berap) 2008 was een voordelig rekeningresultaat voorzien van € 910.391 (resultaat na bestemming).

Afgezet tegen de in deze 2^e berap geschetste prognose, komt het werkelijk resultaat over 2008 (na bestemming) € 1.174.574 negatief veel lager uit. De belangrijkste reden hiervoor is dat de uitgaven voor de Agenda van Twente (AvT) en het Innovatieplatform Twente (IPT) in de 2^e berap niet meegenomen zijn. Het resultaat over 2008 (na bestemming) en excl. AvT en IPT is € 2.006.320 positief.

Dit resultaat is grotendeels veroorzaakt door meevallende rentebaten. Voor een gedetailleerde toelichting op mee- en tegenvallers wordt verwezen naar de toelichtingen per domein (programma).

Looncompensatie

Zoals in de 2^e berap is aangegeven is de looncompensatie iets te hoog geraamd in de begroting 2008. Dit budgettaire overschot op de loonsom wordt genivelleerd door de gestegen sociale lasten.

Personeelslasten

Krachtens de "Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens" moeten inkomens hoger dan € 181.000 (WOPT-norm 2008) in de jaarstukken worden vermeld. Op grond hiervan worden in 2008 geen personen vermeld.

Kapitaallasten

Het voordelig resultaat dat op rente en afschrijvingskosten is behaald ad € 287.122 is incidenteel van aard en betreft een voordeel uit onderuitputting, doordat vervangingsinvesteringen zijn uitgesteld. Een groot gedeelte van dit voordeel is behaald door de afdeling Recreatieve Voorzieningen. Het resultaat hiervan valt binnen de budgetfinanciering. Van genoemd voordeel komt per saldo € 179.819 ten gunste van het exploitatieresultaat voor bestemming

Financieringsresultaat

In het rekeningresultaat is een aanzienlijk voordelig financieringsresultaat begrepen van € 1.148.032. Dit resultaat omvat de volgende componenten:

- op de halfjaarlijks vooruitontvangen gemeentelijke bijdrage wordt rente verkregen. Het voordelig resultaat op dit onderdeel is sinds 2006 versterkt door de inning van RSU-gelden;
- op BDU-gelden is in 2008 een forse overrente (= werkelijke verkregen rente -/- de herfinancieringsrente van het ECB op 1 januari 2008) behaald (c.a. 1,05%);
- in 2008 is een positief "rekening courant"-rente op de BDU-gelden behaald (= de rente die volgt uit het verschil tussen BDU-ontvangsten en BDU-uitgaven gedurende het boekjaar)
- de gemiddelde rentevoet op het geïnvesteerde vermogen ligt onder de gehanteerde renteomslag van 5,5%. (Het voornemen bestaat overigens om met ingang van het begrotingsjaar 2009 de renteomslag te herzien.);
- voorschriften BBV: aan voorzieningen wordt in de regel geen rente toegevoegd, terwijl uit deze middelen wel rente-inkomsten worden gegenereerd;
- renderende treasury-inspanningen.

Het financieringsresultaat van de organisatie wordt sterk beïnvloed door de renteontwikkelingen op de geldmarkt. De oplopende geldmarktrente in 2008 in combinatie met een haperende kredietmarkt heeft geleid tot een aanzienlijk rentevoordeel. De scherpe daling van de geldmarktrente in het laatste kwartaal van 2008 heeft weinig effect gehad op het renteresultaat, omdat het gros van de financieringsmiddelen voor een relatief lange periode (c.a. 6 mnd) was uitgezet. In verband met de realisatie van een bezuinigingsmaatregel is in de begroting een taakstelling op het financieringsresultaat opgenomen van € 340.000. Geconcludeerd wordt dat deze taakstelling voor 2008 ruimschoots is gerealiseerd.

BTW compensatie

Ook in het jaar 2008 is de zogenaamde compensatieregeling weer van toepassing geweest. Op basis van de hierover met de Twentse gemeenten gemaakte afspraken hebben wij onze daarvoor in aanmerking komende BTW volledig naar de gemeenten doorgeschoven. Daarnaast hebben wij zelfstandig BTW op kaderwetactiviteiten gedeclareerd.

BTW controle

De belastingdienst heeft over het jaar 2003 een controle uitgevoerd over de wijze waarop het BTW Compensatiefonds (BCF) door Regio Twente is toegepast. Naar aanleiding van deze controle zijn door de belastingdienst 4 fouten vastgesteld, wat leidt tot een administratieve sanctie van € 15.000 per fout. Op grond van deze bevindingen heeft de belastingdienst aangeboden de controles voor 2004 t/m 2007 af te kopen. In de regiораad van 27 november 2008 is hiermee ingestemd. De incidentele lasten van de fouten in 2003 en de afkoop van de controles van 2004 t/m 2007 zijn € 268.888.

FUWA Ambulance Oost

In 2003 heeft Regio Twente een bedrag beschikbaar gesteld aan Ambulance Oost voor de afkoop van FUWA rechten aan voormalig personeel van Regio Twente. In 2008 is gebleken dat in 2003 € 200.000 te veel is uitgekeerd. Dit bedrag is in 2008 teruggestort.

Ontwikkelingen Agenda van Twente / Innovatieplatform Twente

In het kader van stimulering van de economische ontwikkelingen in Twente zijn inmiddels een aantal ambitieuze projecten in voorbereiding of reeds opgestart. Het gaat hier om investeringsvoorstellen inzake de Agenda van Twente waarvoor een investeringsfonds is ingesteld van € 30 miljoen. Daarnaast is een stichting Innovatieplatform Twente (IPT) opgericht dat zich bezighoudt met het stimuleren van innovatieve ontwikkelingen. Voor het IPT is een investeringsfonds ingericht met een omvang van € 50 miljoen. In 2008 zijn voor het eerst uitgaven gedaan voor de uitvoeringsorganisatie Agenda van Twente (€ 253.244) en de uitvoeringsorganisatie IPT (€ 527.019). Daarnaast zijn de eerste financieringsbijdragen beschikt en gedeeltelijk uitbetaald (€ 2.400.651).

Revitalisering organisatie

In 2005 heeft de regiораad besloten tot het doorvoeren van een bezuinigingsoperatie. Toen is tevens besloten om een bestemmingsreserve te vormen voor het plegen van onderhoud aan de organisatie. Hiervoor is uit het rekeningresultaat 2005 een bedrag gestort in de reserve "Revitalisering organisatie" van € 220.000. Verder wordt dit fonds in de jaren 2007 t/m 2010 jaarlijks gevoed met een dotatie van € 80.000 (te financieren uit gerealiseerde bezuinigingen). De door de organisatieaanpassing veroorzaakte kosten worden uit deze reserve gedekt. Hierbij moet worden gedacht aan kosten van oplossingen ter zake van materieel-boventallige medewerkers, mobiliteitsbevorderende maatregelen, kosten van externe begeleiding van veranderingsprocessen en kosten voor het nieuwe sturingssysteem. In 2008 is hiervoor € 46.056 aan kosten gemaakt. Zoals gepland is in 2008 een dotatie van € 80.000 aan deze reserve gedaan. De kosten konden niet uit de reserve gedekt worden, omdat deze dan negatief zou worden. Zoals vastgesteld in de jaarrekening 2007 is een bedrag van € 122.889 overgeboekt vanuit de Algemene Reserve. Dit bedrag dient als tijdelijke dekking. Toekomstige stortingen maken het mogelijk dit bedrag terug te storten in de Algemene Reserve

Vrije tijd

Zoals te doen gebruikelijk, maakt het exploitatieresultaat van de afdeling Recreatieve Voorzieningen geen deel uit van het rekeningresultaat. Dit houdt verband met de afzonderlijk met de gemeenten gemaakte afspraken rond budgetfinanciering. De afdeling Recreatieve Voorzieningen heeft in 2008 een voordelig exploitatieresultaat behaald van € 141.553. Dit resultaat is overeenkomstig de gemaakte afspraken toegevoegd aan de egaliseringsreserve parkeergelden, de Provinciale reserve Recreatieve Voorzieningen en de reserve Vervanging en Vernieuwing.

Bestemmingsvoorstel

In de programmarekening 2008 wordt, overeenkomstig het BBV een rekeningresultaat voor- en na bestemming gepresenteerd. Deze bestemming omvat de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves, die afzonderlijk zichtbaar moeten worden gemaakt.

Over het jaar 2008 komt het rekeningresultaat voor bestemming uit op € 1.071.852 nadelig. Dit is inclusief de uitgaven die in het kader van de Agenda van Twente (AvT) en het Innovatieplatform Twente (IPT) gemaakt zijn. Per saldo is dit een bedrag van € 3.180.894. Het rekeningresultaat voor bestemming excl. AvT en IPT komt uit op € 2.109.042 voordelig. Vervolgens is in het jaar 2008 per saldo € 102.722 aan reserves toegevoegd. Het rekeningresultaat excl. AvT en IPT over 2008 na bestemming komt hiermee uit op € 2.006.320 voordelig.

Van dit saldo wordt voorgesteld om € 385.300 over te hevelen naar het volgende boekjaar en per saldo € 166.196 toe te voegen aan de egalisatiereserves.

Van het resterende saldo wordt voorgesteld om € 100.000 te bestemmen ter dekking van de formatieplaats hoofd recreatieve voorzieningen en € 250.000 te reserveren voor het project 'organisatie integrale JGZ 0-19'.

Van het restant ad € 1.104.824 wordt € 36.343 onttrokken aan de Algemene reserve en € 1.141.167 uitgekeerd aan de gemeenten.

6.9 Analyse rekening resultaat

Hierna volgen overzichten van de voornaamste afwijkingen van kosten en baten ten opzichte van de begroting per programma (sector). Deze overzichten geven per programma aan, het rekeningresultaat voor bestemming, een overzicht (met specificatie) van de beschikkingen over de reserves en het rekeningresultaat na deze beschikking.

Programma Service & Samenwerking

(x 1.000)

+ = overschrijding
- = onderschrijding

	Lasten	Baten	Saldo
Primitieve begroting (incl. Ambulance Oost)	5.928	4.165	1.763
Wijzigingen			
- Nieuw beleid (Rente, meubilair en actualisering)	26		
- Overheadvergoeding Nieuw Beleid domeinen	54		
- Diverse wijzigingen i.v.m. opstellen productenraming	2.774	2.774	
- Administratieve wijzigingen	115		
Begroting na wijziging	8.666	6.938	1.727
Realisatie voor bestemming	14.736	12.774	1.962
Verschil realisatie voor bestemming t.o.v. begroting na wijziging	6.070	5.835	235
Personeel			
- Vacatureruimte	127		
- Interim hoofd P&O	104		
- Hogere salariskosten die doorberekend worden	329	301	
- Hogere kosten FPU voormalig personeel	25		
- Overige kosten voormalig personeel	44		
- Afkoop wachtgeldverplichting Ambulance Oost	25		
Materieel			
- Kosten kwaliteitszorg worden doorberekend / onttrokken aan reserve	52	5	
- Beheer ICT (licenties, toners en telefonie), hogere lasten, baten en doorbereken	161	161	
- Kosten revitalisering organisatie (wordt onttrokken aan reserves)	11		
- Hogere baten en lasten catering	15	46	
- Hogere lasten Regiokantoor i.v.m. hoge servicekosten	29		
- Hogere baten Regiokantoor i.v.m. doorberekening		54	
- Hogere baten en lasten door project ICT	184	184	
- Hogere baten en lasten door project Shares Services	50	45	
- Aandeel B&B in de kosten Kwaliteitszorg	11		
- Hogere lasten algemene kosten	96		
- Controle BTW compensatiefonds	269		
- Diverse lasten die worden onttrokken aan reserves	37		
- Kosten commissie Nijpels t.l.v. onvoorzien	10		
- Hogere doorberekening (binnen S&S en naar overige programma's)	90	96	
- Afwikkeling FUWA Ambulance Oost		200	
- Project MONT-mapping	52	52	
- Winstuitkering Twence	4.949	4.949	
- Voor Euregio zijn minder baten en lasten gemaakt	212	212	
- Voor Zittend Vervoer zijn minder baten en lasten gemaakt	46	46	
Verschil realisatie voor bestemming t.o.v. begroting na wijziging	6.070	5.835	235

Toevoegingen / onttrekkingen reserves		
- Per saldo toevoeging Reserve revitalisering organisatie t.b.v. diverse kosten en een opbrengst		34-
- Onttrekking Algemene Reserve t.b.v. vernieuwing samenwerking Twente		20
- Onttrekking Algemene Reserve t.b.v. commissie Nijpels (onvoorzien)		
- Onttrekking Reserve kwaliteitszorg i.v.m. kosten kwaliteitszorg 2008		47
- Onttrekking Reserve Innovatieve bedrijfsvoering i.v.m. quick scan P&O		2
- Onttrekking Reserve reiskosten personeel		16
Totaal toevoegingen / onttrekkingen reserves		50
Verschil realisatie na bestemming t.o.v. begroting na wijziging		185

Financieringsresultaat en onvoorzien

(x 1.000)

+ = overschrijding
- = onderschrijding

	Lasten	Baten	Saldo
Primitieve begroting	45	200	155-
Mutaties reserves		45	45-
Primitieve begroting (incl. mutaties reserves)	45	245	200-
Wijzigingen	10-	140	
- Diverse wijzigingen i.v.m. opstellen productenraming	3.348	3.348	
Begroting na wijziging	3.383	3.688	305-
Mutaties reserves	-	35	35-
Begroting na wijziging (incl. mutaties reserves)	3.383	3.723	340-
Realisatie voor bestemming	4.954	6.547	1.593-
Verschil realisatie voor bestemming t.o.v. begroting na wijziging (excl. mutaties reserves)	1.571	2.859	1.288-
Verklaring:			
- Het restant-budget van onvoorzien werd niet gebruikt	35-		
- Het financieringsresultaat, door o.a. een hoge omslagrente en door het vertraagd uitbetalen van toegekende subsidie bedragen. Voor een nadere beschrijving zie paragraaf 'Financiering'.	1.606	2.859	
	1.571	2.859	1.288-
Toevoegingen / onttrekkingen reserves	Begroting	Werkelijk	Saldo
- Onttrekking Algemene reserve t.g.v. onvoorzien	45-	10-	35-
- Toevoeging rente aan reserves	-	105	105-
Verschil realisatie na bestemming t.o.v. begroting na wijziging			1.148-

Domain Gezondheid

(x 1.000)

+ = overschrijding

- = onderschrijding

	Lasten	Baten	Saldo
Primitieve begroting	18.406	2.801	15.605
<i>Begrotingswijzingen:</i>			
- Nieuw beleid	264		
- Herverdeling bezuiniging bibliotheek	7		
- JGZ Elektronisch Kind Dossier (EKD)	190		
- Overheaddekking Forensische Geneeskunde	18		
- Doorberekening nieuw beleid B&B naar GGD	17		
<i>Administratieve wijzigingen</i>			
- binnen programma (omzetting i.v.m. producterraming)	488	488	
Begroting na wijziging	19.389	3.289	16.100
Realisatie voor bestemming	21.295	5.835	15.460
Verschil realisatie voor bestemming - begroting na wijziging	1.906	2.546	640-
Verklaring:			
<u>Algemeen:</u>			
- Lagere kapitaallasten	96-		
- Hogere doorberekening concern (P&O, ICT, Fin., catering enz.)	8		
- Software, licenties- en updating	85		
- Huisvesting dependances	25-		
<u>Personeel</u>			
- Hogere salariskosten (o.a. vervanging bij ziekte, zwangerschap e.d.)	44		
- werkzaamheden	162		
- Hogere kosten advies- en ingenieursbureaus, oa onderzoek herindeling kantoorruimtes en werkdrukonderzoek	76		
- Hogere kosten personeel van derden (o.a. vervanging bij ziekte, zwangerschap	338		
- Diverse personeelskosten (o.a. autokostenverg., reis- en verbl.kosten)	60		
- Hogere doorberekening personeel , oa detacheringen en doorberekening aan EKD, Opleidingsinrichting en derden		197	
- UWW-uitkeringen, zowel i.v.m. zwangerschap als arbeidsongeschiktheid		157	
- Diverse inkomsten		22	
<u>JGZ</u>			
- Lagere kosten/hogere opbrengsten vaccinaties	3-	15	
- Ontwikkelingsbudget JGZ	6	100	
- Subsidie thuiszorgorganisaties, uitvloeisel afspraken met Thuiszorgorganisaties over de jaren 2007 t/m 2009	163		
- Elektronisch kinddossier	19-		
- Keuzemaatwerk		54	
- Project Kortdurende Pedagogische Gezinsbegeleiding	384	458	
- Project Basistraining Vroegsignalering	280	318	
- Diverse projecten	166	237	

<u>Infectieziektebestrijding</u>			
- Hogere uitgaven inf.ziektebestrijding	10		
- Hogere kosten / opbrengsten Reizigersadviesing	37	215	
- Hogere kosten / opbrengsten H&V kinderopvang	11	94	
- Lagere kosten / hogere opbrengsten overige producten H&V	2-	11	
- Hogere kosten/opbrengsten lab. Diagnostiekkosten SOA-poli	131	214	
- SOA/HBV project	14	14	
- TBC: lagere kosten/hogere opbrengsten	43-	24	
- M&G: lagere kosten	22-		
<u>Bevorderingstaken</u>			
- Diverse kosten/opbrengsten gezondheidsbevordering en epidemiologie	16	23	
- Beleidsadviesing ouderen		28	
- Diverse projecten, o.a. Twente in Balans en PPT	6-	85	
<u>OGGZ</u>			
- Hogere kosten reguliere producten	51		
- Diverse OGGZ projecten: lagere kosten/hogere opbrengsten	74-	10	
- Platform zorg onverzekerden	23	29	
- Medische opvang asielzoekers	17	40	
<u>Overige producten</u>			
- Lagere kosten/hogere opbrengsten Forensische Geneeskunde	50-	8	
- WMO-Coördinatie: lagere kosten/lagere opbrengst	42-	4-	
- Taakstellingen		30-	
- Kwaliteitszorg	61		
- Opleidingsinrichting	114	188	
- Kring Oostelijke Directeuren	35	43	
Saldo overige verschillen	4-	6	
	1.254	2.180	926-
	1.906	2.556	650-
<u>Toevoeging/onttrekking aan reserves t.o.v. begroting</u>			
Toevoeging reserve Soa poli	10	-	10
Totaal toevoeging/onttrekking reserves	10	-	10
Vershil realisatie na bestemming t.o.v. begroting na wijziging			640-

Domein Leefomgeving

(x 1.000)

+ = overschrijding
- = onderschrijding

	Lasten	Baten	Saldo
Primitieve begroting	43.610	40.176	3.434
Mutaties reserves	-	67	67-
Primitieve begroting (incl. mutaties reserves)	43.610	40.243	3.367
<i>Wijzigingen</i>			
- Nieuw Beleid en overige ontwikkelingen	1.118		
- Overheadvergoeding B&B	9-		
- Begrotingswijziging 1 (verlaging bijdrage NWS)	130-		
- Begrotingswijziging 3 (bijdrage TPT uit agenda van Twente)	634-		
- Administratieve wijzigingen (i.v.m. omzetten productenraming)	10.654	10.567	
Begroting na wijziging (excl. mutaties reserves)	54.609	50.743	3.867
Mutaties reserves	-	67	67-
Begroting na wijziging (incl. mutaties reserves)	54.609	50.809	3.800
Realisatie voor bestemming (excl. mutaties reserves)	52.375	48.733	3.642
Verschil realisatie voor bestemming t.o.v. begroting na wijziging (excl. mutaties reserves)	2.234-	2.010-	225-
<u>Personeel</u>			
- Vacatureruimte en overige kosten	264-		
- Inzet personeel voor externe projecten	13	38	
- Rijksbijdrage		73-	
- Overige ontvangsten		11	
- Doorberekeningen	11	94	
<u>Materieel</u>			
Algemeen			
- Directie	5		
- Secretariaat	51		
- Algemeen beheer	53		
- Doorberekening naar kostendragers		108	
- Bestuursondersteuning	38-		
- Doorberekeningen Leefomgeving	342	341	
Landgoed			
- Inhuur derden	122		
- Hogere baten en lasten Besluit Lokatiegebonden subsidies	4.043	4.043	
- Lagere baten en lasten Besluit Woninggebonden subsidies	131-	131-	
- Niet geraamde baten en lasten project Demografic Change	167	173	
- Milieu	37	21	
- Niet uitgevoerd stadsranden	90-	60-	
- Project monitoring is gedeeltelijk uitgesteld	98-		
- Diverse niet geraamde baten en lasten	64	11	

Mobiliteit			
- Inhuur derden	3.099-		
- Aankopen niet duurzame goederen en diensten	569		
- Inkomensoverdrachten overheid (Niet Rijk)	4.756-		
- Dotaties	975-		
- Rijksbijdrage		9.335-	
- Overige bijdragen		1.076	
- Doorberekeningen	87		
Mensen & Werken			
- Project bijdragen (TTOA, Werkgelegenheidsstat, L&W, Twente promotie)	1.021-	1.361-	
- Bijdrage AVT		323	
- Doorberekeningen	73		
Netwerkstad			
- Hogere baten door bijdragen in projecten en doorberekende kosten		127	
- Hogere lasten project Internationaal	229		
- Lagere lasten door personele onderbezetting	59-		
Recreatieve voorzieningen			
- Niet geraamde baten en lasten projecten	2.521	2.521	
- Lagere kapitaallasten door uitgestelde investeringen	107-		
- Lagere inkomsten door o.a. lagere parkeergelden en afloop contract verkooprechten		69-	
- Diverse overige baten en lasten	34-	65	
- Correctie begroting ivm mutaties reserves		67	
- Diverse kosten die worden onttrokken aan reserves	50		
Verschil realisatie voor bestemming t.o.v. begroting na wijziging (excl. mutaties reserves)	2.234-	2.010-	225-
Verhoging gemeentelijke bijdrage t.o.v. begroting door loon- en prijscompensatie.		32	32-
Verschil realisatie voor bestemming incl. ophoging gemeentelijke bijdrage t.o.v. begroting na wijziging (excl. mutaties reserves)			257-
Mutaties reserves	Begroting	Werkelijk	Saldo
Landgoed			
- ISP		10-	10
Recreatieve Voorzieningen			
- Toevoeging reserve alg recreatie onderzoek		11	11-
- Per saldo onttrekking egalisereserve parkeren i.v.m. lagere inkomsten	-	11-	11
- Onttrekking reserve i.v.m. diverse kosten Recreatieve Voorzieningen		50-	50
- Toevoeging resultaat 2008 t.g.v. reserve Vervanging/Vernieuwing, provinciale re en egalisereserve parkeergelden.	67-	142	208-
Netwerkstad			
- Onttrekking reserve i.v.m. resultaat Netwerkstad 2008		43-	43
Totaal mutaties reserves	67-	39	106-
Verschil realisatie na bestemming t.o.v. begroting na wijziging			151-

Domein Veiligheid

(x 1.000)

+ = overschrijding

- = onderschrijding

	Lasten	Baten	Saldo
Primitieve begroting	8.255	3.473	4.781
nieuwbeleid 2008	149		
Begroting na wijziging	8.403	3.473	4.930
Realisatie voor bestemming	9.928	5.258	4.670
Verschil realisatie voor bestemming - begroting na wijziging	1.525	1.785	260
Verklaring:			
Algemeen			
- Verhoging n.a.v. de BBV-stelsel wijziging	186	186	
- Afwikkeling transitorische post t.g.v. het domeinresultaat		36	
- Hogere doorberekening vanuit concern	64		
	250	222	28
Personeel			
- Niet geraamde loonsomontwikkelingen	36		
Stijging van reiskostenvergoeding van € 0,28 naar € 0,37			
- Boven de formatie gedetacheerd personeel	367	306	
- Inhuur tijdelijke medewerkers team RIB, OTO, OVB	140	48	
- Onderbezetting HVD / niet ingevulde vacatureruimte	167		
- Met name door personele wisselingen worden mensen opgeleid	31	10	
- Budgettaire meevallers op overige personeelskosten (ziekteruim en UWV)	39	31	
- Versneld volstarten van levensloopregelingen / FLO uitkeringen	41		
- Toegenomen kosten repressieve functies GHOR (incl. zorgcontinuïteit)	32		
- Toegenomen kosten / inkomsten repressieve functies BRW	28	24	
	470	419	51
Materieel			
Risicobeheersing			
- Niet aangesproken budget bluswatervoorziening	25		
Oefenen			
- Het realistisch oefenprogramma voorziet in meer trainingen dan begroot. Trainingen die buiten het budgettaire kader vallen worden rechtstreeks afgerekend met deelnemende korpsen. De relatieve overschrijding is	346	351	
- Toegenomen aantal basis- en vakopleidingen GHOR (MIMMS)	28		
- T.b.v. de gemeenten is erin in 2008 geïnvesteerd in een actiecentrum	161	126	
Intensivering Ontwikkeling gemeentelijk oefenen + OCR trainingen + gegeven cursussen vanuit de Hulpverleningsdienst Regio Twente	28	95	
- Duiktaak Hardenberg uitgevoerd door Brandweer Almelo	17	17	
- Project Compententieggericht Opleiden Officieren	118	93	
- Minder dan begroot aantal GHOR oefeningen, HOC opleidingen, spec. Oefeningen, CTPI oefeningen, ROT RBT oefeningen, meer GBT oefeningen	44		

Informatie			
- Afwikkeling analoge lijnhuur	33	3	
- Het onderhoud van de mobile data terminals is verantwoord in de exploitatie	40	47	
- Medewerker randapparatuur 0,5 FTE begroot	24	24	
OMS			
- Migratie OMS is in 2008 definitief afgewikkeld, wat voor het jaar 2008 een positief resultaat opleverd.	78	216	
- Het aangevraagde nieuw beleid t.b.v. OMS is in 2008 niet aangewend	40-		
Logistiek			
- Niet geëffectueerde bezuinigingstaakstelling (gezamenlijk inkoop en beheer)		31-	
- Onderuitputting op materieel plan	9-		
- Resultaat op tractie met name veroorzaakt door incidentele opbrengsten	27-	8	
- Dienst en werkkleding (bestemmingsvoorstel)	31-		
Kapitaallasten			
- Temporisering van investeringsuitgaven buiten meldkamerdomein op gebied * inrichting en monodisciplinaire automatisering * planvorming * randapparatuur C2000 (verbinding AC)	53-		
Meldkamer Twente			
- Positief resultaat op de exploitatie van de stichting Meldkamer Twente wegens lagere investeringsvolume GMS en teruggedrongen projectkosten.	41-		
Overig			
- Uitbetaalde ESF subsidie	38	38	
- TMO	106	106	
- Projecten team Risicobeheersing (grensoverschrijdende samenwerking)	43	35	
- POSB	16	16	
- Saldo overige verschillen	1-		
	1.525	1.785	260-
Verschil realisatie na bestemming - begroting na wijziging			260-
Toevoegingen / onttrekkingen reserves			
- Dotaties materieelplan 2008	9-		9-
Totaal toevoegingen / onttrekkingen reserves			9-
Verschil realisatie na bestemming t.o.v. begroting na wijziging			252-

AvT / IPT

(x 1.000)			+ = overschrijding - = onderschrijding
	Lasten	Baten	Saldo
Primitieve begroting	-	-	-
<i>Wijzigingen</i>	-	-	
Begroting na wijziging	-	-	-
Realisatie voor bestemming	3.181	-	3.181
Verschil realisatie voor bestemming t.o.v. begroting na wijziging	3.181	-	3.181
<u>Personeel</u>			
- Kosten uitvoeringsorganisatie Agenda van Twente	253		
- Kosten uitvoeringsorganisatie Innovatieplatform Twente	527		
<u>Materieel</u>			
- Financieringsbijdragen Agenda van Twente	2.378		
- Rentelasten i.v.m. voorfinanciering	23		
Verschil realisatie voor bestemming t.o.v. begroting na wijziging	3.181	-	3.181
Verschil realisatie na bestemming t.o.v. begroting na wijziging			3.181

6.10 Algemene dekkingsmiddelen

Gemeentelijke bijdrage

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	26.248.805	26.216.948	25.317.558
Lasten			
Saldo excl. mutaties reserves	26.248.805	26.216.948	25.317.558
Onttrekking reserves			
Saldo incl. mutaties reserves	26.248.805	26.216.948	25.317.558

Financieringsresultaat

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Realisatie vorig begrotingsjaar
Baten	6.547.210	3.687.989	200.000	745.921
Lasten	4.953.752	3.347.989	0	0
Saldo excl. mutaties reserves	-1.593.459	-340.000	-200.000	-745.921
Mutaties reserves	105.426	10.000	0	100.414
Saldo incl. mutaties reserves	-1.488.032	-330.000	-200.000	-645.508

Onvoorzien

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	0	0	0
Lasten	0	35.000	45.000
Saldo excl. mutaties reserves	0	35.000	45.000
Mutaties reserves	-10.000	-45.000	-45.000
Saldo incl. mutaties reserves	-10.000	-10.000	0

Dividend Twence

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	4.948.536	0	0
Lasten	4.948.536	0	0
Saldo excl. mutaties reserves	0	0	0
Mutaties reserves			
Saldo incl. mutaties reserves	0	0	0

6.11 Overzicht incidentele baten en lasten

x € 1.000,-

Incidentele baten	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
<u>Programma Service & Samenwerking:</u> Afwikkeling FUWA Ambulance Oost	200		
<u>Programma Veiligheid:</u> TMO oefening	106	0	0
Grootschalige oefening actiecentrum	126	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0
Totaal incidentele baten	477	0	0

Toelichting:

Domein Service & Samenwerking

In 2003 heeft Regio Twente een bedrag aan Ambulance Oost beschikbaar gesteld voor de afkoop van FUWA rechten. In 2008 is gebleken dat in 2003 € 200.000 te veel is uitgekeerd. Dat bedrag is in 2008 teruggestort.

Domein Veiligheid

In 2008 is het project Tijdelijke Bijdrageregeling Verbetering Management Overstromingen (TMO) uitgevoerd. Samen met het Waterschap is o.a. gewerkt aan verbetering van de informatievoorziening tijdens watercalamiteiten en deelname aan een landelijke multidisciplinaire oefenweek. De projectkosten zijn gefinancierd met een gelijknamige subsidie.

In 2008 is eveneens een grootschalige oefening gehouden in het actiecentrum. De oefening is uitgedacht en uitgevoerd in het kader van verbetering van gemeentelijke processen in tijden van crisis. De hieraan verbonden kosten zijn, afgezien van een kleine eigen bijdrage, in rekening gebracht bij deelnemende gemeenten.

Incidentele lasten	begrotingsjaar	begrotingsjaar na wijziging	begrotingsjaar voor wijziging
<u>Programma Service & Samenwerking:</u>			
Afkoop wachtgeldverplichting Ambulance Oost	25	0	0
Controle BTW-compensatiefonds	269		
Interim hoofd P&O	104		
<u>Programma Gezondheid:</u>			
Subsidie thuiszorgorganisaties	163	0	0
<u>Programma Veiligheid:</u>			
TMO oefening	106	0	0
Grootschalige oefening actiecentrum	161	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0
Totaal incidentele lasten	943	0	0

Toelichting:

Domein Service en Samenwerking

De wachtgeldverplichtingen van een voormalig personeelslid zijn in 2008 afgekocht; De belastingdienst heeft over het jaar 2003 een controle uitgevoerd over onze toepassing van het BTW-compensatiefonds. De belastingdienst heeft een aantal fouten vastgesteld. De fouten van 2003 zijn samen met de controle van 2004 t/m 2007 afgekocht. In verband met ziekte is een interim hoofd P&O aangesteld.

Domein Gezondheid

De incidentele baten zijn een uitvloeisel van de afspraken over de bijdrage 0 tot 4 jarigen met de thuiszorgorganisaties over de jaren 2007 t/m 2009.

Domein Veiligheid

In 2008 is het project Tijdelijke Bijdrageregeling Verbetering Management Overstromingen (TMO) uitgevoerd. Samen met het Waterschap is o.a. gewerkt aan verbetering van de informatievoorziening tijdens watercalamiteiten en deelname aan een landelijke multidisciplinaire oefenweek. De projectkosten zijn gefinancierd met een gelijknamige subsidie. In 2008 is eveneens een grootschalige oefening gehouden in het actiecentrum. De oefening is uitgedacht en uitgevoerd in het kader van verbetering van gemeentelijke processen in tijden van crisis. De hieraan verbonden kosten zijn, afgezien van een kleine eigen bijdrage, in rekening gebracht bij deelnemende gemeenten.

6.12 Analyse begrotingsrechtmatigheid

Normering van de begrotingsrechtmatigheid conform het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2007 e.v. van Regio Twente.

Legenda:

Rechtmatig is een kostenoverschrijding op programmaniveau die:

- a) geheel of grotendeels wordt gecompenseerd door direct daaraan gerelateerde inkomsten;
- b) past binnen het bestaande beleid, maar die niet tijdig kon worden gesignaleerd;
- c) bij het opmaken van de jaarrekening bekend is geworden nadat de overhead is toegerekend, mits op de kostenplaatsen geen overschrijdingen voorkomen en past binnen het geformuleerde beleid;
- d) het gevolg is van een hoger investeringsbedrag in een voorgaand jaar.

Onrechtmatig is een kostenoverschrijding op programmaniveau die:

- a) past binnen het bestaande beleid maar die ten onrechte niet tijdig is gesignaleerd;
- b) niet past binnen het bestaande beleid en waarvoor geen begrotingswijziging is ingediend;
- c) gevolg is van een activiteit die achteraf als onrechtmatig moet worden beschouwd;
- d) leidt tot kosten binnen de begroting, waarvoor minder prestaties zijn geleverd.

Kostenoverschrijdingen die op grond van het voorgaande als onrechtmatig moeten worden gekwalificeerd, worden hierna op programmaniveau geanalyseerd. Deze worden, voorzien van een toelichting aan de regioraad verantwoord.

Omschrijving Domein	Raming begrotingsjaar na wijziging			Realisatie begrotingsjaar			Begrotingsafwijking			waarvan rechtmatige lasten	waarvan onrechtmatige lasten	op grond van categorie
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo			
Domein Service en Samenwerking	6.938	8.666	-1.727	12.764	14.736	-1.972	5.825	6.070	-245	6.070		A
Domein Veiligheid	3.473	8.403	-4.929	5.259	9.928	-4.669	1.785	1.525	260	1.525		A en C
Domein Gezondheid	3.290	19.390	-16.100	5.835	21.285	-15.450	2.546	1.895	651	1.895		A
Domein Leefomgeving	50.743	54.609	-3.867	48.733	52.375	-3.642	-2.010	-2.234	225	-2.234		
AVT / IPT	0	0	0	0	3.181	-3.181	0	3.181	-3.181	3.181		A
Subtotaal Domeinen	64.444	91.068	-26.624	72.590	101.505	-28.914	8.147	10.437	-2.290	10.437	0	
Algemene dekkingsmiddelen												
Algemene bijdragen van gemeenten	26.217		26.217	26.249		26.249						
Saldo financieringsfunctie	340		340	1.593		1.593						
Subtotaal alg. dekkingsmiddelen	26.557	0	26.557	27.842	0	27.842						
Onvoorzien	0	35	-35		0	0						
Resultaat voor bestemming			-102			-1.072						
Toevoeging / onttrekking aan reserves:												
Domein service en samenwerking				253	203	50						
Domein Veiligheid					9	-9						
Domein Gezondheid					10	-10						
Domein Vrije tijd	67		67	118	157	-39						
Saldo financieringsfunctie:					105	-105						
Onvoorzien	45		45	10		10						
Subtotaal mutaties reserves	112	0	112	381	484	-103						
Resultaat na bestemming	91.113	91.103	10	100.814	101.989	-1.175						

Toelichting

Algemeen:

Overeenkomstig de bepalingen in het BBV worden alleen de voornaamste begrotingsoverschrijdingen op de lasten nader toegelicht. Uit de analyse blijkt dat in het algemeen hogere lasten in grote mate worden gecompenseerd door hogere inkomsten, c.q. lagere uitgaven op andere posten.

Domein Service en samenwerking (begrotingsoverschrijding lasten) **€ 6.060.000**

Een toename van lasten wordt verklaard door de niet in de begroting geraamde winstuitkering Twence. Na verrekening van de winstuitkering resteert nog een netto begrotingsoverschrijding van € 1.121.000. Deze wordt grotendeels (€ 667.000) gecompenseerd door hogere inkomsten terzake (categorie A). Het restant wordt veroorzaakt door de sanctie van de belastingdienst inzake de controle op de uitvoering van het BTW-compensatiefonds en het negatieve saldo van S&S. Deze kosten worden gedekt door het voordeel op de financieringsfunctie. Conclusie: er zijn geen onrechtmatigheden binnen dit programma geconstateerd.

Domein Veiligheid (begrotingsoverschrijding lasten) **€ 1.525.000**

Meerkosten van boven de formatie gedetacheerd personeel ad € 367.000 worden gecompenseerd door extra inkomsten ter zake (categorie A). Overige overschrijdingen op loonkosten (o.a. de tijdelijke inhuur van extra medewerkers) € 140.000 worden gedekt uit daaraan gerelateerde kostenbesparingen c.q. vertraagde invulling van vacatureruimte (categorie A). Verder zijn in 2008 voor € 642.000 meer oefeningen gehouden. De lasten hiervan worden gedekt door inkomsten van de gemeenten en het Rijk (categorie A). Overige lasten (o.a. wijziging BBV, migratie OMS en hogere doorberekening vanuit concern) worden opgevangen door hogere inkomsten (categorie A en C). Conclusie: er zijn geen onrechtmatigheden binnen dit programma geconstateerd.

Domein gezondheid (begrotingsoverschrijding lasten) **€ 1.895.000**

Een deel ad € 864.000 van de overschrijding kan verklaard worden door kosten die gemaakt zijn voor projecten. Hier staat inkomsten tegenover. Op loonkostengebied is een overschrijding ontstaan van € 680.000. Deze bestaat uit vervanging bij o.a. ziekte, inzet i.v.m. seizoensdrukte en advieskosten. Deze hogere kosten worden gecompenseerd door UWV-uitkeringen, doorberekening en overige inkomsten. Verder hebben verschillende activiteiten van de GGD geleid tot een overschrijding van € 351.000 (o.a. infectieziekten, subsidie thuiszorgorganisaties) waartegenover dekkingsmiddelen staan. (alle bovengenoemde afwijkingen vallen binnen categorie A). Conclusie: er zijn geen onrechtmatigheden binnen dit programma geconstateerd.

Domein Leefomgeving (begrotingsonderschrijding lasten) **- € 2.234.000**

De onderschrijding is toe te schrijven aan lagere subsidie-uitkeringen aan gemeenten en minder inhuur van derden bij programma Mobiliteit ad € 7,8 mln. Grote overschrijdingen zijn ontstaan door hogere uitkeringen BLS van € 4 mln en door het uitvoeren van projecten van € 1,6 mln. Deze lasten worden gecompenseerd door inkomsten (categorie A). Conclusie: er zijn geen onrechtmatigheden binnen dit programma geconstateerd.

Agenda van Twente / Innovatieplatform Twente (begrotingsoverschrijding lasten) **€ 3.181.000**

De overschrijding is toe te schrijven aan de uitgaven voor de uitvoeringsorganisaties Agenda van Twente en Innovatieplatform Twente en de investeringsbijdragen in het kader van Agenda van Twente. Deze lasten worden gedekt door toekomstige dividenduitkeringen van Twence BV. Conclusie: er zijn geen onrechtmatigheden binnen dit programma geconstateerd.

Bijlagen

Bijlage 1 Gemeentelijke bijdrage naar functionele indeling

Gemeente	Aantal inw. 01-01-08	Functie 0 Algemeen bestuur	Functie 1 Veiligheid	Functie 2 Verkeer en vervoer	Functie 3 Economische zaken	Functie 6 Reg. Platform Arbeidszaken	Functie 7 Volksgez. heid	Functie 8 R.O. en Volkshuisv.	Functie 9 Algemene uitgaven	Totaal	Bijdrage RV Budgetfin	Bijdrage R & T Reguliere fin
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	
										c t/m j		
Almelo	72.323	141.906,60	546.411,95	49.380,43	72.002,80	8.812,94	1.794.489,34	84.007,81	-100.728,15	2.596.283,72	148.016,35	51.822,68
Borne	20.774	40.761,14	156.950,93	14.183,99	20.682,03	2.531,42	545.466,68	24.130,34	-28.933,07	775.773,46	42.516,10	14.885,51
Dinkelland	26.114	51.238,87	197.295,49	17.830,02	25.998,38	3.182,13	723.536,15	30.333,09	-36.370,38	1.013.043,75	53.444,95	18.711,86
Enschede	154.851	303.836,67	1.169.924,32	105.728,59	154.165,42	18.869,42	3.569.470,04	179.869,39	-215.669,35	5.286.194,50	316.918,27	110.957,71
Haaksbergen	24.379	47.834,59	184.187,28	16.645,40	24.271,07	2.970,71	611.175,91	28.317,78	-33.953,95	881.448,79	49.894,09	17.468,65
Hellendoorn	36.059	70.752,18	272.431,57	24.620,23	35.899,35	4.393,98	891.818,07	41.884,85	-50.221,32	1.291.578,91	73.798,40	25.837,90
Hengelo	81.085	159.098,72	612.610,28	55.362,92	80.726,01	9.880,64	1.975.218,76	94.185,44	-112.931,46	2.874.151,31	165.948,67	58.101,05
Hof van Twente	35.183	69.033,36	265.813,25	24.022,12	35.027,23	4.287,24	875.944,25	40.867,32	-49.001,26	1.265.993,51	72.005,58	25.210,20
Losser	22.489	44.126,18	169.908,03	15.354,96	22.389,43	2.740,40	551.059,91	26.122,42	-31.321,64	800.379,69	46.026,02	16.114,38
Oldenzaal	31.588	61.979,53	238.652,44	21.567,54	31.448,15	3.849,17	789.305,03	36.691,49	-43.994,31	1.139.499,04	64.648,04	22.634,22
Rijssen / Holten	36.667	71.945,15	277.025,11	25.035,36	36.504,66	4.468,07	1.028.608,98	42.591,08	-51.068,11	1.435.110,30	75.042,73	26.273,56
Tubbergen	20.792	40.796,46	157.086,92	14.196,28	20.699,95	2.533,62	602.941,56	24.151,24	-28.958,14	833.447,89	42.552,94	14.898,40
Twenterand	33.469	65.670,29	252.863,70	22.851,84	33.320,82	4.078,38	882.282,96	38.876,39	-46.614,08	1.253.330,30	68.497,70	23.982,04
Wierden	23.387	45.888,16	176.692,56	15.968,09	23.283,46	2.849,83	618.618,86	27.165,50	-32.572,34	877.894,12	47.863,87	16.757,84
Totaal	619.160	1.214.867,90	4.677.853,83	422.747,77	616.418,76	75.447,95	15.459.936,50	719.194,14	-862.337,56	22.324.129,29	1.267.173,71	443.656,00

Bijdrage GGD per gemeente

Gemeente	Aantal inw. 01-01-08	Aantal jeugdigen per 1-1-2008 (voorlopig)	Bijdrage JGZ	Bijdrage overig	Bijdrage totaal
Almelo	72.323	13.579	1.338.333,01	456.156,33	1.794.489,34
Borne	20.774	4.205	414.440,70	131.025,98	545.466,68
Denekamp	26.114	5.670	558.829,67	164.706,48	723.536,15
Enschede	154.851	26.307	2.592.792,28	976.677,76	3.569.470,04
Haaksbergen	24.379	4.641	457.412,44	153.763,47	611.175,91
Hellendoorn	36.059	6.741	664.386,39	227.431,68	891.818,07
Hengelo	81.085	14.852	1.463.798,65	511.420,11	1.975.218,76
Hof van Twente	35.183	6.636	654.037,69	221.906,56	875.944,25
Losser	22.489	4.152	409.217,07	141.842,84	551.059,91
Oldenzaal	31.588	5.987	590.072,89	199.232,14	789.305,03
Rijssen	36.667	8.090	797.342,52	231.266,46	1.028.608,98
Tubbergen	20.792	4.787	471.802,05	131.139,51	602.941,56
Vriezenveen	33.469	6.810	671.186,96	211.096,00	882.282,96
Wierden	23.387	4.780	471.112,14	147.506,72	618.618,86
Totaal	619.160	117.237	11.554.764,46	3.905.172,04	15.459.936,50

Gemeente	Aantal inw. 01-01-08	Totaal R&T	Herstruct. kosten AAD-OOST	Netwerkstad	AVT IPT	Totaal functie 0 t/m 9, RV en AVT/IPT	In rekening gebracht					Netwerkstad	Totaal functie 0 t/m 9
							functie 0 t/m 9	Electronisch kinddossier EKD	Recreatie en Toerisme	Herstructurering Ambulance-Oost			
a	b		m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	
						k t/m o						q t/m v	
Almelo	72.323	199.839,03	8.314,79	116.336,99	371.554,69	3.240.506,54	2.738.790,00	21.400,00	196.889,00	5.403,00	139.313,00	3.101.795,00	
Borne	20.774	57.401,61	2.388,33	33.416,54	106.725,07	960.819,50	818.332,00	6.300,00	56.150,00	1.541,00	39.730,00	922.053,00	
Dinkelland	26.114	72.156,81	3.002,26		134.158,97	1.203.649,93	1.059.879,00	9.650,00	71.303,00	1.957,00		1.142.789,00	
Enschede	154.851	427.875,98	17.802,82	249.089,48	795.536,91	6.665.541,98	5.624.904,00	42.430,00	421.874,00	11.577,00	298.504,00	6.399.289,00	
Haaksbergen	24.379	67.362,74	2.802,79		125.245,52	1.059.391,19	933.064,00	7.720,00	66.526,00	1.826,00		1.009.136,00	
Hellendoorn	36.059	99.636,30	4.145,61		185.250,76	1.554.773,68	1.370.580,00	11.300,00	98.794,00	2.711,00		1.483.385,00	
Hengelo	81.085	224.049,72	9.322,13	130.431,32	416.568,90	3.596.422,33	3.041.769,00	23.100,00	222.170,00	6.097,00	157.201,00	3.450.337,00	
Hof van Twente	35.183	97.215,78	4.044,90		180.750,37	1.522.794,36	1.336.190,00	11.200,00	95.758,00	2.628,00		1.445.776,00	
Losser	22.489	62.140,40	2.585,50		115.535,77	964.526,98	848.781,00	7.200,00	61.457,00	1.686,00		919.124,00	
Oldenzaal	31.588	87.282,26	3.631,59	50.811,67	162.281,29	1.420.871,63	1.196.743,00	8.850,00	85.527,00	2.347,00	60.516,00	1.353.983,00	
Rijssen / Holten	36.667	101.316,29	4.215,51		188.374,32	1.702.742,86	1.509.085,00	12.900,00	99.519,00	2.731,00		1.624.235,00	
Tubbergen	20.792	57.451,34	2.390,40		106.817,54	985.208,77	871.693,00	8.700,00	56.297,00	1.545,00		938.235,00	
Twenterand	33.469	92.479,74	3.847,84		171.944,80	1.497.620,64	1.322.718,00	11.350,00	91.378,00	2.507,00		1.427.953,00	
Wierden	23.387	64.621,71	2.688,74		120.149,19	1.048.595,92	925.148,00	7.700,00	64.330,00	1.765,00		998.943,00	
Totaal	619.160	1.710.829,71	71.183,21	580.086,00	3.180.894,10	27.423.466,31	23.597.676,00	189.800,00	1.687.972,00	46.321,00	695.264,00	26.217.033,00	

Gemeente	Aantal inw. 01-01-08	Te verrekenen	Totaal generaal			Resultaat (neg.) incl. AVT/IPT	AVT IPT	Resultaat (pos.) excl. AVT/IPT	Over te hevelen bedragen	Saldo-bestemming	Uitkering aan gemeenten	Op basis van aantal inw. betekent dit
			Bijdrage	Prijs- en loon comp. RV	Voorschot							
a	b	w	x	y	z	-x+y+z	= 0	ab - aa			ac -ad-ae	
		p - v										
Almelo	72.323	138.711,54	3.240.506,54	3.721,21	3.101.795,00	-134.990,33	371.554,69	236.564,36	45.006,22	56.050,79	135.507,35	133.297,52
Borne	20.774	38.766,50	960.819,50	1.068,88	922.053,00	-37.697,62	106.725,07	69.027,45	12.927,55	16.099,98	39.999,91	38.288,27
Dinkelland	26.114	60.860,93	1.203.649,93	1.343,64	1.142.789,00	-59.517,29	134.158,97	74.641,68	16.250,60	20.238,52	38.152,56	48.130,35
Enschede	154.851	266.252,98	6.665.541,98	7.967,50	6.399.289,00	-258.285,48	795.536,91	537.251,43	96.362,96	120.010,53	320.877,94	285.403,73
Haaksbergen	24.379	50.255,19	1.059.391,19	1.254,36	1.009.136,00	-49.000,83	125.245,52	76.244,69	15.170,92	18.893,88	42.179,88	44.932,60
Hellendoorn	36.059	71.388,68	1.554.773,68	1.855,33	1.483.385,00	-69.533,35	185.250,76	115.717,41	22.439,33	27.945,96	65.332,13	66.459,84
Hengelo	81.085	146.085,33	3.596.422,33	4.172,04	3.450.337,00	-141.913,29	416.568,90	274.655,61	50.458,77	62.841,40	161.355,44	149.446,64
Hof van Twente	35.183	77.018,36	1.522.794,36	1.810,26	1.445.776,00	-75.208,10	180.750,37	105.542,27	21.894,20	27.267,05	56.381,02	64.845,30
Losser	22.489	45.402,98	964.526,98	1.157,12	919.124,00	-44.245,86	115.535,77	71.289,91	13.994,79	17.429,12	39.866,00	41.449,16
Oldenzaal	31.588	66.888,63	1.420.871,63	1.625,29	1.353.983,00	-65.263,34	162.281,29	97.017,95	19.657,05	24.480,90	52.880,00	58.219,41
Rijssen / Holten	36.667	78.507,86	1.702.742,86	1.886,62	1.624.235,00	-76.621,24	188.374,32	111.753,08	22.817,68	28.417,16	60.518,24	67.580,44
Tubbergen	20.792	46.973,77	985.208,77	1.069,80	938.235,00	-45.903,97	106.817,54	60.913,57	12.938,75	16.113,93	31.860,88	38.321,45
Twenterand	33.469	69.667,64	1.497.620,64	1.722,07	1.427.953,00	-67.945,57	171.944,80	103.999,23	20.827,58	25.938,69	57.232,96	61.686,25
Wierden	23.387	49.652,92	1.048.595,92	1.203,32	998.943,00	-48.449,60	120.149,19	71.699,59	14.553,61	18.125,08	39.020,91	43.104,26
Totaal	619.160	1.206.433,31	27.423.466,31	31.857,44	26.217.033,00	-1.174.575,87	3.180.894,10	2.006.318,23	385.300,00	479.853,00	1.141.165,23	1.141.165,23

- Voor de specificaties van de totaalbedragen in de kolommen ad t/m af wordt verwezen naar hoofdstuk 6.1 financieel resumé

Bijlage 2 Gemeentelijke bijdrage naar programma indeling

Gemeente	Domeinen					OVERIG		
	Service & samenwerking *	Gezondheid	Leefomgeving **	Veiligheid	Totale gemeentelijke bijdrage	NWS	Ambulance Oost	Totaal Generaal
Almelo	153.719	1.880.667	379.840	575.777	2.990.013	116.337	8.315	3.066.087
Borne	44.154	540.201	109.105	165.386	858.849	33.417	2.388	880.700
Dinkelland	55.504	679.061	137.151	207.899	1.079.618		3.002	1.107.086
Enschede	329.128	4.026.702	813.277	1.232.799	6.401.927	249.090	17.803	6.564.809
Haaksbergen	51.816	633.945	128.038	194.086	1.007.889		2.803	1.033.532
Hellendoorn	76.642	937.668	189.382	287.073	1.490.769		4.146	1.528.698
Hengelo	172.342	2.108.512	425.858	645.533	3.352.256	130.431	9.322	3.437.546
Hof van Twente	74.780	914.889	184.781	280.099	1.454.553		4.045	1.491.561
Losser	47.799	584.798	118.112	179.039	929.751		2.585	953.407
Oldenzaal	67.139	821.406	165.900	251.478	1.305.927	50.812	3.632	1.339.153
Rijssen / Holten	77.934	953.478	192.575	291.913	1.515.905		4.215	1.554.474
Tubbergen	44.192	540.669	109.199	165.529	859.593		2.390	881.463
Twenterand	71.137	870.319	175.779	266.453	1.383.692		3.848	1.418.897
Wierden	49.708	608.149	122.828	186.188	966.877		2.689	991.477
Totaal	1.315.995	16.100.464	3.251.825	4.929.252	25.597.621	580.086	71.183	26.248.890

* Excl. Ambulance Oost. Incl. begrote financieringsresultaat.

** Excl. NWS

Bijlage 3 Recapitulatiestaat per programma

Nummer	Omschrijving	Uitgaven	Inkomsten	Voordelig	Nadelig	Gem. bijdrage
SERVICE EN SAMENWERKING						
Personeel						
5.002.0.10	Directie & algemeen	352.174	307.090		45.084	
5.002.0.12	Communicatie	261.113	269.869	8.756		
5.002.0.13	OR	81.304	82.782	1.477		
5.002.0.15	DB	44.750	35.336		9.414	
5.002.0.20	Financiën & control	709.857	703.190		6.667	
5.002.0.30	ICT	984.071	994.899	10.828		
5.002.0.41	BJZ	243.189	283.285	40.096		
5.002.0.42	Facilitaire zaken	218.551	244.649	26.098		
5.002.0.43	Post & archief	222.348	217.456		4.892	
5.002.0.50	P & O	770.637	651.596		119.041	
5.002.0.51	Kwaliteit	179.190	131.793		47.398	
5.7.200.00	Zittend ziekenvervoer	147.589	147.589			
		4.214.773	4.069.534	87.256	232.496	145.240
5.910.0.00	Kapitaallasten	2.705.718	2.705.718	0		
Huisvesting						
5.920.1.20	Regiokantoor	1.484.189	1.509.117	24.928		
5.920.1.11	Catering	145.512	176.426	30.915		
		1.629.701	1.685.544	55.843		-55.843
Algemeen Beheer						
5.930.2.20	Concern	390.174	378.943		11.231	
5.930.2.21	ICT	452.393	352.507		99.886	
5.930.2.24	B&B	108.386	98.835		9.552	
	Totaal	842.567	731.450		120.668	120.668
Beheersproducten						
6.0.010.00	Dagelijks bestuur	415.240	0		415.240	415.240
6.0.010.10	Algemeen bestuur	21.963	0		21.963	21.963
6.0.020.00	Bestuursondersteuning	783.226	31.431		751.795	751.795
6.0.050.00	Shared Services	49.960	45.126		4.834	4.834
6.0.050.40	Kwaliteitszorgsysteem	10.981	0		10.981	10.981
6.0.055.50	Euregio	654.899	654.899			
6.0.058.00	MONT-mapping	51.851	52.000	149		-149
6.0.058.08	ICT project Regionaal Data Netwerk Gemeenten	183.549	183.549			
6.7.110.00	Wachtgeld ambulancevervoer	71.183	0		71.183	71.183
6.9.110.00	Geldleningen/uitzettingen <1 jr	295.065	3.821.950	3.526.885		-3.526.885
6.9.140.00	Geldleningen/uitzettingen = of >1 jr	295.781	19.319		276.462	276.462
6.9.210.00	Concernkosten	225.202	0		225.202	225.202
6.9.922.00	Alg. baten en lasten	2.102.250	200.000		1.902.250	1.902.250
6.9.221.00	Winstuitkering Twence	4.948.536	4.948.536			
6.9.922.20	Friciekosten	15.630	0		15.630	15.630
	Totaal Service en samenwerking	10.125.317	9.956.809	3.527.033	3.695.541	378.573
VEILIGHEID						
Personeelskosten						
5.120.0.10	Pers. kst. HVD/ Directie	563.387	563.387			
5.120.0.20	Pers. kst. HVD/ Stafafdeling	156.362	156.362			

Nummer	Omschrijving	Uitgaven	Inkomsten	Voordelig	Nadelig	Gem. bijdrage
5.120.0.21	Pers. kst. HVD/ Cluster Beleid	180.990	180.990			
5.120.0.22	Pers. kst. HVD/ Cluster Communicatie	8.035	8.035			
5.120.0.23	Pers. kst. HVD/ Cluster MMO	124.669	124.669			
5.120.0.30	Pers. kst. HVD/ afd. Openbare Veiligheid	208.611	208.611			
5.120.0.31	Pers. kst. HVD/ Team Risicobeheersing	517.965	517.965			
5.120.0.32	Pers. kst. HVD/ Team Operat. Voorbereiding	771.980	771.980			
5.120.0.34	Pers. kst. HVD/ Team Informatie	1.739.569	1.739.569			
5.120.0.40	Pers. kst. HVD/ afd. OOL	121.461	121.461			
5.120.0.41	Pers. kst. HVD/ Team OTO: MDS	1.698.066	1.698.066			
5.120.0.42	Pers. kst. HVD/ Team OTO: Oefenen	0	0			
5.120.0.43	Pers. kst. HVD/ Team Techniek & Logistiek	298.350	298.350			
5.723.0.20	Piofach HVD	1.148.135	1.148.135			
	Totaal	7.537.580	7.537.580			
		1.033.443	1.033.443			
	Huisvesting					
5.920.2.20	Gebouw Westermaat	11.848	11.849			
5.920.2.21	Stalling regio voertuigen	45.992	45.992			
		57.840	57.840			
5.930.5.50	Algemeen Beheer	245.554	245.554			
5.940.5.50	Traktie	249.624	249.624			
	Beheersproducten					
	<u>Team Risicobeheersing</u>					
	<u>Proactie</u>					
6.1.121.01	Pro-actie en preventiebeleid	255.073	259.702	4.629		
6.1.121.02	Geinv. en geanalyseerd risicobeeld	16.517	17.500	983		
6.1.121.03	Pro-actief communiceren over risico's	16.275	17.500	1.225		
6.1.121.04	Specialistische externe advisering	84.330	50.000		34.330	
6.1.121.05	Advisering BRW GHOR tbv HVD	47.241	50.000	2.759		
6.1.121.06	Wettelijke taken BEVI	46.303	40.000		6.303	
6.1.121.07	Instrumentarium pro-actie preventie	22.361	25.000	2.639		
6.1.121.08	Coördinatie regionaal overleg	3.406	0		3.406	
6.1.121.21	Uitvoering BRZO	27.657	20.000		7.657	
6.1.121.31	OGS	49.579	25.000		24.579	
6.1.121.32	Meetplan organisatie	24.122	25.000	878	0	
6.1.121.42	Voorlichting Preventie	8.308	0		8.308	
6.1.121.44	Wettelijke taken vuurwerkbesl. 2002	16.052	25.000	8.948		
		617.223	554.702	22.060	84.581	62.521
	<u>Team Operat. Voorbereiding</u>					
6.1.122.10	Operationele planvorming	239.687	80.000		159.687	
6.1.122.11	Preparatie Meldkamer	80.319	0		80.319	
6.1.122.12	Operationeel houden van het RCC (ROT/RBT)	65.215	0		65.215	
6.1.122.13	Brandweezorg en Hulpverlening	135.088	100.000		35.088	
6.1.122.14	Geneeskundige preparatie	77.326	60.000		17.326	
6.1.122.15	Opstellen & actualiseren plannen & procedures	71.651	50.000		21.651	
6.1.122.07	Leeragentschap	114.704	34.646		80.058	
6.1.122.17	TMVBO	105.977	105.977			
6.1.122.18	Luchtsurveillance bosbrandbestrijding	71.859	71.859			
		961.825	502.482	0	459.343	459.343
	<u>Team Informatie</u>					
6.1.123.01	Preparatie Medkamerdomein	1.633.593	270.087		1.363.506	
6.1.123.02	Verbindingsmiddelen AC	33.096	3.175		29.922	
6.1.123.04	Openbaar brandmeldsysteem	174.363	865.113	690.750		
6.1.123.05	Intranet	47.224	16.320	0	30.904	
6.1.123.07	Doorberekening kosten GMT	791.364	388.877		402.486	
		2.679.640	1.543.572	690.750	1.826.818	1.136.068
	<u>Team OTO: MDS+Oefenen</u>					
6.1.124.01	Opleiden operationele functies	315.240	202.276		112.965	
6.1.124.06	Mutidisciplinair oefenen	1.064.120	419.033		645.087	
		1.379.360	621.309	0	758.051	758.051
	<u>Team OTO: Oefenen</u>					

Nummer	Omschrijving	Uitgaven	Inkomsten	Voordelig	Nadelig	Gem. bijdrage
6.1.125.07	Oefenen Brandweer	1.316.644	768.706		547.937	
6.1.125.14	Oefenen GHOR	42.224	85.000	42.776		
6.1.125.15	COO	109.773	75.647		34.126	
		1.468.641	929.354	42.776	582.063	539.287
	<i>Team Techniek & Logistiek</i>					
6.1.126.01	Onderhoud materieel	386.138	155.000		231.138	
6.1.126.03	Beheer gebouw Westermaat	97.709	0		97.709	
6.1.126.04	Planvorming logistiek	674.788	0		674.788	
		1.158.635	155.000	0	1.003.635	1.003.635
	<i>Repressief</i>					
6.1.128.01	Operationele functies GHOR	354.296	206.500		147.796	147.796
	<i>BRW Opschaling</i>					
6.1.129.01	Operationele functies Brandweer	189.196	23.525		165.671	165.671
6.1.100.00	Bestuursondersteuning Veiligheid	396.900	0		396.900	396.900
	Totaal Veiligheid	9.205.717	4.536.444	733.525	5.424.859	4.669.273
	LEEFOMGEVING					
	(Hulp)kostenplaatsen					
5.211.0.10	Leefomgeving - Mobiliteit	778.067	778.066		0	
5.320.0.10	Leefomgeving - Werken	418.869	418.869			
5.611.0.10	Leefomgeving - RPA	0	0			
5.7.230.50	Leefomgeving - Mensen	0	0			
5.723.0.30	Leefomgeving - doorberekeningen B&B	342.087	342.087			
5.810.0.10	Leefomgeving - directie & algemeen	186.106	186.106			
5.810.0.20	Leefomgeving - landgoed	723.343	723.343			
5.560.0.10	RV - Directie en algemeen	0	0			
5.560.0.20	RV - Beleidsadvisering	771.214	771.214			
5.723.0.40	RV - Doorberekening B & B	139.567	139.567			
	Totaal	3.359.253	3.359.253			
5.930.4.40	Algemeen Beheer RV	0	0			
5.930.3.30	Algemeen Beheer LO	167.972	167.972			
	Beheersproducten					
6.2.200.00	Bestuursondersteuning	438.205	0		438.205	438.205
	Mobiliteit					
6.2.125.00	Strategie mobiliteit	749.838	767.408	17.570		
6.2.125.01	Regionaal Mobiliteitsplan (RMP) voorheen RVVP	14.914	0		14.914	
6.2.125.02	Buurtbussen	36.246	32.841		3.405	
6.2.125.03	Openbaar Vervoer Platform (ROCOV)	6.375	4.518		1.857	
6.2.125.04	Concessie Zutphen-Hengelo-Oldenzaal	6.464.075	6.456.491		7.584	
6.2.125.05	Concessie intermodaal openbaar vervoer Twente	11.638.895	11.620.140		18.755	
6.2.125.06	Treintaxi Twente	83.678	79.654		4.024	
6.2.125.07	Regiotaxi twente	1.851.949	1.779.149		72.800	
6.2.125.08	Sociale veiligheid	92.495	89.400		3.095	
6.2.125.09	Toegankelijkheid Openbaar Vervoer	5.572	0		5.572	
6.2.125.10	Halteplan Regio Twente	6.122	1.169		4.953	
6.2.125.11	Sabimos	121.387	113.339		8.048	
6.2.125.12	Agglonet Twente	50.133	35.557		14.577	
6.2.125.13	Kleine infrastructuur	1.512.735	1.492.122		20.613	
6.2.125.15	Grote Infrastructuur	4.757.795	4.722.594		35.201	

Nummer	Omschrijving	Uitgaven	Inkomsten	Voordelig	Nadelig	Gem. bijdrage
6.2.125.16	Twente Mobiel	154.785	139.307		15.477	
6.2.125.17	Regionaal Verkeersmodel (RVM)	42.652	32.746		9.906	
6.2.125.18	Duurzaam Veilig Verkeer	1.124.788	1.120.764		4.024	
6.2.125.19	Goederenvervoer	202.250	179.316		22.934	
6.2.125.20	Spoorlijn Almelo - Marienberg	420.226	416.512		3.715	
6.2.125.21	Flankerend Beleid Mobiliteitsmanagement	65.284	54.746		10.538	
6.2.125.22	Regionaal Mobiliteitsfonds Twente	284.749	281.034		3.715	
6.2.125.23	Monitoring Mobiliteit	52.112	49.017		3.095	
6.2.125.24	Ontwikkeling hoogwaardig fietsnetwerk	97.868	92.916		4.953	
6.2.125.25	Spoorvervoer (Algemeen)	714.574	704.950		9.624	
6.2.125.26	Experimenten Doelgroepenvervoer	280.261	272.044		8.217	
6.2.125.27	Goedkoop OV	253.817	248.245		5.572	
6.2.125.28	Regionale invoering OV Chipkaart	205.424	196.757		8.667	
6.2.125.29	TRUS / Hybride bus	18.200	18.200			
6.2.125.30	MIRT gebiedsagenda	65.512	65.512			
		31.374.710	31.066.445	17.570	325.835	308.265
	Werken					
6.3.205.00	Strategie Werken	175.724	0		175.724	
6.3.205.01	Werkgelegenheidsstatistiek Twentsche gemeenten	16.135	14.270		1.865	
6.3.205.02	Bedrijfsterreinen Twentsche gemeenten	8.148	0		8.148	
6.3.205.03	Twente Index	17.436	0		17.436	
6.3.205.05	Uitvoering regionaal economisch ontwikkelingsplan	101.429	18.695		82.734	
6.3.205.06	Kanalensie Twente / Grafschaft Bentheim	44.591	0		44.591	
6.3.205.08	Twente Promotie	31.208	12.800		18.408	
6.3.205.09	Breedband Twente	63.614	0		63.614	
6.3.205.11	Relatiebeheer Werken	7.460	0		7.460	
6.3.205.12	Vereenvoudiging vergunningen	16.885	0		16.885	
6.3.205.13	Hippologisch centrum Twente	24.745	17.286		7.460	
6.3.205.14	Pilot MIRT	0	0			
6.3.205.15	Grondbeleid Netwerkstad	0	0			
6.3.205.16	POWI Ondersteuning/secretariaat	796	0		796	
6.3.205.17	Arbeidsmarktonderzoek en rapportage	3.750	0		3.750	
6.3.205.18	Internationale school	7.662	3.000		4.662	
6.3.205.19	Kennispark Twente	3.142	0		3.142	
6.3.205.20	Project onderwijs arbeidsmarkt	88.322	88.322			
6.3.205.21	Demografische ontwikkeling en arbeidsmarkt	0	0			
6.3.205.24	Startersbeleid	176.000	176.000			
6.3.205.25	Externe werkgroepen	16.413	0		16.413	
6.3.205.26	Internet Programma werken	0	0			
6.3.205.27	Arbeidsmarktplan (AVT)	40.000	40.000			
		843.460	370.373	0	473.087	473.087
	RPA					
6.6.611.30	Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid (RPA)	75.448	0		75.448	
		75.448	0	0	75.448	75.448
	Landgoed					
6.8.105.00	Strategie Wonen	47.284	0		47.284	
6.8.105.01	Strategie RO	61.913	0		61.913	
6.8.105.02		0	0			
6.8.105.03		0	0			
6.8.105.04		0	0			
6.8.105.05	Besluit Woninggebonden Subsidies	3.671.806	3.676.000	4.194		
6.8.105.06	Besluit Lokatiegebonden subsidies (Woningbouwafspraken)	6.356.809	6.418.524	61.715		
6.8.105.07		0	0			
6.8.105.08	Themadocumenten Wonen	12.673	0		12.673	
6.8.105.09	Huisvesting Statushouders	14.595	19.420	4.825		
6.8.105.10	Regionale afstemming Duitsland	10.374	0		10.374	
6.8.105.11		0	0			
6.8.105.12	Twentse woningafspraken	17.945	0		17.945	
6.8.105.13	Regionaal Woningmarktonderzoek	49.219	0		49.219	
6.8.105.14	Relatiebeheer Wonen	5.169	0		5.169	
6.8.105.15	Demographic Change	75.169	0		75.169	
6.8.105.16	Informatie Uitwisseling	17.758	0		17.758	
6.8.105.17	Twentse stadsranden	20.419	0		20.419	
6.8.105.23	Regionale Structuurvisie Twente 2030	44.967	2.000		42.967	

Nummer	Omschrijving	Uitgaven	Inkomsten	Voordelig	Nadelig	Gem. bijdrage
6.8.105.24	Borgen en versterken landschappelijke kwaliteit	21.786	0		21.786	
6.7.723.00	Milieu	86.349	93.050	6.701		
6.7.723.20	Agrarische kerngroep	15.910	15.922	12		
6.7.723.90	Overige ISP	21.468	4.725		16.743	
6.5.560.00	Beleidsadv. en planontwikkeling	185.862	385.742	199.880		385.742
6.5.560.15	Productontwikkeling	28.813	39.184	10.371		39.184
6.5.560.17	Twentepromotie	12.184	18.730	6.546		18.730
		10.778.475	10.673.298	294.244	399.421	105.177
	<u>Recreatieve voorzieningen</u>					
6.5.560.20	Het Hulsbeek	534.795	497.113		37.682	219.464
6.5.560.30	Het Rutbeek	527.653	601.024	73.371		367.454
6.5.560.40	Het Lageveld	300.133	293.888		6.246	197.196
6.5.560.50	Arboretum	117.091	149.948	32.857		84.527
6.5.560.60	Fietspaden onderhoud	494.011	475.440		18.570	232.415
6.5.560.62	Fietsnetwerk	143.134	157.892	14.757		95.837
6.5.560.63	Wandelnetwerk	36.899	70.281	33.381		70.281
6.5.568.00	Projecten R&T	2.521.471	2.521.471			0
		4.675.187	4.767.056	154.367	62.498	-91.869
	<u>NWS</u>					
6.0.051.00	NWS bestuursondersteuning	86.997	59.133		27.865	
6.0.051.10	Pijler Ruimtelijke-Fysiek	25.183	0		25.183	
6.0.051.20	Pijler Economie-werk	141.352	57.232		84.120	
6.0.051.30	Pijler Sociaal	8.572	3.178		5.395	
6.0.051.35	Innovatieplatform Twente (IPT)	13.616	0		13.616	
6.0.051.40	Facilitaire samenwerking	151.061	160		150.901	
6.0.051.50	Pijler Internationaal & Lobby	330.403	14.558		315.844	
		757.185	134.260	0	622.924	622.924
	Totaal Leefomgeving	52.469.895	50.538.657	466.181	2.397.419	3.642.068
	<u>AVT/IPT</u>					
6.0.056.50	Uitvoeringsorganisatie IPT	527.019			527.019	
6.0.056.00	Uitvoeringsorganisatie Agenda van Twente	253.224			253.224	
6.3.208.00	Financieringsbijdragen Agenda van Twente	2.400.651			2.400.651	
	Totaal AVT/IPT	3.180.894	0	0	3.180.894	3.180.894
	<u>Gezondheid</u>					
5.910.0.00	<u>Kapitaallasten</u>	0	0			
	<u>Huisvesting</u>					
5.920.3.31	Gebouw Regionale Medische diensten (RMD)	43.415	43.415			
5.920.3.32	Gebouw Lansinkveste	26.484	26.484			
5.920.3.33	Dependances JGZ	33.884	33.884			
	Totaal huisvesting	103.783	103.783			
5.930.6.70	<u>Algemeen Beheer Concern</u>	1.591.486	1.591.486			
5.930.6.80	<u>Algemeen Beheer Automatisering</u>	0	0			
5.930.6.90	<u>Algemeen beheer Algemeen</u>	208.198	208.198			
5.940.6.60	<u>Traktie</u>	12.572	12.572			
	<u>Kostenplaatsen</u>					

Nummer	Omschrijving	Uitgaven	Inkomsten	Voordelig	Nadelig	Gem. bijdrage
5.710.0.10	Direktie	298.992	298.992			
5.710.0.27	Bedrijfsvoering FA	190.788	190.788			
5.710.0.26	Staf EGB (Epidemiologie, Gezondheidsbevordering en Beleidsadvisering)	1.161.360	1.161.360	0		
5.710.0.25	Staf-secretariaat	312.378	312.378	0		
5.710.0.27	Staf IBP (Informatievoorziening Bedrijfsvoering en Projecten)	624.444	624.444			
5.710.0.xx	O & O Nieuw	0	0	0		
5.710.0.30	AGZ cluster leiding & secretariaat	429.720	429.720			
5.710.0.32	AGZ cluster TBC	914.940	914.940			
5.710.0.34	AGZ cluster RV	570.205	570.205			
5.710.0.38	AGZ cluster For	368.016	368.016			
5.710.0.33	AGZ cluster M&G	220.716	220.716	0		
5.710.0.35	AGZ cluster Hygiëne en Veiligheid	396.666	396.666			
5.710.0.36	AGZ cluster SOA	415.949	415.949	0		
5.710.0.37	AGZ cluster INF	649.992	649.992			
5.710.0.39	AGZ cluster OGGZ	95.796	95.796			
5.710.0.51	J.G.Z. Collectieve Preventie NIET ACTIEF !!!!!!!	0	0			
5.710.0.40	J.G.Z. Leiding & Secretariaat	629.045	629.045			
5.710.0.46	J.G.Z. Bedrijfsbureau	666.823	666.823			
5.710.0.47	J.G.Z. Stafbureau	659.804	659.804	0		
5.710.0.48	J.G.Z. RT Enschede	1.168.471	1.168.471			
5.710.0.49	J.G.Z. RT Hengelo	1.426.482	1.426.482			
5.710.0.50	J.G.Z. RT Almelo	1.540.726	1.540.726	0		
5.710.0.60	J.G.Z. Logopedie	203.025	203.025			
	Totaal	12.944.338	12.944.338	0		
	<u>Beheersprodukten</u>					
6.7.149.50	Bestuursondersteuning	236.654	0		236.654	236.654
	Jeugdgezondheidszorg					
6.7.150.00	Kinddossier	88.209	0		88.209	
6.7.150.01	Contactmoment (pgo) 1 groep 2 BO	959.261	0		959.261	
6.7.150.02	Contactmoment (pgo) 2 groep 7 BO	422.407	0		422.407	
6.7.150.03	Contactmoment (pgo) 3 klas 1/2 HAVO/VWO	122.271	0		122.271	
6.7.150.04	Contactmoment / PGO speciaal onderwijs	190.764	0		190.764	
6.7.150.05	Herindicatie onderzoek voor speciaal onderwijs	35.753	0		35.753	
6.7.150.06	Contactmoment (pgo) 3 klas 1/2 VMBO	446.585	0		446.585	
6.7.150.07	PGO Nieuwkomers	8.736	0		8.736	
6.7.150.10	Groepsgerichte monitoring	104.310	0		104.310	
6.7.150.15	Onderzoek op indicatie BO	283.815	0		283.815	
6.7.150.16	Onderzoek op indicatie VO	74.334	0		74.334	
6.7.150.17	Onderzoek op indicatie SO	30.651	0		30.651	
6.7.150.18	Onderzoek op indicatie VSO	5.527	0		5.527	
6.7.150.20	Rijksvaccinatieprogramma 9-jarigen	111.100	97.242		13.858	
6.7.150.21	Vaccinaties inhaal / nieuwkomers	14.653	0		14.653	
6.7.150.25	Huisbezoek op indicatie	162.786	0		162.786	
6.7.161.00	Groepsvoorlichting	144.774	0		144.774	
6.7.161.03	Leskisten t.b.v. scholen	25.066	4.060		21.006	
6.7.150.42	Schoolgezondheidsbeleid (SGB)/Gezonde School	0	0			
6.7.150.43	SPOT (samenwerking in preventie voor het onderwijs in Twente)	24.145	0		24.145	
6.7.150.44	Preventie Jeugdtdanzorg Twente	5.426	0		5.426	
6.7.150.30	Taal- spraakscreeningen	202.511	211.286	8.775		
6.7.150.31	Curatieve logopedie	8.775	0		8.775	
6.7.150.45	Zorggebonden Netwerken	583.981	0		583.981	
6.7.150.46	Spreekuur Opvoedingsvragen	0	0			
6.7.150.47	Telefonisch Spreekuur	0	0			
6.7.150.48	Indirect Clientgebonden Zorg	285.372	0		285.372	
6.7.150.49	Saneringsbezoeken scholen CARA	16.843	0		16.843	
6.7.160.50	Voorkoming schoolverzuim	47.163	0		47.163	
6.7.160.60	Coördinatie Grootschalige Incidenten rondom Jeugd	23.314	0		23.314	
6.7.161.84	Project Integrale Aanpak Overgewicht Jeugdigen Enschede	11.494	11.494			
6.7.161.90	Kortdurende Pedagogische Gezinsbegeleiding	457.903	458.057	153		

Nummer	Omschrijving	Uitgaven	Inkomsten	Voordelig	Nadelig	Gem. bijdrage
6.7.161.91	Project Jeugdhulpverlening Almelo	42.012	43.840	1.828		
6.7.161.92	Project Basistraining Vroegsignalering	318.017	318.017			
6.7.161.93	Project Triple P	79.061	79.061			
6.7.161.94	Project Opvoedingsondersteuning Allochtone Gezinnen	18.387	18.387			
6.7.161.95	Project Zorgstructuur Kinderopvang Enschede	61.103	61.103			
6.7.161.96	Triple P Implementatieplan Enschede	15.436	15.436			
6.7.161.97	Project Integrale Aanpak Overgewicht Jeugdigen Almelo	7.787	7.787			
6.7.162.60	Keuzemaatwerk	0	53.801	53.801		
6.7.153.00	JGZ RSU uniform deel 0-4 jarigen	7.246.133	0		7.246.133	
6.7.162.80	Elektronisch kinddossier (EKD)	187.082	388		186.695	
6.7.163.00	JGZ regiobreed maatwerk 0-4 jarigen	156.106	0		156.106	
6.7.160.99	Ontwikkelingsbudget JGZ	5.669	100.000	94.331		
	Totaal Jeugdgezondheidszorg	13.034.724	1.479.960		11.554.764	11.554.764
	Infectieziektebestrijding					
6.7.140.00	Infectieziektebestrijding algemeen casusgericht	272.138	0		272.138	
6.7.140.01	Infectieziektebestrijding algemeen collectief	244.993	0		244.993	
6.7.140.02	Outbreakmanagement	41.557	242		41.315	
6.7.140.03	Infectieziektenbestrijding beleidsadviezen	0	0			
6.7.140.40	SOA Poli individueel	358.063	369.134	11.072		
6.7.140.51	SOA/AIDS collectief	206.657	3.568		203.089	
6.7.140.52	SOA/AIDS preventief collectief WCPV	98.595	3.000		95.595	
6.7.140.53	SOA Aanvullende Seksualiteits Hulpverlening (Sense)	7.178	7.122		56	
6.7.144.80	SOA / HBV-project	24.141	24.141	0		
6.7.141.01	TBC Preventie	697.385	45.953		651.432	
6.7.141.02	TBC Bestrijding	388.340	0		388.340	
6.7.141.03	TBC begeleiding	0	0			
6.7.141.04	TBC preventie	0	0			
6.7.141.05	TBC projecten	44	0		44	
6.7.141.50	Hygiëne & Veiligheid kinderopvang	332.920	333.684	764		
6.7.141.52	Hygiëne & Veiligheid: peuterspeelzalen	58.914	23.694		35.220	
6.7.141.53	Hygiëne & Veiligheid: prostitutie-inrichtingen	7.791	6.506		1.285	
6.7.141.54	Hygiëne & Veiligheid: tatoe en piercing	8.208	7.600		609	
6.7.141.55	Hygiëne & Veiligheid: overigen	22.027	0		22.027	
6.7.142.20	Milieu & Gezondheid:	159.821	0		159.821	
	Voorlichting/behandeling/vragen/klachten					
6.7.142.21	Milieu & Gezondheid: onderzoek&advies	41.910	0		41.910	
6.7.142.22	Milieu & Gezondheid: advisering milieu incidenten	62.212	0		62.212	
6.7.142.03	Medische milieukunde (MMK)	0	0			
	Beleidsadvies					
6.7.142.04	Medische milieukunde (MMK) Voorlichting milieu en gezondheid	0	0			
6.7.142.50	Reizigerszorg	1.035.796	1.062.045	26.249		
6.7.149.10	Product ontwikkeling en vernieuwing AGZ	19.919	0		19.919	
		4.088.607	1.886.689		2.201.919	2.201.919
	Bevorderingstaken					
6.7.143.30	GB beleidsadvies algemeen	29.405	0		29.405	
6.7.145.00	Advies lokaal gezondheidsbeleid	216.872	9.980		206.892	
6.7.145.01	Beleidsadvies specifiek	13.309	0		13.309	
6.7.145.02	GB Beleidsadvies ouderen	87.764	27.657		60.107	
6.7.145.03	GB Beleidsadvies Soc. Econ. Gezondheidsverschillen (SEGV)	62.142	74		62.068	
6.7.145.50	Inzicht in gezondheidssituatie: Gezondheidsatlas	33.426	0		33.426	
6.7.145.51	Inzicht in gezondheidssituatie: Onderzoek jongeren/EMOVO	149.389	0		149.389	
6.7.145.52	Inzicht in gezondheidssituatie: Onderzoek volwassenen	60.298	0		60.298	
6.7.145.53	Inzicht in gezondheidssituatie: Onderzoek ouderen	16.008	0		16.008	
6.7.145.54	Epidemiologisch onderzoek / maatwerk	1.001	0		1.001	
6.7.145.55	Epidemiologie algemeen	95.770	0		95.770	
6.7.146.06	PPT (Preventienetwerken ter verbetering)	2.247	0		2.247	

Nummer	Omschrijving	Uitgaven	Inkomsten	Voordelig	Nadelig	Gem. bijdrage
6.7.146.07	preventiestructuur) GB-advisering en ondersteuning t.b.v. GGD-producten (incl. eventueel maatwerk)	0	0			
6.7.146.08	GB-interventie ontwikkeling	0	0			
6.7.146.09	GB ondersteuning in de wijk	47.499	10.952		36.548	
6.7.146.10	Voorlichting/informatieverstrekken t.b.v. bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker	19.068	19.068			
6.7.146.15	Twente in balans	119.950	25.000		94.950	
6.7.146.20	Publieksinfo / gezondheidswijzer plus	119.659	0		119.659	
6.7.146.21	Publieksinfo / gezondheidsinformatiehoek	4.013	14.864	10.851		
6.7.146.22	Publieksinfo / gezondheidsinformatiepunt	38.572	15.296		23.276	
6.7.146.23	Publieksinfo / documentatiecentrum	109.571	0		109.571	
6.7.146.24	Publieksinfo / sociale kaart	5.440	0		5.440	
6.7.146.82	GB inzet Allochtone Zorgconsulent	7.873	7.873			
6.7.146.83	TIB pilotproject Twenterand	2.576	2.576			
6.7.146.87	Project Vroegtijdige Signalering 0-4 jarigen	15.617	15.617			
6.7.146.90	TIB pilotproject Hellendoorn	7.281	7.281			
6.7.146.91	TIB pilotproject Hof van Twente	7.803	7.803			
6.7.146.92	Ondersteuning Preventie Platform Twente	35.917	35.917			
6.7.149.70	Product ontwikkeling en vernieuwing Staf	57.540	0		57.540	
	Totaal bevorderingstaken	1.366.009	199.957		1.166.051	1.166.051
	OGGZ					
6.7.143.00	OGGZ: regie en netwerk (algemeen)	102.988	0		102.988	
6.7.143.01	OGGZ-vangnet / meldpunt vervuilingen (basistaak-casusgericht)	33.416	0		33.416	
6.7.143.02	OGGZ-meld en adviespunt meerv. OGGZ probl.	37.064	0		37.064	
6.7.143.80	OGGZ-regie en netwerk Vangnet Zorg Enschede	8.303	8.303	0		
6.7.143.81	OGGZ-regie en netwerk Vangnet Zorg Almelo	60.953	60.953			
6.7.143.82	Meldpunt OGGZ-Vangnet Zorg Enschede	0	0			
6.7.143.83	Meldpunt OGGZ-Vangnet Zorg Almelo	0	0			
6.7.143.84	OGGZ Inloopspreekuur	13.928	13.928	0		
6.7.143.86	OGGZ Regie en netwerk Vangnet Zorg Hengelo	18.615	18.615			
6.7.143.87	Meldpunt OGGZ Vangnet Zorg Hengelo	0	0			
6.7.143.88	Project Veelplegers Enschede	13.692	13.692			
6.7.143.90	Project Veelplegers Almelo	14.579	14.579			
6.7.143.91	Project Veelplegers Hengelo	10.249	10.249			
6.7.143.93	Stedelijk Straffketen Overleg	26.153	26.153			
6.7.147.80	Platform zorg onverzekerden	129.109	129.109			
6.7.147.82	Medische Opvang Asielzoekers (MOA)	81.757	81.757			
		550.806	377.338		173.468	173.468
	Overige OGZ-taken					
6.7.144.00	Forensische geneeskunde	464.962	501.810	36.848		
6.7.147.86	WMO-coördinatie	95.537	95.537			
		560.499	597.346	36.848		-36.848
	Bestuur en overig					
6.772.6.01	Taakstellingen	0	0			
6.718.0.30	GGD Kwaliteitszorg	117.461	0		117.461	
6.718.0.90	Opleidingsinrichting	143.905	217.835	73.930		
6.714.5.80	Kring Oostelijke Directeuren	35.183	43.173	7.990		
		296.548	261.008		35.540	35.540
	Bijdrage Zakelijke dienstverlening					
6.7.150.30	Taal- spraakscreeningen	9.643				-9.643
6.7.150.31	Curatieve logopedie	418				-418
6.7.144.00	Forensische geneeskunde (Beschikbaarheid)	128.449				128.449
	Totaal Programma Gezondheid					15.449.936

Nummer	Omschrijving	Uitgaven	Inkomsten	Voordelig	Nadelig	Gem. bijdrage
	Totaal Generaal					27.320.744
	Gemeentelijke bijdrage					26.248.890
	Resultaat voor bestemming					1.071.853
	<u>Mutaties reserves</u>					
6.9.980.00	Mutaties reserve functie 0 (NWS)	0	42.838	42.838		-42.838
6.9.980.00	Mutaties reserves functie 0	0	199.862	199.862		-199.862
6.9.980.00	Mutaties reserves functie 1	8.581	0		8.581	8.581
6.9.980.50	Mutaties reserves functie 5 (RV)	156.850	64.981		91.869	91.869
6.998.0.70	Mutaties reserves functie 7	10.000	0			10.000
6.9.980.73	Mutaties reserves functie 7 (LO)	0	10.030	10.030		-10.030
6.9.980.90	Mutaties reserves functie 9	308.582	63.579		245.003	245.003
	Totaal incl. mutaties reserves	484.012	381.290	252.730	345.453	102.722
	Afronding					-2
	Resultaat na bestemming					1.174.574

Bijlage 4 Aard en de reden van de reserves

1. Algemene reserve

Volgens het besluit "Beleidskader batige rekeningsaldi" mag Regio Twente een algemene reserve vormen uit een voordelig rekeningsaldo bij de jaarrekening.

Doel is het in stand houden van een financiële buffer om incidenteel onverwachte c.q. onvoorziene uitgaven te dekken.

2. Egalisatiereserve WWM

Positieve resultaten die binnen de daarvoor vastgestelde spelregels door WWM worden gerealiseerd mogen voor 50% aan de sectorale egalisatiereserve worden toegevoegd, nadelige resultaten of incidentele bestedingen mogen daaraan binnen de daarvoor vastgestelde spelregels worden onttrokken.

3. Egalisatiereserve GGD

Positieve resultaten die binnen de daarvoor vastgestelde spelregels door de GGD worden gerealiseerd mogen voor 50% aan de sectorale egalisatiereserve worden toegevoegd, nadelige resultaten of incidentele bestedingen mogen daaraan binnen de daarvoor vastgestelde spelregels worden onttrokken.

4. Egalisatiereserve HVD

Positieve resultaten die binnen de daarvoor vastgestelde spelregels door de HVD worden gerealiseerd mogen voor 50% aan de sectorale egalisatiereserve worden toegevoegd, nadelige resultaten of incidentele bestedingen mogen daaraan binnen de daarvoor vastgestelde spelregels worden onttrokken.

5. Egalisatiereserve parkeergelden

Om een zekere stabiliteit in de opbrengst van parkeergelden van de recreatieparken te waarborgen is er een egalisatiereserve (schommelfonds) ingesteld.

6. Egalisatiereserve SOA Poli

Reservering betreft een subsidie die is verkregen voor het aantal SOA-constateringen in het jaar 2004. In 2004 was het aantal geconstateerde gevallen hoger dan in 2005 (waarvoor in 2007 subsidie wordt verkregen), waarna is besloten om een deel van de subsidie te reserveren om de huidige personele bezetting met betrekking tot SOA-onderzoeken te waarborgen.

7. Reserve reiskosten personeel

De betrekking van de centrale huisvesting in het pand Nijverheidstraat 30 te Enschede heeft ertoe geleid dat een aantal medewerkers extra reiskosten moeten maken ten opzichte van hun vorige standplaats. Om hieraan tegemoet te komen, zullen zij gedurende 5 jaar een financiële bijdrage ontvangen, waartoe ten laste van het huisvestingskrediet gelden zijn gereserveerd.

8. Reserve ICT

Deze reserve is gevormd uit opbrengsten van verkochte ICT-goederen waarvan de boekwaarde nihil was ten tijde van de verkoop.

Doel is om fluctuaties in het uitgavenpatroon van het ICT budget binnen dienstjaren zo veel mogelijk te neutraliseren en om onderzoekskosten voor een regionaal rekencentrum af te dekken.

9. Reserve revitalisering organisatie

Deze reserve wordt gevormd door in de jaren 2007 t/m 2010 jaarlijks 0,5% van de taakstelling in 2005 te reserveren voor onderhoud aan de organisatie.

10. Reserve Kwaliteitszorg

In de programmabegroting 2005 is besloten om regiobreed een kwaliteitszorgsysteem op te zetten. Een dergelijk systeem wordt vanuit de Inspectie voor de Gezondheidszorg dwingend opgelegd aan de GGD en voor het deel GHOR ook aan de HVD.

11. Reserve Innovatieve bedrijfsvoering

De reserve is bedoeld om in te kunnen springen op een aantal kansrijke initiatieven voor samenwerking op het gebied van o.a. gemeentelijke automatisering.

12. Reserve vervangings- en vernieuwingsinvesteringen

Afdekken van kosten van vervangings- en vernieuwingsinvesteringen en productverbetering, zoals instandhouden, vernieuwen, verbeteren en vervangen recreatieve voorzieningen w.o. gebouwen, opstallen, weg- en terreinmeubilair, afasteringen, oevers etc.

Aan deze reserve is het saldo van de voormalige calamiteitenreserve R&T toegevoegd.

13. Reserve automatisering parkeergelden

Dekkingsmiddel voor de aanschaf en onderhoud van een systeem voor geautomatiseerde parkeergeldheffing op de recreatieparken.

14. Reserve gebouwen en terreinen Hulsbeek

In eerste instantie zou de reserve aangewend worden voor de aanleg van een ontsluitingsweg ten behoeve van de ING-dag(en). Tevens is het restsaldo van de voormalige reserve Erve Hulsbeek toegevoegd.

Nu de ING zich heeft teruggetrokken zal het saldo worden toegevoegd aan de reserve automatisering parkeergelden.

15. Reserve ontwikkeling recreatieparken

Hieruit zullen bijv. externe advies- en plankosten gefinancierd worden voor ontwikkelingsmogelijkheden van de recreatieparken.

16. Reserve recreatieonderzoek

De reserve is ingesteld om grootschalig onderzoek te doen naar recreatiegedrag en recreatiebehoefte bij inwoners in Twente teneinde een beter inzicht te krijgen in hetgeen op recreatief gebied onder de bevolking leeft.

17. Reserve stimulering R&T

De Reserve is ingesteld om initiatieven en ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme te stimuleren dan wel in gang te zetten.

18. Provinciale reserve recreatieve voorzieningen

De Provincie wil zicht krijgen op alle gelden die ontstaan bij derden. Ze hebben gevraagd om een reserve in te stellen met het gedeelte van de Provinciale bijdrage van de afgelopen jaren dat nog bij Regio Twente in de reserves en voorzieningen zitten. De hoogte van de reserve is berekend door een percentage (gedeelte provinciale reserve in totale inkomsten) te nemen van de reserves en voorzieningen waarin de Provinciale bijdrage heeft bijgedragen. Het bedrag is onttrokken van de reserve vervanging/vernieuwing.

19. Reserve onderhoudskosten Meldkamer

Het opvangen van dubbele exploitatielasten ter zake van het communicatienetwerk C 2000 (zowel het analoge netwerk als het digitale netwerk zijn nu operationeel).

20. Reserve veiligheidsnet

Betreft een bestemmingsreserve in 2002 gevormd ter bekostiging van kapitaallasten (rente en afschrijving) die voortvloeien uit investeringen in het zogenaamde Veiligheidsnet. De huidige dekkingswijze van deze structurele last wordt verantwoord geacht in de wetenschap dat het Veiligheidsnet op termijn zal worden gekenmerkt als ontbrekende MKT-functionaliteit en de kosten van het actief in vervolg door meer disciplines worden gedragen.

21. Reserve taakstelling OMS

Met de nieuwe exploitatieopzet van het OMS worden substantiële meeropbrengsten verkregen, welke na een terugverdienperiode van ca. 3 jaar kunnen worden ingezet voor bezuiniging. Gedurende de terugverdienperiode blijft de HVD zitten met incidentele taakstellingen, die met incidentele meevallers moeten worden opgelost. Daarom is voorgesteld het voordelige rekeningsresultaat over 2003 gedeeltelijk aan te wenden voor de eenmalige taakstelling, zoals die geldt voor het dienstjaar 2004.

22. Reserve Presteren met processen

Het project 'Presteren met Processen' betekent voor de Twentse gemeenten een aanzienlijke investering op het gebied van de gemeentelijke rampenbestrijding. Om de gemeenten te faciliteren bij de implementatie van het project wordt een reserve aangehouden.

23. Reserve aanpassing RCC

Naar aanleiding van een aantal oefeningen van het regionaal operationeel team bij het RCC aan de Demmersweg zijn evaluaties gehouden. Eén van de punten die uit de evaluaties van deze oefeningen kwamen zijn verbeterpunten in de fysieke indeling van het RCC. Voor de bouwkosten voor een verbeterde indeling van het RCC, wordt een reserve aangehouden.

24. Reserve budget brandweermaterieelplan

Betreft een reserve die is gevormd na invoering van het materieel plan in 1999, om een budgettair neutrale update van het plan afdekken. Het plan is geleidelijk geïmplementeerd. De niet bestede gelden na lancering van het plan zijn in de reserve gedoteerd in afwachting van de evaluatie van het plan in 2004/2005.

De voornoemde evaluatie is geagendeerd voor de bestuurscommissie. Over het voortbestaan van deze reserve wordt dan afzonderlijk beslist.

25. Reserve herplaatsing personeel WWM

Deze reserve is gevormd via de bestemmingsvoorstellen 2004, voor de gemaakte afspraken in verband met het vertrek van een medewerker van de sector WWM naar een andere organisatie.

26. Reserve ISP projecten

Het afdekken van tekorten bij projecten van het Intergemeentelijk Service Punt Milieu (ISP).

27. Reserve relatiebeheerssysteem GGD

Medio 2001 is het 'Project versterking relatiebeheer gemeenten' het vertrekpunt voor concrete invulling van het relatiebeheer tussen de Twentse gemeenten en de GGD Regio Twente. De kern van het relatiebeheer is een adequate reactie van de GGD op vragen van gemeenten en de coördinatie van de beleidsfunctie van de GGD. De gezondheid van de burger wordt beïnvloedt door maatregelen op vele gemeentelijke beleidsterreinen. Hierdoor groeit het netwerk tussen gemeenten en GGD cumulatief. Om eenzelfde kwaliteit van relatiebeheer te kunnen bieden wordt het relatiebeheer en de registratie van contactmomenten op een centrale plek en interactief verzorgd middels een digitale portal. Hierdoor kan een gericht aanbod op de vraag worden geleverd en tegelijk bestaat de mogelijkheid de afhandeling van vragen te monitoren. De reserve is bestemd voor deze intensivering en uitbreiding van bestaand beleid.

28. Reserve inrichting planbureau JGZ t.b.v. ECD

Invoering van een Elektronisch Cliënt Dossier (ECD) is binnen de GGD noodzakelijk. Om over te kunnen stappen naar het ECD moeten de interne werkprocessen rondom de planning van preventieve gezondheidsonderzoeken en dossierbeheer beter gestroomlijnd worden. De grootste aanpassing van het werkproces betreft het inrichten van een planbureau ten behoeve van een geautomatiseerde planning van de contactmomenten.

29. Reserve ondersteuning O&O i.v.m. ziekteverzuim

Het team GB van de afdeling O&O heeft al geruime tijd te maken met twee gevallen van langdurig ziekteverzuim. Omdat het in beide gevallen om substantiële formatie omvang gaat heeft dit grote invloed op het totaal aan werkzaamheden van de GB. Tevens is er sprake van gevraagde intensivering van de werkzaamheden van de GB. Daarom is er op tijdelijke basis een functionaris GB (0,5 fte) en een secretariael administratief medewerker (0,5 fte) aangetrokken.

30. Reserve gezonde steden

Deze reserve is ingevoerd om aan eventuele toekomstige wachtgeldverplichtingen te kunnen voldoen.

31. Reserve Forensische Geneeskunde

Reserve gevormd voor het afhandelen van het verbetertraject forensische geneeskunde en het opzetten van de administratie (zorgverzekeraar).

32. Reserve Netwerkstad

In deze reserve wordt het jaarlijkse resultaat van Netwerkstad onttrokken of gedoteerd. Het saldo wordt ingezet voor project Internationaal.

33. Bestemmingsreserve Twence Beheer BV

Deze reserve staat tegenover de deelneming in Twence Beheer BV.

Bijlage 5 Aard en de reden van de voorzieningen

1. Voorziening gezondheidsbevordering wachtgeld

De voorziening is gevormd in de jaren 90 en ontstaan binnen de GKA. De gemeente Almelo heeft deze gevoed door maandelijks een hoger bedrag voor ingeleend personeel te vergoeden dan de werkelijke kosten. Daarbij werden eventuele risico's van wachtgeld overgeheveld naar de toenmalige Gemeentekring Almelo. Het restant van de voormalige reserve Derman (zelfde doel) is eveneens aan deze voorziening toegevoegd. Doel is om de kosten van eventuele onvoorziene wachtgeldverplichtingen op gebied van gezondheidsbevordering op te kunnen vangen.

2. Voorziening wachtgeld gezondheidsmonitoring

De voorziening is ingaande 2001 gevormd ten laste van de exploitatie van het GGVE-project om eventuele na afloop van het project resterende wachtgeldverplichtingen te kunnen afdekken.

3. Voorziening onderhoud RMD-gebouw

Voorziening getroffen voor het onderhoud RMD-gebouw. Gebouw is in 2005 verkocht aan de Arbo Unie. Ten tijde van de verkoop is afgesproken dat dit bedrag aan de Arbo Unie overgemaakt zou worden.

4. Voorziening groot onderhoud Arboretum

Deze voorziening is ingesteld om het groot onderhoud van het park te kunnen uitvoeren.

5. Voorziening groot onderhoud Hulsbeek

Deze voorziening is ingesteld om het groot onderhoud van het park te kunnen uitvoeren.

6. Voorziening groot onderhoud Rutbeek

Deze voorziening is ingesteld om het groot onderhoud van het park te kunnen uitvoeren.

7. Voorziening groot onderhoud Lageveld

Deze voorziening is ingesteld om het groot onderhoud van het park te kunnen uitvoeren.

8. Voorziening groot onderhoud Fietspaden

Deze voorziening is ingesteld om het groot onderhoud van de fietspaden te kunnen uitvoeren.

9. Voorziening voorfin. Repressieve GHOR

Deze voorziening wordt getroffen op grond van het AB besluit d.d. 15 december 2003 over de uitvoering van de nota Operationele GHOR-organisatie. Hierin is aangegeven dat de repressieve GHOR-organisatie pas op termijn structureel gedekt is. Vooruitlopend hierop wordt de dienstverlening waar mogelijk al wel op het vereiste peil gebracht. Gedurende deze periode wordt het incidentele tekort wegens kosten van convenanten met ketenpartners, (beschikbaarheid, opleiding en inzet) gedekt uit onderuitputting op salarissen. Hiervoor voert de Hulpverleningsdienst een restrictief vacaturebeleid en wordt voorzover dit niet toereikend is een beroep op deze voorziening gedaan.

10. Voorziening centrale exploitatie lasten C2000

Betreft de € 0,47 per inwoner die in de begroting 2004 is toegekend. Deze voorziening heeft primair tot doel om de centrale exploitatielasten C 2000 voor het dienstjaar 2004 te bekostigen. Verder worden uit deze voorziening onvoorziene de extra exploitatielasten voor C 2000 opgevangen, voor zover deze niet door de rijksuitkering terzake zijn afgedekt.

11. Voorziening geluidsisolatie

Afdekken van kosten inzake maatregelen geluidsisolatie, a.g.v. het wegvallen van de rijksbijdrage.

Bijlage 7 Accountantsverklaring

Bijlage 8 Lijst met afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
AGZ	Algemene Gezondheidszorg
ALMA	Alma Mater
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten.
BDU	Brede Doel Uitkering
BDUR	Brede Doel Uitkering Rampenbestrijding
BRZO	Besluit Risico's Zware Ongevallen
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
C2000	Landelijk communicatienetwerk
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CMT	Concern Management Team
COH	Commando Haakarmbak
CPA	Centrale Post Ambulancevervoer
CPT	Commissie Praktische Tuberculosebestrijding
CTPI	Coördinatie Team Plaats Incident
DB	Dagelijks Bestuur
DV	Duurzame Veiligheid
DVO	Dienstverleningsovereenkomsten
Fido	Financiering decentrale overheden
FPU	Flexibel Pensioen en Uittreding
GAGS	Geneeskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GCC	Gemeentelijk Coördinatiecentrum
GDU	Gebundelde Doeluitkeringen
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGVE	Gezondheidsmonitoring Getroffenen Vuurwerkkramp Enschede
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GHW plus	Gezondheidswijzer plus
GKA	Gemeentekring Almelo
GMS	Gemeenschappelijk Meldkamersysteem
GVO	Gezondheidsvoorlichting en Opvoeding
G.W.	Gemeente Wet
HGZ-model	Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector
I&O	Informatie en Onderzoek
Iv3	Regeling Informatie voor derden
JADE	Jaarlijkse Docenten Evaluatie
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
LF-routes	Landelijke Fietsroutes
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
MARAP	Managementrapportage
MOA	Medische Opvang Asielzoekers
Ministerie v. VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn, en Sport
MIT-verkenning	Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport
OCR	Opleiding Crisisbeheer en Rampenbestrijdingscursus
OGZ	Openbare Gezondheidszorg
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OTO	Opleiden Trainen Oefenen
OPAAL	Projectorganisatie voor integrale JGZ van 0-19 jaar
OVB	Operationele voorbereiding
OvD	Officier van Dienst
OV-kader	Openbaar Vervoer kader
PPT	Preventie Platform Twente
PR	Public Relations
RAK	Reserve Aanvaardbare Kosten
RAV	Regionale Ambulancevoorziening
RCC	Regionaal Coördinatiecentrum
REOP	Regionaal Economisch Ontwikkelings Plan

RIB	Risicobeheersing
RMD	Regionaal Medische Diensten
RMF	Regionaal Mobiliteits Fonds
ROOS	Regionale Omroep Overleg en Samenwerking
RSV	Regionaal Structuur VisiePlan
RVVP	Regionaal Verkeers- en Vervoersplan Twente
SE	Samenwerkingsverband Enschede
SEGV	Sociaal Economische Gezondheidsverschillen
SEOT	Stuurgroep Economische Ontwikkeling Twente
SPOT	Samenwerking Preventie Onderwijs Twente
SMT	Samenwerkingsverband Midden Twente
SOA	Seksueel Overdraagbare Aandoening
ST	Samenwerkingsverband Twente
TBC	Tuberculose
TBT	Twents Bureau voor Toerisme
TCA	Taxi Centrale in Almelo
THZ	Technische Hygiëne Zorg
TGVO	Tandheelkundige Gezondheidsvoorlichting en Opvoeding
UVT	Uitvoeringsprogramma Vrije tijd Twente
VC	Verbindingscommandovoertuigen
VISI	Versterking Infrastructuur Infectieziektebestrijding
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
WCPV	Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid
Wgr	Wet gemeenschappelijke regelingen
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
ZHO	Zutphen Hengelo Oldenzaal